

De Hollandsche Molen

Vereniging tot behoud van molens in Nederland

Bestuursverslag en samengevoegde jaarrekening 2019

De Hollandsche Molen

Inhoud

Bestuursverslag 2019.....	4
Draagvlak.....	5
Eigen fondsenwerving.....	13
Belangenbehartiging.....	16
Eigen molens.....	24
Organisatie.....	27
Samengevoegde balans per 31 december 2019.....	34
Samengevoegde staat van baten en lasten.....	35
Kasstroomoverzicht.....	36
Toelichting behorende tot de samengevoegde jaarrekening.....	37
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling.....	38
Toelichting op de balans.....	41
1. Vaste activa.....	41
2. Voorraden.....	43
3. Vorderingen.....	43
4. Effecten.....	44
5. Liquide middelen.....	45
6. Reserves.....	45
7. Fondsen.....	47
8. Langlopende schulden.....	51
9. Kortlopende schulden.....	51
Toelichting samengevoegde staat van baten en lasten.....	54
11. Baten particulieren.....	54
12. Baten bedrijven.....	55
13. Baten van Loterijorganisaties.....	56
14. Baten van overheden.....	56
15. Baten van andere organisaties zonder winststreven.....	57
16. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten.....	58
21. Draagvlakverbreding.....	60
22. Belangenbehartiging.....	61
23. Advisering.....	61
24. Fondsen t.b.v. derden.....	62
25. Eigen molens.....	65
26. Wervingskosten.....	66
27. Kosten beheer en administratie.....	66
30. Saldo Financiële Baten en Lasten.....	67
40. Salarissen en sociale lasten.....	68
41. Pensioenlasten.....	69
42. Overige personeelskosten.....	69

43.	Huisvestingskosten	70
44.	Kantoorkosten	71
45.	Overige algemene kosten	71
Bijlagen		72
A. Samenstelling bestuur en nevenfuncties		72
B. Samenstelling bureau		74
C. Samenstelling molenadviesraad en commissies		75
D. Overzicht van molens en bijbehorend onroerend goed.....		76
E. Effectenportefeuille		77
F. Overzicht van baten en lasten m.b.t. het onderhoud van de eigen molens en bijbehorend onroerend goed over 2019		78
G. Overzicht van baten uit nalatenschappen		79
H. Verantwoordingsverklaring		80
I. Jaarplan en begroting 2020		85

Bestuursverslag 2019

Inleiding

De uitreiking door koningin Máxima van de Prins Bernhard Cultuurfondsprijs aan De Hollandsche Molen op 4 november was het onbetwiste hoogtepunt van 2019. Het vormde een bekroning van het vele werk dat de vereniging en vooral ook de vele vrijwilligers in het veld de afgelopen tientallen jaren hebben verricht om molens voor ons land te behouden en een volwaardige plek in de samenleving te geven.

Andere verheugende ontwikkelingen zijn de groei van het aantal molens dat meedoet aan de Nationale Molendag en het recordaantal van 130.000 bezoekers dat dit traditionele evenement trok. Tevens weten steeds meer molenorganisaties de weg te vinden naar het Molenfonds voor subsidieaanvragen. Tegelijkertijd zijn er ‘aan de andere kant’ met succes stappen gezet om het publiek te bewegen geld te geven aan dit fonds.

De drie projecten die meededen aan de BankGiro Loterij Molenprijs trokken bijna 27.000 stemmen, hetgeen beschouwd kan worden als een consolidatie van de gemiddelde stemaantallen van voorgaande jaren.

Onze beschermvrouwe Prinses Beatrix was in 2019 aanwezig bij de viering van het 200-jarig bestaan van Molen Hermien in Harreveld. Ook woonde zij de uitreiking bij van de Prins Bernhard Cultuurfondsprijs aan de vereniging.

Op de laatste dag van het jaar werd de molenwereld opgeschrikt door twee molenbranden, veroorzaakt door vuurwerk. Molen Ceres in Bovenkarspel brandde grotendeels uit. Bij de Oortmanmolen in Lattrop viel de schade mee dankzij snel ingrijpen van de brandweer.

Belangrijke restauraties die in het verslagjaar werden voltooid waren die van De Grote Molen in Schellinkhout, De Hoop in Oldebroek, De Haan in Brouwershaven en de Phenix in Nes op Ameland.

Draagvlak

Nationale Molendag

Elk jaar is het feest tijdens Nationale Molendag. In 2019 was het bovendien prachtig weer. Maar liefst 780 molens openden hun deuren. Een stijging van ruim 10% ten opzichte van 2018 en daarmee een recordaantal. Ook het aantal bezoekers liet – wederom - een stijging zien. Van ruim 90.000 bezoekers in 2017, is het aantal inmiddels via 125.000 in 2018 gestegen naar 130.000 bezoekers in 2019. Daarmee is de doelstelling gehaald. In 2019 zijn we in samenwerking met TNS NIPO gestart met veldonderzoek onder de bezoekers. Op deze manier willen we in de komende jaren meer

inzichten verkrijgen in alsook kennis vergaren over bijvoorbeeld hoe bezoekers Nationale Molendag ervaren. Dit zal ons gaan helpen om het belang van dit iconisch erfgoed nog beter onder de aandacht te brengen bij een breed publiek en de culturele waarde van molens over te dragen.

Sinds twee jaar richt De Hollandsche Molen zich in de communicatie nog meer op gezinnen met kinderen en met succes. Steeds meer van deze gezinnen komen langs op de molen. Voor de kinderen ligt elk jaar een gratis attentie klaar op de molen. Deze keer was dat een bouwplaat van een watermolen of een ronde stenen grondzeiler.

Het is gelukt om de communicatie en publiciteit verder te versterken en uit te breiden:

- De pers weet ons steeds beter te vinden. De Volkskrant, De Telegraaf, nu.nl, TrosKompas en bijna alle lokale en regionale kranten hebben aandacht besteed aan Nationale Molendag 2019. Weerman Gerrit Hiemstra gaf het weerbericht voor Nationale Molendag in het NOS-acht uur journaal. Ook verschenen er grote artikelen over molens in het Erfgoedmagazine en in het blad 'Herenhuis'. In totaal is Nationale Molendag 1.797 keer genoemd in kranten, tijdschriften en magazines. Een forse stijging ten opzichte van 2018 toen er 329 keer een melding van Nationale Molendag was. Ook 'online' steeg het aantal aankondigingen van Nationale Molendag van 285 naar 894 (!) aankondigingen. De doelstellingen op het gebied van publiciteit zijn dan ook ruimschoots overtroffen.
- In totaal is zo'n 500 keer de radiospot over Nationale Molendag te horen geweest op de regionale radio. Het bereik daarvan was zo'n 2 miljoen.
- Verder zijn er zo'n 600.000 e-mailnieuwsbrieven verzonden met daarin aandacht voor Nationale Molendag
- De sociale media krijgt steeds meer de nadruk. In 2019 zijn zo'n 500.000 mensen bereikt via Facebook en Instagram. Het totale aantal Facebook-volgers is in de periode van 21 april 2019

(start social mediacampagne) tot 13 mei 2019 gestegen van 4.733 naar 5.684, ruim 20% dus.

De doelstelling om het aantal volgers met 5% te laten groeien is ruimschoots gehaald.

- Zo'n 51.171 bezoekers (49.447 in 2018) bezochten de speciale Nationale Molendag pagina op molens.nl. Op deze pagina kan het publiek alle deelnemende molens vinden en hun activiteiten. Het is een belangrijk middel voor bij het bepalen van een molenbezoek.
- Ook de Engelstalige communicatie wordt elk jaar uitgebreid. Dit met het oog op de buitenlandse belangstelling die er is voor Nationale Molendag. 2.644 keer is de Engelstalige pagina van Nationale Molendag bezocht en dat is een stijging van ruim 10% ten opzichte van 2018. Ook deze doelstelling is gehaald.

Dit jaar is er voor het eerst een Molenquiz ontwikkeld in het kader van Nationale Molendag. Op een speelse manier wordt zo kennis over molens vergroot. Honderden mensen deden mee.

Samenvattend kunnen we stellen dat alle gestelde (prestatie)doelen voor Nationale Molendag ruimschoots zijn gehaald.

Ieder kind naar de molen

Het project 'Ieder kind naar de molen' heeft tot doel ieder kind in de basisschoolleeftijd een keer een molen te laten bezoeken. De vereniging richt zich met name op basisscholen en biedt educatiematerialen aan voor in de klas en voor op de molen. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds voor Cultuur Participatie, Prins Bernhard Cultuurfonds, BankGiro Loterij, VSB Fonds en de Gravin van Bylandt Stichting. Ook draagt sinds het najaar van 2019 het Koos Andriessen Moleneducatiefonds bij aan de doelstellingen van het project.

Net als in 2018 hebben we meer aandacht besteedt aan het meten van de resultaten van onze inspanningen. Uit onderzoek is gebleken dat in 2019 in totaal 32.112 kinderen in de basisschoolleeftijd een molen hebben bezocht (in 2018: 32.225). Daarvan hebben in 2019 8.463 kinderen (2018: 8.727) dit in schoolverband gedaan. In Google Analytics zijn diverse dashboards gebouwd zodat we het bezoek aan onze online educatiepagina's goed kunnen volgen, waar nodig bijsturen en zaken verbeteren. Door de overstap naar een nieuw CRM systeem kunnen we ook de distributie van de fysieke educatiematerialen nog nauwkeuriger meten en volgen. Werden in 2018

3.790 stuks besteld. In 2019 zijn in totaal 11.234 stuks aan educatief materiaal verstuurd aan molens en scholen. Aangezien hiermee meer dan 1 kind wordt bereikt, is de doelstelling van 5.000 kinderen ruimschoots bereikt.

Nationale Onderwijs Tentoonstelling

In 2019 heeft De Hollandsche Molen deelgenomen aan de Nationale Onderwijs Tentoonstelling (NOT) die van 22 t/m 26 januari werd gehouden in de Jaarbeurs te Utrecht. Deze beurs is het grootste evenement voor onderwijzend Nederland en richt zich op kinderopvang, het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. De vereniging was aanwezig met een stand die helemaal in het teken stond van het project 'Ieder kind naar de molen'. In totaal werd de beurs door 35.657 mensen bezocht. In de aanloop naar deze beurs had de vereniging een item in de e-mailnieuwsbrief van de NOT. Deze is verzonden naar 36.857 unieke e-mailadressen van bezoekers van eerdere edities. Voor de vereniging was de beurs een mooie gelegenheid om onderzoek te doen. 129 bezoekers werden uitgebreid bevraagd. Het doel van dit onderzoek was om te weten of en in hoeverre leerkrachten molens behandelen in de les. De manier waarop molens aan bod komen en welke verbeterpunten zij hebben. Het onderzoek leverde veel nieuwe inzichten op.

Nieuwe animatie

In het verslagjaar is een nieuwe animatie gemaakt over windkracht en windrichting. Met deze animatie kunnen kinderen op de computer of via het digibord hierover uitleg krijgen. Daarmee zijn er nu in totaal vier animaties die in de klas gebruikt kunnen worden: werking windmolen, werking watermolen, werking van een molengang en over windkracht en windrichting. De animaties staan op de website van de vereniging. Leerkrachten kunnen deze in de klas gebruiken tijdens het vak techniek, wereldoriëntatie of geschiedenis. Met deze vier zijn we voor nu compleet en is dit doel gehaald. De animaties worden ook volop gebruikt. We zien dat de animatie van de windmolen in 2019 7221 keer is gestart. Die van de molengang 6375 keer en die van de watermolen 6302 keer. De animatie van de windrichting is de minste keren gestart, 4788, maar die is in het voorjaar toegevoegd.

Bouwplaten

Daarnaast werden er twee nieuwe bouwplaten ontwikkeld: een poldermolen en een standaardmolen. Daarmee hebben we nu vijf bouwplaten en zijn we voor nu compleet en is ons doel gehaald. De vijf zijn: watermolen, ronde stenen grondzeiler, wipmolen, standerdmolen en een poldermolen. Tijdens Nationale Molendag 2019 heeft er op diverse plaatsen in het land bij molens een workshop 'molens bouwen' plaatsgevonden. Kinderen gingen onder begeleiding van een vrijwilliger aan de slag met de

bouwplaat van de ‘ronde stenen grondzeiler’ of de ‘watermolen’. Tijdens het maken is de werking van een molen uitgelegd.

Nieuwe determinatiekaart

Er is een vernieuwde versie van de determinatiekaart. De titel van de kaart is ‘Vind de molen!’. Een handig ja/nee schema laat kinderen ontdekken welke type wind- en watergedreven molens er in Nederland zijn. En, met de kaart in de hand kunnen kinderen tijdens een excursie zelf ontdekken aan welk soort molen zij een bezoek brengen. Is het een spinnenkopmolen, een ronde stenen grondzeiler of

een bovenslagmolen? De kaart kan ook worden gebruikt tijdens spreekbeurten of het maken van een werkstuk. Want, ook de spreekbeurtmaker is klaar voor gebruik. Kinderen worden hiermee stap-voor-stap begeleidt bij het maken van een spreekbeurt over molens. In 2019 hebben zo’n 1500 kinderen de websitepagina van de spreekbeurtmaker bezocht.

Promotie lesmaterialen

In 2017 en 2018 lag de nadruk op het ontwikkelen van de educatie- en lesmaterialen. In het verslagjaar verschoof de aandacht naar de communicatie en promotie. Onze lesmaterialen dienen immers bekend te zijn onder leerkrachten en daadwerkelijk in de klas en door kinderen gebruikt te gaan worden. Om dat te bereiken zijn er advertenties geplaatst in onder andere: ICC gids, Nationale Schoolreis Magazine en het magazine ‘Juf en meester’.

Ook digitaal werd via e-mail en sociale media aan promotie gewerkt. In november en december werden twee digitale nieuwsbrieven verzonden naar leerkrachten in het basisonderwijs met als onderwerp molens. Zo’n 22.000 leerkrachten van groepen 1 en 2 ontvingen een e-mail die helemaal gericht was op het lesprogramma ‘De Molenmuis’. Rond de 35.000 leerkrachten van groep 5 tot en met 8 ontvingen informatie over ‘De molenmaatjes’. Deze extra communicatie leidde tot een ruime verdubbeling van het websitebezoek op onze speciale docentenpagina met: docentenhandleidingen, lesbrieven en excursiebladen: 1.449 bezoekers in 2018, 3.807 bezoekers in 2019.

Educatie

De Molenmaatjes zijn de basis van de educatieve lijn van De Hollandsche Molen. De bezoekcijfers van de speciale kinderpagina ‘molenmaatjes’ geven aan dat er ook hier sprake is van een aanzienlijke toename: van 10.013 naar 41.714.

Molenprijs

Molen De Lelie in Puttershoek heeft de negende BankGiro Loterij Molenprijs gewonnen. Het molenfeest met de uitreiking van de Molenprijs was deze keer geïntegreerd in de Molencontactdag, die op 9 oktober plaatsvond in 's-Hertogenbosch. De Lelie verzamelde 10.762 stemmen en won hiermee de hoofdprijs van 75.000 euro. Met dit geld gaat eigenaar Stichting Molens Hoeksche Waard

de kelder en de machinekamer van de molen omtoveren in educatieve expositieruimten.

Hierin worden de verhalen verteld over de historische stoommachine die er ooit stond, maar vooral ook over de mensen die hier tijdens de Tweede Wereldoorlog zaten ondergedoken.

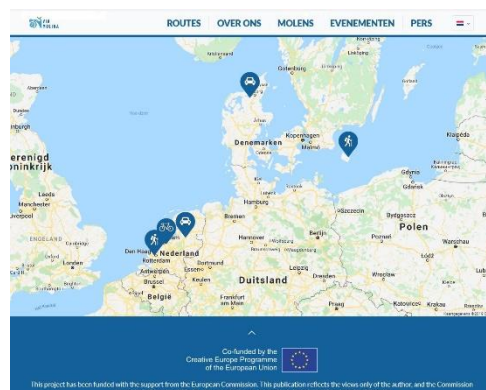
In totaal werden (in de stemperiode van drie weken) in september 26.252 stemmen

uitgebracht. De andere twee genomineerden kregen één euro voor elke ontvangen stem. Dat betekent dat molen De Vrijheid in Beesd 9.141 euro en De Ster in Rotterdam 6.353 euro voor hun projecten mee naar huis namen.

De feestelijke uitreiking werd bezocht door ruim 130 mensen. In 2018 waren dat er 80.

Via Molina

Dankzij een Europese subsidie van Creative Europe is het gelukt dit project samen met de Deutsche Gesellschaft für Mühlenkunde en de Dansk Möllerforening van de grond te krijgen. In 2019 is de website viamolina.eu met diverse molenroutes live gegaan. Tevens is de website een digitaal platform waarop materialen kunnen worden uitgewisseld (bv over communicatie en educatie). Verder vonden in 2019 drie bijeenkomsten plaats. De vierde is uitgesteld tot 2020.

De aanvraag om te worden erkend als officiële Europese culturele route bij de Raad voor Europa is nog steeds in voorbereiding. Samen met de partners is besloten de aanvraag pas te doen als het Creative Europe project is afgerond. Dan is er meer om te laten zien, zodat de aanvraag ook succesvol kan zijn.

Op de Molencontactdag en via de kadernieuwsbrief is het molenveld geïnformeerd over Via Molina.

Immaterieel Erfgoed UNESCO

De toelating – eind 2017 – van het molenaarsambacht tot de Representatieve Lijst van Immaterieel Cultureel Erfgoed van de mensheid bij UNESCO heeft de samenwerking tussen De Hollandsche Molen, Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, Het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde en het Gild

Fryske Mounders versterkt. Gezamenlijk wordt gewerkt aan de uitvoering van het bijbehorende actieplan waar onder andere acties in staan op het gebied van opleiding, educatie, promotie, voorlichting, en veiligheid. In 2019 is daarnaast veel aandacht besteed aan de voorbereiding van de internationale conferentie in 2020, samen met KIEN en de RCE. Het doel van de conferentie is het voor de toekomst veilig stellen van het molenaarsambacht, wereldwijd, en het versterken van het internationale molennetwerk.

Honorering aanvraag BGL

Op het GoedGeldGala in februari 2019 heeft De Hollandsche Molen een bijdrage gekregen van de BankGiro Loterij van maar liefst 750.000 euro voor het project Molenvrienden. Zo kunnen in 2019, 2020 en 2021 de BankGiro Loterij Nationale Molendag, de BankGiro Loterij Molenprijs en de Molentochten worden georganiseerd.

Allemolens

De vrijwilligers van de Stichting Molendocumentatie zijn verder gegaan met de verdere digitalisering van het molenarchief met de archiefstukken van vóór 1950. Het betreft het project Metamorfoze dat in 2019 is nagenoeg afgerond.

Zoals in het jaarplan is te lezen blijft het aantal bezoekers van allemolens.nl een aandachtspunt. Wel is een enquête op de site geplaatst om zo inzicht te krijgen in het profiel van de huidige bezoeker. Voor het beleid over de digitale opslag van archieven wordt een externe partij betrokken om hierbij te helpen. Dit krijgt in 2020 zijn beslag.

Plan 100 jaar

Om het 100-jarig bestaan van de vereniging, in 2023, groots te vieren werd intern een projectgroep geformeerd. Er is toegewerkt naar een lijst van activiteiten voor enerzijds het molenveld en anderzijds het publiek die verder wordt uitgewerkt in 2020. De focus van de activiteiten ligt op het publiek.

Iconen

In het verslagjaar werden in het kader van het iconenproject (de interviewserie met een 25-tal kopstukken uit het molenveld) drie interviews afgenomen en getranscribeerd. Dit aantal bleef achter bij de planning. In 2020 wordt de achterstand zoveel mogelijk ingehaald.

Communicatie

In 2019 verscheen het blad Molens driemaal en op de website werden drie achtergrondartikelen

geplaatst. Tessa Krop beëindigde, nadat ze was geslaagd voor haar examen, de vlog over haar opleiding tot vrijwillige molenaar. De serie telde in totaal 25 afleveringen waarvan er 14 zijn gemaakt in 2019. Aan het eind van het jaar begon zij met een nieuwe vlogserie over de toekomst van het ambacht korenmolenaar. Evenals bij haar eerste serie schrijft zij ook in het blad Molens een bijdrage over dit onderwerp. Inmiddels heeft zij vier vlogs en een artikel gemaakt.

Ook werden artikelen gemaakt voor andere bladen, zoals het woonmagazine Herenhuis, het Erfgoedmagazine en Monumentaal.

Centrale redactie

In het verslagjaar kwam de centrale redactie driemaal bijeen. In deze vergaderingen wordt de inhoud van het komende blad Molens en de inhoud van de volgende edities besproken. Ook komt de inzet van de overige communicatiemiddelen van de vereniging aan de orde, zoals de website, de nieuwsbrieven, facebook/instagram en twitter.

In 2019 verschenen er negen publiksnieuwsbrieven. Naast de drie reguliere edities, verschenen er zes extra nieuwsbrieven. Deze zes waren gekoppeld aan een aantal bijzondere gebeurtenissen die dit jaar plaatsvonden.

Marketing

De marketingactiviteiten hebben als doel een positieve bijdrage te leveren op de volgende gebieden:

- het realiseren van 100.000 molenvrienden in het jubileumjaar 2023
- het vergroten van het aantal donateurs en gemiddelde donateurswaarde
- het behouden van het aantal leden
- het stimuleren van het bezoeken van molens
- het verbeteren van het imago en algemene promotie van het molenveld

Communicatiemix

Voor het realiseren van de doelstellingen werd een diverse mix van 'online' en 'offline' communicatiekanalen ingezet. Offline betekende dit aandacht in het blad Molens en bladen van andere partijen, magazines, advertenties en Direct Mail-kaarten op molens, stopperadvertenties in regionale / lokale dagbladen, dit alles ter vergroting van de naamsbekendheid en kennis van de activiteiten van de vereniging. Op het gebied van online communicatie werden de volgende kanalen ingezet: Google Grants, website, e-mail nieuwsbrieven en social media. Daarnaast is een regionale TV-spot gebruikt.

Binnen de communicatiemix lag in het verslagjaar veel focus op 'free publicity'. Zo werd er een serie artikelen geplaatst in het blad Herenhuis, een artikel in Monumentaal en een artikel in Erfgoedmagazine, waarin het lezerspubliek bekend werd gemaakt met molens, acties, met daarbij de

nadruk op het (werk van het) Molenfonds. Naar aanleiding van één van deze artikelen is een TV-rapportage gemaakt voor het programma Binnenstebuiten.

In 2019 zijn de volgende social media kanalen ingezet: Facebook, Twitter en Instagram. YouTube en LinkedIn zijn nauwelijks gebruikt. Met Pinterest is gestopt; dit is vervangen door meer inzet op Instagram. Van Instagram werd aanzienlijk meer gebruik gemaakt, hierin zit nog veel groeipotentieel. Het aantal berichten steeg van 4 naar 36. Het aantal pagina likes op Facebook is meer dan verdubbeld: van 4.413 naar 9.131. Op Twitter is het aantal volgers gestegen van 3.405 naar 3.474. Op Instagram is het aantal volgers gestegen van 362 naar 630.

Voor het Molenfonds is geïnvesteerd in het verbeteren van de website. Op deze website staan twee doelen centraal: het geven van donaties en het aanmelden van projecten door het molenveld. De website trok 5.899 bezoekers/sessies, waarvan 87,5 % nieuwe bezoekers. In totaal werden 13.920 pagina's bezocht.

De website molens.nl trok 245.962 bezoekers/sessies (uniek: 165.572), waarvan 66,6% nieuwe bezoekers. Op deze website werden 798.911 pagina's bezocht.

Eigen fondsenwerving

Leadgeneratie: meer en spreiding

Er werd veel geïnvesteerd in online leadgeneratie (= activiteit om in contact te komen met potentiële gevers/leden). Onder meer door het kunnen aanvragen van digitale proefnummers van het blad Molens. In totaal werden de nummers uit 2019 door 808 unieke personen aangevraagd, waarvan 628 opt-in (= toestemming) hebben gegeven voor het ontvangen van de publieksnieuwsbrief.

Daarnaast zijn er leads (= geïnteresseerden in een dienst van de vereniging) verzameld door de inzet van een online quiz. Er zijn 3 quizzes ingezet: rondom Nationale Molendag, Open Monumentendag en Kerst. In totaal zijn de quizzes 919x ingevuld, door 747 unieke personen, waarvan 395 personen een opt-in hebben gegeven voor de publieksnieuwsbrief.

Mei- en septemberactie

In 2019 werden in het voorjaar en het najaar wervingsacties onder leden en donateurs gehouden en voor de eerste maal zijn voormalige leden en donateurs hieraan toegevoegd. De opbrengst kwam ten goede aan het Molenfonds. Er is gekozen voor een provinciale benadering, omdat de herkenbaarheid en binding met deze

molens (vermoedelijk) het grootst is, en daarmee de bereidheid om te geven ook.

Nieuw was dat er ook mobiel gedoneerd kan worden. Op Molenfonds.nl werd hiervoor een verkort formulier ontwikkeld, en in printuitingen werd gewerkt met een QR-code die hiernaar verwijst. Hiermee wordt ingespeeld op het toenemende gebruik van mobiel verkeer naar de website en de toenemende behoefte bij donateurs voor snelheid en gemak.

Online doneren wordt ook als optie genoemd en aangemoedigd in de donateursmailingen. Door de leeftijd van de doelgroep van De Hollandsche Molen (70% van de leden en donateurs is ouder dan 65 jaar) was er nog sprake van gewinning aan het inzetten van deze methoden.

Voor het ontwikkelen van het verhogen van het gemiddelde giftbedrag werd eerst geïnvesteerd in de donateur. Zo zijn in mei en september twee excursies georganiseerd. In mei werden tijdens Nationale Molendag in Amsterdam de molens De Bloem en De Otter bezocht. Opkomst 32 leden/donateurs. In september werden De Fortuin en Watermolen Molecaten in Hattem, De Vlijt, rosmolen Erve Ijzerman en De Wielewaal in Wapenveld bezocht met 24 leden/donateurs. In september werd expliciet gevraagd om een gift voor het Molenfonds. 23% van de families die meeding gaf een gift. In beide gevallen bleken vooral leden zich op te geven voor de excursies.

Leden- en donateurs aantal

Per 31 december 2018 telde de vereniging 3.414 leden (waaronder lid-eigenaren) en abonnees. Gedurende 2018 hadden zich 85 personen afgemeld met ingang van 2019, waarmee het ledental per 1 januari 2019 op 3.329 kwam.

In het verslagjaar meldden zich 170 nieuwe leden en abonnees aan. 153 leden werden uit het bestand verwijderd vanwege afmelding of wanbetaling. De meest genoemde redenen van afmelding waren de hoge leeftijd of het overlijden van het lid. Per 31 december 2019 bedroeg het aantal leden 3.346.

Het aantal donateurs vertoont wederom een stijging, mede door giften aan het Molenfonds. In het verslagjaar groeide het aantal van 717 naar 792 donateurs.

Schenken en nalaten

Werving op dit gebied richtte zich op eigen leden en op 'beïnvloeders'. De actie gericht op de eigen leden bestond uit een artikel in het blad Molens. De beïnvloeders werden bereikt via advertenties in het blad GoedGeregeld, de GoedeDoelenGids, het Jaarboek voor het Notariaat en Mecenass.

Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs

Op 4 november 2019 ontving De Hollandsche Molen uit handen van koningin Máxima de Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs 2019. Aan de prijs is een geldbedrag van 150.000 euro verbonden. Met de ene helft richt de vereniging het Jongerenfonds Molens op dat als doel heeft meer jongeren bij molens te betrekken. De Hollandsche Molen stelt dat als meer jongeren als molenaar, molengids, klusser of bestuurslid actief zijn, dit een bewijs is dat molens ook in de toekomst midden in de samenleving staan. Door de verantwoordelijkheid bij de jongeren zelf te leggen - een jongerencommissie zal beslissen over de aanvragen - verwacht de vereniging dat er meer activiteiten worden georganiseerd met een vernieuwend karakter. Het Jongerenfonds Molens is ondergebracht bij het Molenfonds. Met een groep jongeren werd overleg gestart over de besteding van de middelen uit dit fonds.

Met de andere helft wordt het Molenambacht Fonds opgericht. De vereniging wil met dit fonds initiatieven stimuleren, gericht op het eigentijds ontwikkelen van ambachten die direct of indirect met molens en molenbehoud te maken hebben. In eerste instantie gaat het om het molenaarsambacht dat sinds 2017 op UNESCO-lijst van immaterieel erfgoed staat. Tegelijkertijd is het behoud van het vakmanschap van molenmakers, roedenmakers, smeden en rietdekkers

essentieel voor de toekomst. Met deze prijs wil De Hollandsche Molen mensen belonen die ideeën op dit terrein ontwikkelen. De vereniging draagt jaarlijks een kandidaat voor bij het Prins Bernhard Cultuurfonds. De vereniging gaat vanaf 2020 jaarlijks een voordracht doen voor ondersteuning van een molenambacht uit dit fonds.

Belangenbehartiging

Financiën en organisatie

In het regeerakkoord van het kabinet Rutte III was 325 miljoen euro extra uitgetrokken voor met name monumenten. De extra middelen zijn mede tot stand gekomen door een actieve lobby van de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM), waarin De Hollandsche Molen het molenveld vertegenwoordigt. Ook in het verslagjaar vormde de landelijke lobby een belangrijk onderdeel van de belangenbehartiging door De Hollandsche Molen.

In het verslagjaar werd de onderhoudsregeling SIM aangepast, waarbij het subsidiepercentage steeg van 50 naar 60 procent. Pogingen van De Hollandsche Molen dit met terugwerkende kracht tot 2018 te doen – in dat jaar kregen ongeveer 700 molens weer een subsidie voor zes jaar – bleven helaas zonder resultaat.

In 2020 wordt de SIM geëvalueerd en ter voorbereiding werd begonnen met de vorming van een werkgroep die deze herziening voor molens kritisch gaat volgen. Daarnaast werd in de Molenadviesraad al gesproken over een mogelijke verhoging van het maximum subsidiabele kosten van 60.000 euro naar 70.000 euro. De vereniging gaat de rijksoverheid vragen deze verhoging in 2020 te realiseren, al dan niet in combinatie met de genoemde SIM-evaluatie. Een van de hoofdthema's bij deze evaluatie wordt de vermindering van de administratieve lastendruk.

De Hollandsche Molen heeft bij de totstandkoming van het rapport Molentoeekomst in 2015 de behoefte aan onderhoud, groot onderhoud en restauratie geïnventariseerd. In 2019 werd een eerste inspanning gedaan deze cijfers te actualiseren. Dit werd echter ernstig bemoeilijkt door het ontbreken van complete overzichten per molen van de instandhoudingsbehoefte.

Het ontbreken van volledige data heeft ook consequenties voor de inventarisatie van de restauratiebehoefte per provincie. Deze inventarisatie heeft De Hollandsche Molen eerder al met behulp van de RCE en adviseurs geprobeerd zo volledig mogelijk te maken. Inmiddels hebben bijna alle provinciale molenorganisaties deze restauratiebehoefte gecontroleerd en geactualiseerd.

Verzekeren van molens

Op het gebied van verzekeren van molens werd in 2019 geen actief beleid gevoerd vanwege de personele onderbezetting bij belangenbehartiging. Wel werden in de loop van het verslagjaar de verschillende vormen van verzekeren van de molen zelf en de mensen daaromheen beter in kaart gebracht.

URL Gebouweninspecties

Onder de vlag van Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) kwam in 2019 de uitvoeringsrichtlijn (URL) gebouweninspecties tot stand. Het inspecteren van gaande werken bij

molens ontbreekt echter in deze richtlijn. In de loop van 2019 is vanuit de ERM een nieuwe aanzet gemaakt om dit onderwerp in kaart te brengen. De Hollandsche Molen is in de begeleidingscommissie voor deze URL inspectie vertegenwoordigd.

Monumentale waarden

Begin 2019 werd het eindrapport van de pilot 'Ken je eigen Groninger molen' besproken. In dit project verzamelden zes moleneigenaren in Groningen zelf informatie over hun molen, als eerste stap in bouwhistorisch onderzoek. Deze informatie werd daarna aangevuld en geïnterpreteerd door deskundigen (bouwhistorici, molenadviseurs). De bedoeling is het onderwerp monumentale waarden in 2020 verder op te pakken. Bij het beoordelen van projecten op het gebied van groot onderhoud en restauraties wordt wel steeds meer gekeken naar de onderbouwing vanuit die waarden.

Molenbiotoop

In 2019 werden ruim 100 molenbiotoopzaken behandeld, met name op het gebied van gemeentelijke advisering ten aanzien van omgevingsvergunningen in de nabijheid van molens. Door personele omstandigheden zijn enkele onderwerpen blijven liggen. Onder andere de watermolenbiotoop bijeenkomst heeft geen vervolg gehad. Het project molenbiotoopinventarisatie Noord-Brabant is in oktober opgepakt. Dit wordt met enige vertraging, begin 2020 afgerond. Ook de ondersteuning aan de pilot van het molenbiotoopwachtersnetwerk van het Erfgoedhuis Zuid-Holland is blijven liggen. Desondanks is de pilot opgezet en volgt in 2020 de evaluatie van in ieder geval de inzet op de 'groene' ondersteuning in de molenbiotoop.

Omgevingswet

Ook het volgen van de ontwikkelingen van de Omgevingswet is blijven liggen. Desalniettemin heeft in Noord-Brabant op 29 november een presentatie over de Molenbiotoop in de Omgevingswet plaats gevonden. De door De Hollandsche Molen gemaakte presentatie werd gegeven door een lid van de Molenstichting Noord-Brabant.

Veiligheid

Afgelopen jaar is de werkgroep Veiligheid verschillende keren bijeengekomen en heeft opdrachten die vanuit het voorzittersoverleg zijn ontstaan ter hand genomen. Er is een goede wisselwerking tussen de werkgroep Veiligheid en voornoemd overleg waarin De Hollandsche Molen, Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, het Gild Fryske Mounders en het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde zijn vertegenwoordigd.

De werkgroep heeft er voor gezorgd dat de RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie) voor molens dit jaar werd getoetst en erkend door het Steunpunt RI&E als geschikt instrument voor molens. Tevens

oriënteerde de werkgroep zich op de wens om de RI&E op onderdelen te automatiseren waardoor een prettiger en beter hanteerbaar document ontstaat dat de bewustwording van risico's efficiënt en constructief inzichtelijk maakt. Tegelijkertijd is dit bewustzijn van risico's een nieuwe onderwerp waarmee de werkgroep zich heeft bezig gehouden. Menselijk gedrag binnen het veiligheidswezen is in de molenwereld nog een onontgonnen terrein. In samenwerking met Het Gilde van Vrijwillige Molenaars werd ook gekeken naar de mogelijkheden voor keuring voor toegestane valbeveiligingen en wijze van onderricht op dat vlak. Tevens was een delegatie van de werkgroep in maart aanwezig op de Veiligheidsdag van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Advieswerk

De Hollandsche Molen wordt om adviezen gevraagd ten aanzien van molen-technische of bouwhistorische vraagstukken. Een enkele keer adviseert de vereniging ook bij eigendomswisselingen, maar de meeste vragen gaan over de wijze van instandhouding en de financiering ervan. Daarnaast zijn er praktische vragen, die ons per telefoon, mail of brief toekomen, waarop het bureau zo adequaat mogelijk probeert te reageren.

Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) is een partij die zich onder meer bezighoudt met een eenduidige wijze van inspecteren van monumenten, zoals bijvoorbeeld monumentenwachters doen. Doel is om te komen tot een objectieve, deskundige en onafhankelijke meting en vastlegging van de conditie van gebouwde monumenten. Deze instelling onderzoekt nu ook de mogelijkheden voor een uniformiteit ten aanzien van moleninspecties. Vanuit de praktijk wordt een zo doeltreffende methode uitgedacht. De Hollandsche Molen nam met de adviseur molens deel aan gesprekken voor een goede begeleiding van het traject.

In de afgelopen decennia hebben De Hollandsche Molen en de verschillende gildes zich ingespannen om molens als werkende monumenten te behouden.

Dit door middel van opleiding, verbeteringen ten aanzien van veiligheid, organisatie van Molendagen e.d. Het is echter door het verdwijnen van de draaipremies in verschillende provincies niet meer mogelijk te volgen of molens daadwerkelijk geregeld in bedrijf zijn, of er in bepaalde regio's te weinig molenaars zijn en of de bereidheid om met molens te draaien afneemt. Verschillende keren bereikte ons signalen dat molens minder zouden draaien. In het afgelopen jaar is begonnen met een betere inventarisatie van gegevens.

Project Vuurwerkvrije zones

Sommige gemeenten experimenteren al een aantal jaren met zogeheten 'vuurwerkvrije zones'. Sinds de jaarwisseling 2018-2019 kunnen ook buurtbewoners een vuurwerkvrije zone in hun omgeving

Vuurwerkvrije zones rond molens

De jaarwisseling heert nog altijd de ultieme van het vfealen van vuurwerk, dit wordt beschouwd als deel van ons cultureel erfgoed. Tegelijkertijd zijn er jaarlijks gemiddeld een dodelijk slachtoffer en honderden gewonden te betreuren, en er is er sprake van - vaak grote - materiële schade. De Tweede Kamer is echter nog niet van plan een algemeen vuurwerkverbod in te stellen. Wel is het mogelijk gemaakt dat elke gemeente vuurwerkvrije zones op kan nemen in de algemene plaatselijke verordening (APV).

De urgentie

De meeste gevallen van molenbranden ontstonden vroeger door storm of onweer en insidende bliksem. Tegenwoordig ligt het aantal een stuk lager door het wettelijk gebruik van bliksemafleiders sinds eind 19e eeuw. Nu de bliksemafleiders de molenbranden door blikseminslag in de meeste gevallen kan voorkomen schuilt het risico op brand in menselijk handelen zoals het vfealen van vuurwerk, het ophalen van wandelbloemen en het vuurwerk zoeken.

Vuurwerkvrije zone

Het vfealen van vuurwerk en het ophalen van wandelbloemen in de buurt van een molen kan tot schade van of het totale afbreken van de molen leiden. Sinds 2008 is er een roep om een verbod op vuurwerk en sinds 2013/2014 begonnen ook gemeenten met het creëren van vuurwerkvrije zones. Deze zones worden vaak aangegeven rond (nietgedeelte) monumenten, kinderbezoeken en verzorgings- en ziekenhuizen.

aanvragen.

Vuurwerk vormt een groot gevaar voor met name rietgedekte molens. Het gevaar bestaat overigens niet alleen uit vuurwerk, ook wensballonnen en afgeschoten lichtkogels zijn zeer risicovol. Om moleneigenaren te stimuleren zo'n zone in te (laten) stellen rond hun molen is er een handleiding ontwikkeld. Ook zijn er voorbeeldbrieven geschreven die voor moleneigenaren als handvatten kunnen dienen bij het schriftelijk benaderen van gemeenten. De resultaten en bevindingen van dit project zijn gepresenteerd op de Molencontactdag op 9 oktober in 's-Hertogenbosch. De handleiding is beschikbaar op de website.

Netwerk versterken

De Hollandsche Molen streeft naar een structurele verbetering van de kwaliteit en professionaliteit van het molenbehoud. Het versterken van kwaliteit, professionaliteit en deskundigheid betreft thema's als instandhouding, draagvlak, toegankelijkheid, fondsenwerving, interne organisatie en bijvoorbeeld aanbesteding van werk.

Naast de Rijnlandse Molenstichting en Stichting De Fryske Mole heeft nu ook de SIMAV de status van Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud (POM). Hiermee is duidelijk geworden dat ook organisaties die geheel of grotendeels op vrijwilligers drijven, een hoge kwalitatieve status kunnen bereiken.

De Hollandsche Molen blijft het gesprek aangaan met relevante partijen hoe in het veld kwaliteit etc. vorm gegeven kan worden. Dit streven is verweven met een groot deel van de activiteiten van de vereniging op verschillende terreinen. Zo wordt op de Molentafels bij de toekenning van subsidies uit het Molenfonds nadrukkelijk ook gesproken over de kwaliteit van ingediende plannen en waar nodig suggesties gedaan om de kwaliteit te verbeteren.

De Hollandsche Molen ziet deskundigheidsbevordering in het molenveld derhalve als een van de taken. Vanwege personele onderbezetting bij belangenbehartiging konden niet alle plannen worden uitgevoerd.

In het verslagjaar is het Consultatietraject 'Meepraten, meedenken en meedoen' gestart waarbij in brede kring input is verzameld over hoe het molennetwerk in Nederland kan worden versterkt en welke rol De Hollandsche Molen hierin kan spelen. Het consultatietraject is opgestart naar aanleiding van een bestuursbesluit om met diverse stakeholders onder externe begeleiding een aantal consultatiesessies te organiseren. Dit consultatietraject is uitgevoerd in de periode oktober 2019 – februari 2020. De conclusies worden in de loop van 2020 bekend gemaakt.

Vrijwilligersbeleid

Vrijwilligers zijn essentieel voor het molenbehoud. De Hollandsche Molen blijft daarom actief met het thema 'werven van vrijwilligers'. Op de Molencontactdag van 2019 werd wederom bevestigd dat

werven vooral een lokale activiteit is. De vereniging poogt dit te faciliteren met onder andere een 'affichemaker' die aanpasbaar is voor de lokale situatie van een molen. Met het Jongerenfonds Molens wordt het betrekken van jongeren op de molen gestimuleerd. Het bevorderen van deskundigheid kreeg met name gestalte middels workshops op de Molencontactdag, bezoek van bijeenkomsten van molenorganisaties en andere netwerkmomenten.

Wegens onderbezetting is het niet gelukt aandacht te geven aan de consequenties van burgerparticipatie in de Omgevingswet voor vrijwilligers.

Communicatie over beleid en onderhouden molennetwerk

Communicatie met de achterban over het rijksbeleid is tweezijdig: De Hollandsche Molen vertaalt enerzijds de ontwikkelingen op rijksniveau naar de belanghebbenden en anderzijds zijn het de belanghebbenden die de vereniging actief informeren. Naast hetgeen onder landelijk erfgoedbeleid is opgenomen, is het van belang het netwerk met molenprofessionals te onderhouden. Om het aantal netwerkdagen iets te beperken is er in 2019 voor gekozen de Molencontactdag samen te laten vallen met de uitreiking van de Molenprijs.

Bij de bijeenkomst die op 9 oktober werd gehouden in 's-Hertogenbosch waren ruim 130 vertegenwoordigers uit het molenveld aanwezig. In het ochtendprogramma werd een digitale enquête gehouden over het functioneren van de vereniging in het molenveld, waarbij vervolgens de zaal werd uitgenodigd met ideeën te komen

om dit, waar nodig, te verbeteren. Verder werden presentaties gehouden over het Molenfonds, nut en noodzaak van vuurwerkvrije zones rond molens, het UNESCO-actieplan, het internationale congres over het molenaarsambacht in 2020 en diverse specialisaties in molenaarsopleidingen.

's Middags werden zeven workshops aangeboden. De onderwerpen waren: de Badges-pilot en educatieve rondwandeling in Schiedam, het pilotproject Watermolenlandschappen in Het Groene Woud, klimaatverandering en het effect op molens, de inzet van een QR-code bij promotie- en fondsenwervingsdoeleinden, educatieve projecten bij de groepen 3 en 4 in het basisonderwijs, een stappenplan voor een aanvraag bij het Molenfonds en lobbytips.

Er zijn in het verslagjaar in totaal negen kadernieuwsbrieven verstuurd. Twee reguliere en zeven extra nieuwsbrieven die waren gekoppeld aan bijzondere gebeurtenissen.

Landelijke netwerken

Het voorzittersoverleg met Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde en het Gild Fryske Mounders blijft bijzonder vruchtbaar. Met name thema's rond veiligheid stonden in het verslagjaar op de agenda. Verder stelt de vereniging zich tot doel regelmatig met landelijke en provinciale molenorganisaties om tafel te zitten om wederzijdse

informatie uit te wisselen. Daarnaast zijn er goede contacten met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De samenwerking met nieuwe externe groepen (o.m. landschapsorganisaties) en andere organisaties binnen de erfgoedsector verlopen traag en vinden met name plaats binnen de FIM.

Provinciale tour

In februari 2019 zijn de adviezen in het kader van de provinciale tour aangeboden aan de diverse provinciale molenorganisaties, met het verzoek deze te bespreken. Daar is in beperkte mate respons op gekomen. Daarnaast zijn er provinciale verkiezingen geweest en nieuwe coalitieakkoorden afgesloten. Verder is de vraag gesteld of in het kader van het Molenfonds in specifieke provincies aanvullende subsidies verstrekt kunnen worden. En ten slotte staat nog steeds op onze agenda hoe we onze aandacht verdelen vanuit de belangenbehartiging onder de verschillende provincies. Deze onderwerpen zijn besproken met een aantal provinciale organisaties en provinciebesturen (Groningen, Overijssel, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland). In Gelderland heeft De Hollandsche Molen in opdracht van de provincie een onderzoek gedaan naar de professionalisering van het molenbehoud in deze provincie. In Zuid-Holland werd een platform gevormd, waar de belangenbehartiging voor molens richting de provincie is ondergebracht. Met de overige provincies worden begin 2020 gesprekken gevoerd.

Fondsenwerving voor derden

Molenfonds

In 2017 ging het Molenfonds van start, aanvankelijk op bescheiden wijze met financiële steun van de BankGiro Loterij. Uit het fonds konden bijdragen voor restauraties gedaan worden (17 in 2018) en werd crowdfunding mogelijk gemaakt. Verder breidde het Molenfonds zijn activiteiten in 2018 uit met de financiering van elf molenrestauraties. Hiervoor werd een deel gebruikt van de 3,5 miljoen euro die voor het Molenfonds beschikbaar was gesteld door het Ministerie van OC&W.

In 2019 kreeg het Molenfonds een grote impuls en sindsdien kan op verschillende terreinen financiële

steun gegeven worden. Besloten werd het Molenfonds als centraal merk te gaan gebruiken bij alle fondsenwerving ten behoeve van molens, tenzij een schenker of subsidiënt anders beslist.

In het verslagjaar kwamen de in 2018 gestarte elf restauraties vrijwel allemaal gereed; alleen het ingrijpende herstel van Strijkmolen K in de Schermer en de restauratie van de Nederwaard no. 4 van de Kinderdijk vergen meer tijd en lopen nog door in 2020. De financiële eindverantwoordingen zijn voorzien voor begin volgend jaar, waarna alle restauraties afgerond kunnen worden.

In 2019 kon vanuit het Molenfonds voor elf andere molenrestauraties een toekenning gedaan worden. In drie gevallen werd bouwhistorisch onderzoek aan bijzondere molens gefinancierd. Voor 21 projecten groot onderhoud werden uit het Molenfonds toekenningen gedaan, hetgeen meer was dan de verwachte 15 projecten. Hiermee werd al direct duidelijk dat het Molenfonds met de subsidie voor groot onderhoud in een grote behoefte voorziet. Voor de behandeling en afhandeling van aanvragen voor het Molenfonds werd de procedure vastgelegd en werd ook de website passend ingericht.

In het proces van beoordelen van plannen en toekennen van subsidies voor groot onderhoud hanteert De Hollandsche Molen het één loket-principe, waardoor de aanvrager niet met allerlei verschillende partijen op verschillende momenten in verschillende regelingen te maken krijgt. Centraal in deze aanpak staat de molentafel, waarvan er in 2019 vier werden gehouden. Op deze Molentafel wordt het voorliggende project besproken met alle betrokkenen: de aanvrager en diens adviseur of molenmaker, medewerkers van De Hollandsche Molen, van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, provinciale molenconsulenten en vertegenwoordigers van fondsen als het Prins Bernhard Cultuurfonds. Juist deze gezamenlijke aanpak heeft in een aantal gevallen direct geleid tot een kwalitatieve verbetering van de betrokken plannen. In 2019 zijn via het Molenfonds ook crowdfund acties geïnitieerd, die gezamenlijk 23.915 euro opbrachten.

Educatieve projecten

Het Molenfonds kan vanaf eind 2019 ook educatieve projecten subsidiëren dankzij de nalatenschap van prof. dr. J.E (Koos) Andriessen, onder meer ex-minister van Economische Zaken. Uit deze nalatenschap is het Koos Andriessen Moleneducatiefonds gevormd, met als doel het bevorderen van educatieve projecten op de molen. In het verslagjaar werden al zeven aanvragen van scholen ontvangen.

In totaal konden vanuit het Molenfonds molens voor meer dan een miljoen euro in 2019 ondersteund worden. De financiële middelen kwamen uit de subsidie van OCW, de molenbudgetten van de BankGiro Loterij en Gravin van Bylandt Stichting en bijdragen van donateurs en leden. Bijzonder was de bestemming van een deel van het legaat van Johan van Gogh voor molen De Roosdonck in Nuenen, een molen die vaak geschilderd is door de beroemde schilder Vincent van Gogh. Johan van Gogh is een nazaat van Vincent van Gogh en de vader van de bekende Theo van Gogh.

In de Molenadviesraad werden de voorlopige resultaten van het Molenfonds gepresenteerd en besproken. Begin 2020 wordt het Molenfonds voor het eerst tussentijds geëvalueerd.

De Hollandsche Molen ontving naast de bijdragen aan het Molenfonds een bedrag van 140.000 euro van de Van Toorn en Scholten Stichting, een vermogensfonds

dat al geruime tijd het molenbehoud steunt. Met dit bedrag werden drie projecten gesteund, waarbij de toekenning er ook echt voor zorgde dat het project doorgang kon vinden.

Eigen molens

Veiligheid op eigen molens

Tijdens de bezoeken van de adviseur molens aan de eigen molens, wordt de veiligheid op de molens bekeken en besproken. De bestaande Risico Inventarisatie & Evaluatie vormt daarbij de leidraad.

Veiligheid op de molen is een punt van continue aandacht en zorg.

Verzelfstandiging molens

In het verleden is gekeken of er meer lokaal georiënteerde organisaties bereid waren een molen over te nemen van De Hollandsche Molen. Momenteel heeft de verzelfstandiging van de eigen molens geen prioriteit, al blijft de vereniging open staan voor regionale molenorganisaties die een molen zouden kunnen overnemen. Op korte termijn is dit niet te verwachten.

De laatste molen die is overgedragen was Het Noorden in Oosterend (Texel). Hierbij is de vereniging nog in heel 2019 betrokken geweest omdat de voorwaarde van de overdracht was dat De Hollandsche Molen toezicht en financiering zou verzorgen. De restauratie is in 2019 uitgevoerd. Het werk bestond onder meer uit het vervangen van het rietdek op de kap en het molenlijf en een geheel nieuw wiekenkruis. Door een belangrijke restauratiesubsidie van de provincie Noord-Holland en verschillende fondsen werd in de waterdichte financiering voorzien. De oplevering vond plaats op 5 november. Hoewel de molen nu van Vereniging Natuurmonumenten is, zijn we trots op het behaalde resultaat.

Onderhoud en restauratie

In het afgelopen jaar werden instandhoudingssubsidies (BRIM) voor de periode 2012-2018 van de molens van De Hollandsche Molen verantwoord. Van bijna alle zeven aanvragen kwam de goedkeuring al dit kalenderjaar binnen, de overige zien we begin 2020 met vertrouwen tegemoet.

In 2019 ging daarom de nieuwe subsidiecyclus voor de periode 2019-2024 van start. Hieruit zijn de eerste onderhoudskosten gefinancierd.

Onderhoud en restauratie bij de verenigingsmolens

In 2019 draaide molen Nooit Gedacht in Warnsveld veelvuldig hetgeen ook uit de hoge tellerstand is af te leiden. Ook werd er geregeld gemalen en voerden de vrijwilligers op de molen zelf verschillende timmer- en schilderwerkzaamheden uit. De molenmaker herstelde de lagering van een van de maalstenen.

Onze enige Zeeuwse molen De Jager in Oud-Vossemeer maalde niet veel, echter de buil wordt voor verwerking van meelproducten wel veelvuldig gebruikt. Tijdens die uren draaide de molen even. De molenzeilen waren broodnodig aan vervanging toe. Zeilmakerij Koning maakte vier prachtige bruine zeilen.

Molen De Speelman in Rotterdam-Overschie was ook weer veelvuldig draaiend te aanschouwen. De biotoop is daar een blijvende zorg, maar door de frequente aanwezigheid van het team van molenaars (dat dit jaar met een persoon werd uitgebreid), draait de molen niettemin veel. Onderin de molen is een winkel met meelproducten gevestigd. Samen met de molenaars werkt 'Stichting behoud van Molen De Speelman' aan een verdere promotie van de molen.

In Wijk bij Duurstede bij de Rijn en Lek werd omvangrijk onderhoudswerk verricht aan de stelling van de molen. Deze is boven de openbare weg gesitueerd en dient zich dus in een perfecte staat van onderhoud te bevinden. Molenmaker Coppes voerde dit werk vakkundig uit. De draagbalk van de spil werd tegen houtaantastende insecten behandeld.

De Molen van de Zuidpolder in Edam draaide wekelijks en sloeg bij voldoende wind ook water uit. De molenaar zelf verrichtte veel schilder- en teerwerkzaamheden. De rietdekker werd gevraagd het riet na te zien, de molenmaker scherfde enkele geveldelen aan.

Voor de Braakmolen in Goor werd een restauratieplan gemaakt en werden enkele molenmakers benaderd voor de prijsvorming. Het onderhoud raakt op achterstand; in de provincie Overijssel is echter momenteel geen regeling die het vlottrekken van het geplande werk mogelijk maakt. De Hollandsche Molen spande zich in 2019 in om de provincie te overtuigen de huidige regelingen iets te wijzigen waardoor de ontstane onderhoudsachterstand bij de Overijsselse molens ingelopen kan worden. Het restauratiewerk bestaat o.a. uit het vervangen van rietdek en het herstellen van de op het wiekenkruis aangebrachte wieksystemen.

In 2019 was er weer veel te doen op en rond De Roos. De molen draaide ruim 200 keer en er werd ook veel gemalen (37.500 kg). Het meel vindt onder meer zijn aftrek via de winkel Ambacht beneden in de molen. Ook leert de plaatselijke horeca het meel van De Roos kennen. Daarnaast ontvangen de molenaars veel bezoek dat zelfstandig de molen kan beklimmen en boven wordt getrakteerd op een prachtig uitzicht over Delft.

In het verslagjaar werd met name onderhoud verricht aan het gaande werk. Zo werden de

steenschijflopen vervangen. Door de molenaars werden voorstellen gedaan de handelingen van het maalbedrijf te vereenvoudigen. De Hollandsche Molen bekijkt in hoeverre deze verbeteringen wenselijk zijn in het monumentale interieur. Aan het eind van het jaar werd de bemanning een buil geschonken.

Met dank aan Openbare Werken van Delft en de vaste bliksembeveiligings-inspecteur werd een probleem met de aarding van de bliksembeveiligingsinstallatie van de molen opgelost.

Samen met de exploitant wordt een plan voor het naast de molen gelegen molenaarshuis uitgewerkt. Hier is helaas geen bewoning meer mogelijk i.v.m. geluidsoverlast van voorbij denderende treinen in de tunnel. Voor een nieuwe invulling als te huren ruimte voor bijvoorbeeld workshops zijn nauwelijks aanpassingen nodig aan het monumentale woninginterieur. Een vergunningstraject werd hiervoor opgestart. Rond de molen zijn verschillende partijen die zich inzetten voor De Roos. Natuurlijk de molenaars, maar ook 'Stichting Delftse molen De Roos' spant zich al jaren in voor promotionele activiteiten rond de molen. Voorts vonden verschillende cliënten van Doel er een werkplek en verzorgt het personeel van Ambacht het winkelbedrijf beneden.

Organisatie

De Algemene Vergadering van De Hollandsche Molen werd gehouden op zaterdag 13 april in het Meeting Center De Eenhoorn in Amersfoort. Het programma kende vele vertrouwde onderdelen, zoals de uitreikingen van diverse onderscheidingen, de filmische terugblikken op de Nationale Molendag en de BankGiro Loterij Molenprijs en de overhandiging van de Getuigschriften aan de geslaagde vrijwillige molenaars van 2018.

's Middags was er ruimte voor een debat over het al dan niet (te) weinig draaien van molens. Dit naar aanleiding van een ingezonden stuk aan De Hollandsche Molen van verenigingslid Robert Berentzen, waarin hij stelde dat molens veel te weinig draaiend te zien zijn.

De Certificaten van Verdienste werden uitgereikt aan Peter Geboers, eigenaar van de Opwettense Watermolen in Nuenen/Opwetten, Joep Derckx, 40 jaar actief als vrijwillige molenaar en vele jaren als examiner, Hans Petit, die per 1 januari 2019 met pensioen ging en een punt zette achter zijn molenaarsbedrijf op De Bente in Dalen en Nijmegenaar Jan Pijnappel, molenaar en eigenaar van De Hoop in Oud-Zevenaar en bestuurslid van het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde.

De Stichting Molengiftenfonds voor Vernuft en Volharding kende de jaarprijs toe aan de ondernemer/molenaar Hans Dobbe uit Wageningen en de molenbeschermer Gerrit Keunen.

Bestuur

Het bestuur is in 2019 zes maal bij elkaar geweest. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren onder andere het Jaarverslag en Jaarrekening 2018, diverse aspecten rond het Molenfonds en de besteding van de Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs.

Tevens heeft er één extra bestuursvergadering plaatsgevonden gericht op de besturing van de vereniging. Resultaat van deze bijeenkomst was dat het bestuur een onderzoek heeft uitgezet om de rol van de vereniging in het molennetwerk onder de loep te nemen en te onderzoeken op welke 'nieuwe' wijzen de molengemeenschap bij het beleid kan worden betrokken.

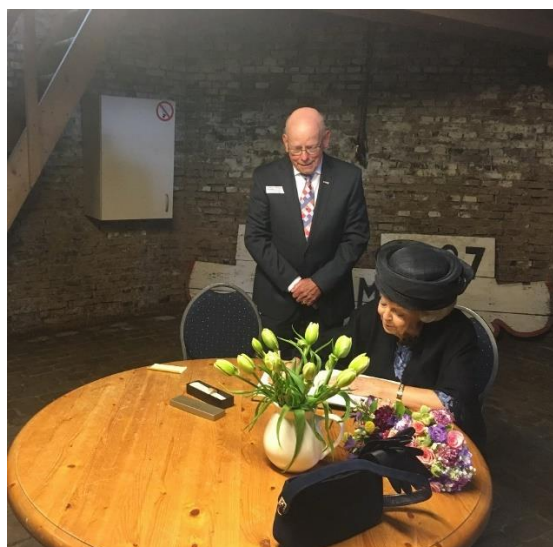
Het bestuur is bij de Algemene Vergadering van 2019 uitgebreid met Johan Bloemhof. Hij was al enige tijd aspirant bestuurslid.

De vereniging was vertegenwoordigd bij diverse molenopeningen (zie onderstaande tabel).

wie	datum	Molen	plaats
N. Bakker	10 mei	De Kat	Uitgeest
L. Zwierstra	10 mei	De Hersteller	Sint Johannesga
N. Bakker	11 mei	De Hoop	Hellendoorn
L. Zwierstra	16 augustus	De Onderneming	Hippolytushoef
N. Bakker/L. Endedijk	29 augustus	Grote Molen	Schellinkhout
N. Bakker/N. Salm	7 september	Bezoekerscentrum	Kinderdijk
N. Bakker/ H. van Erve	13 september	Koutermolen	Hoedekenskerke
N. Bakker	14 september	De Hoop	Abbenbroek

Ook was de vereniging in het verslagjaar aanwezig bij diverse jubilerende molens.

wie	datum	Molen	plaats
N. Bakker	15 maart	Holtens Molen 30 jaar	Deurne
L. Endedijk / E. van Gerven	11 mei	Kilsdonkse Molen 10 jaar gerestaureerd	Kilsdonk
N. Bakker/N. Salm beschermvrouwe prinses Beatrix	17 mei	Molen Hermien 200 jaar	Harreveld
L. Endedijk/A. de Jong	12 september	Opening OMD	Zierikzee
R. Boeder	14 september	150 jr De Windlust	Wateringen
L. Zwierstra	14 september	300 jr De Jager	Woudsend

Molenadviesraad

De Molenadviesraad is zoals gebruikelijk tweemaal georganiseerd. Naast uitwisseling over de restauratie en onderhoudsregelingen, stond ook het functioneren van de Molenadviesraad zelf ter discussie. Dit heeft geleid tot een breder onderzoek naar de wijze waarop De Hollandsche Molen zijn rol in het netwerk beter kan oppakken en de molengemeenschap meer bij het beleid kan betrekken. In 2020 volgt hierover besluitvorming.

Examencommissie

De examencommissie vergaderde twee maal over het organiseren van de examens. Tijdens de Algemene Vergadering van De Hollandsche Molen op 13 april zijn aan de 75 geslaagden van het examenjaar 2018 de getuigschriften uitgereikt. Een delegatie van de commissie heeft op 18 mei, 26 oktober en 9 november deelgenomen aan het overleg tussen de examencommissie en het bestuur en alle afdelingsbesturen van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM).

Het examenaanmeldingsformulier is gewijzigd vanwege de wet AVG. Voorts is het formulier inhoudelijk aangepast om de overdracht van gegevens van de kandidaten van het GVM naar de examencommissie te verbeteren.

Bij een extra opleidingsraad vergadering over de opleiding en examinering van de watermolenaar, is vastgelegd dat de kandidaat watermolenaar tijdens het examen de handelingen moet kunnen verrichten om het werktuig van elke examenmolen in werking te stellen. Voortaan kunnen nu ook examens georganiseerd worden op watermolens zijnde geen korenmolens. De exameneisen voor de watermolenaar moeten worden aangepast. Een evaluatie van deze eisen staat gepland voor 2020. In 2019 schreven 79 kandidaten zich in voor het examen windmolenaar, van wie er 77 werden geëxamineerd. Van deze groep slaagden 68 kandidaten. Voor het examen watermolenaar meldden zich in het verslagjaar zeven kandidaten aan, die allen het examen met goed gevolg aflegden.

Stichting Molendocumentatie

Het jaar 2019 was voor de Stichting Molendocumentatie (SMD) een turbulent jaar. In het late voorjaar bleek dat de werkdruk voor de vrijwilligers wel erg hoog was. Het Dagelijks Bestuur ontwikkelde daarom een plan om de besturing van de organisatie aan te passen, zodat de werkdruk in 2020 naar beneden kon worden bijgesteld. Het werkplan 2020 is afgestemd op de beschikbare capaciteit.

Tevens wordt er een collectieplan gemaakt en wordt periodiek de thermometer van de werkdruk geraadpleegd.

Aan het einde van de zomer overleed plotseling Jippe Hoekstra, voorzitter van de SMD. Gelukkig werd op korte termijn een nieuwe voorzitter gevonden in de persoon van Bruno van Dunné.

Het scannen van het archief van de SMD van voor 1950 binnen het project Metamorfoze is in 2019 afgerond. De komende jaren staan in het teken van het ontsluiten van deze gedigitaliseerde archiefstukken via de website allemolens.nl. Hiervoor worden extra vrijwilligers geworven die vanuit huis aan de ontsluiting van de documenten kunnen werken.

CRM

In 2019 is het CRM systeem van De Hollandsche Molen overgegaan naar 'the cloud'. Vanwege de veelvuldige storingen is besloten vervroegd deze stap te maken. Updates vinden zo geleidelijk plaats hetgeen naar verwachting tot minder storing leidt. Tevens is er nu een goede basis om in 2020 te werken aan dashboards en rapportages.

Webwinkel

In 2019 zijn vijf nieuwe producten aan het assortiment toegevoegd, te weten twee bouwplaten (watermolen en een metalen windmolentje), een notitieblokje, een set speelkaarten en de Molenkalender 2020.

Onderhoud

Dit jaar hebben diverse onderhoudswerkzaamheden aan het pand plaats gevonden. Deze hadden betrekking op liftstoringen en dak lekkages. Een onverwachte tegenvaller was het uitdijen van de kademuur aan de achterzijde van het pand. Hier is de gemeente bij betrokken die de muur met spoed heeft afgebroken.

Code Culturele Diversiteit

De Code Culturele Diversiteit heeft als doel cultuur voor iedereen toegankelijk te maken. Het doel is niet alleen meer publiek, maar vooral ook nieuw publiek aan te spreken. In 2018 heeft het bestuur gesproken over het betrekken van jongeren op de molens. Het gaat hier zowel om bezoek als vrijwilligers. Deze groep is eveneens ondervertegenwoordigd, de samenstelling van het molenveld is nog eenzijdig (blank, man). In december 2019 heeft het bestuur van De Hollandsche Molen de Code Diversiteit en Inclusie vastgesteld. Die visie moet in het beleid verder geconcretiseerd worden en betreft een continue inspanning om culturele diversiteit te vergroten. De Hollandsche Molen staat nog aan het begin van dit traject en de belangrijkste speerpunten voor de komende jaren zijn het betrekken van meer vrouwen, jongeren en vrijwilligers en bezoekers van een andere etniciteit. Dat zal onder andere zijn beslag krijgen in de communicatiemiddelen en kanalen rond Nationale Molendag 2020.

Governance Code Cultuur

Het werk van De Hollandsche Molen is sinds 1923 primair gericht op het behoud, malend en draaiend houden van Nederlandse wind- en watermolens en daarmee te bewaren en over te dragen naar

toekomstige generaties. Dat is haar *raison d'être*. De Hollandsche Molen conformeert zich waar mogelijk en van toepassing aan de Governance Code Cultuur.

De vereniging wordt bestuurd door een bestuur van 7 personen, welke zijn verkozen door de Algemene Ledenvergadering. Zij hebben zich geconformeerd aan de statuten van de vereniging. Zij zijn onafhankelijke, integer en zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen. Onder leiding van een onafhankelijke externe adviseur evalueert het bestuur elke twee jaar haar eigen functioneren, onder andere op het punt van governance.

Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene leiding van de vereniging. De dagelijkse uitvoering heeft zij gedelegeerd aan een directeur en werkorganisatie. De directeur werkt binnen de kaders van het directiereglement en het functioneren wordt regelmatig geëvalueerd. Het bestuur komt meermalen per jaar bijeen en wordt middels rapportages geïnformeerd over het functioneren en de resultaten van de organisatie.

Op de Algemene Ledenvergadering legt het bestuur verantwoording af over het door haar gevoerde beleid. Verder krijgt het bestuur gevraagd en ongevraagd advies van de Molenadviesraad bestaande uit stakeholders binnen het molenveld.

Financiële resultaten 2019

Het verslagjaar werd afgesloten met een positief resultaat van 17.538 euro. Er was een negatief resultaat van -213.784 euro begroot. Het verschil bestaat met name door de lagere kosten op het gebied van belangenbehartiging (door arbeidsongeschiktheid viel een deel van de medewerkers uit) en het positieve saldo op de financiële baten. Het saldo vóór financiële baten en lasten is -254.139 euro. De begroting was -303.301 euro. Het verschil van bijna 50.000 euro is ontstaan door diverse posten.

De baten die De Hollandsche Molen ontvangt zijn deels eenmalig en deels langlopend.

De bijdrage van het ministerie van OC&W van 3,5 miljoen euro betreft een eenmalige pilot voor 4 jaar. Deze pilot loopt tot en met 2021.

De bijdrage van de BankGiro Loterij voor het project Daar bij die Molen / Molenvrienden loopt van 2019 tot en met 2021 en is een eenmalige bijdrage van 750.000 euro. De BankGiro Loterij geeft ook een jaarlijkse bijdrage van 400.000 euro op basis van een meerjarig contract.

De inkomsten uit nalatenschappen zijn eenmalig. Om het risico te beperken wordt in de begroting een gemiddeld bedrag opgenomen van de laatste 10 jaar.

De vereniging ontvangt verder diverse projectsubsidies zoals van het Fonds voor Cultuurparticipatie, Prins Bernhard Cultuurfonds en de EU. Hier loopt de vereniging weinig risico aangezien het project geen doorgang vindt als er geen inkomsten zijn.

De fondsenwerving bestaat uit werving onder leden en donateurs, fondsen en overheden. Op kleine schaal worden adviezen gegeven waarvoor betaald wordt.

De Hollandsche Molen heeft 93% van haar uitgaven besteedt aan het doel waar zij voor is opgericht, het behoud van molens in Nederland.

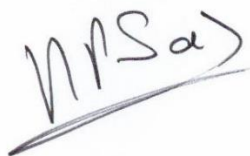
Het bestuur streeft naar een sluitende begroting. De uitgaven zijn over het algemeen goed te begroten, de afwijking van de realisatie betreft de inkomsten. Deze worden jaarlijks behoudend begroot en afwijkingen ontstaan door incidenten zoals hogere nalatenschappen. Het bestuur wil de structurele inkomsten vergoten, met name door het aantal leden en donateurs te vergroten.

Het bestuur is tevreden met de financiële positie van de vereniging.

Begin 2020 brak wereldwijd de corona pandemie uit. De impact op de samenleving is groot en heeft ook zijn gevolgen voor de activiteiten van De Hollandsche Molen en op de financiële positie van de aan de vereniging gelieerde de stichting FAOM. Vanwege de onzekerheid over de omvang en duur van de coronacrisis kan het bestuur de impact op dit moment dit niet kwantificeren. Zowel het bestuur van De Hollandsche Molen als het bestuur van de stichting FAOM houden de vinger goed aan de pols om de situatie voortdurend te beoordelen en waar nodig maatregelen te nemen. De pandemie leidt tot forse koersdalingen. De penningmeester heeft in het eerste kwartaal een gesprek met ABN AMRO gehad waar de coronacrisis ook is besproken. Het advies is om momenteel niet te verkopen. Aangezien de beleggingen sowieso voor de lange termijn zijn belegd, is verkopen niet het eerste doel. De liquiditeit van de stichting en daarmee ook de vereniging is voorlopig geen probleem.

Amsterdam, maart 2020

Namens het bestuur

Drs. N. Papineau Salm (voorzitter)

Mevrouw J. Zwerver-Roerig (vice-voorzitter)

Drs. R.C. Boeder (penningmeester)

Dhr. A.V. de Kok (secretaris)

Dhr. H.P.A. van Erve

Dhr. J. Bloemhof

Ir. L.J. Zwierstra

De directie

N.M.D.M. Bakker

Samengevoegde jaarrekening 2019

Samengevoegde balans per 31 december 2019

ACTIVA

	31-dec-19	31-dec-18
I Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
in het kader van de doelstelling	9.934	18.449
Materiële vaste activa		
in het kader van de doelstelling	214.818	223.935
Materiële vaste activa voor de bedrijfsvoering van de eigen organisatie	705.138	724.467
Materiële vaste activa - vastgoed beleggingen	393.745	341.661
Totaal vaste activa	1.323.635	1.308.512
II Vlottende activa		
2 Voorraden	21.570	19.667
3 Vorderingen	590.581	516.044
4 Effecten	2.128.996	1.920.362
5 Liquide middelen	3.473.536	3.884.340
Totaal vlottende activa	6.214.683	6.340.413
Totaal activa	7.538.318	7.648.925

PASSIVA

	31-dec-19	31-dec-18
6 Reserves		
Continuïteitsreserve	859.270	750.209
Bestemmingsreserves	423.474	141.574
Reserve financiering activa	929.890	966.851
Reserve doelbesteding	517.349	730.278
	2.729.983	2.588.912
7 Fondsen		
Bestemmingsfondsen	956.320	1.079.853
	956.320	1.079.853
Totaal Reserves en Fondsen	3.686.303	3.668.765
8 Langlopende schulden	107.840	111.264
9 Kortlopende schulden		
Belastingen en sociale premies	40.953	26.985
Overige schulden en overlopende passiva	3.703.222	3.841.911
Totaal kortlopende schulden	3.744.175	3.868.896
Totaal schulden	3.852.015	3.980.160
Totaal passiva	7.538.318	7.648.925

Samengevoegde staat van baten en lasten

BATEN	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
11 Baten van Particulieren	488.228	405.548	451.072
12 Baten van Bedrijven	4.305	17.144	15.815
13 Baten van Loterijorganisaties	692.133	691.000	729.457
14 Baten van Overheden	817.360	1.141.617	1.688.751
15 Baten van Andere Organisaties	351.133	343.844	317.809
Som van de geworven baten	2.353.159	2.599.153	3.202.904
16 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	117.976	132.418	69.068
Som der baten	2.471.135	2.731.571	3.271.972
LASTEN	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Besteed aan doelstellingen			
21 Draagvlakverbreding	815.871	962.431	670.242
22 Belangenbehartiging	113.083	205.301	148.629
23 Advisering	97.190	78.196	59.106
24 Fondsen t.b.v. derden	1.364.349	1.417.375	1.934.177
25 Eigen molens	151.703	166.153	168.982
	2.542.196	2.829.456	2.981.136
26 Werving baten	68.509	96.054	62.703
27 Beheer en administratie	114.569	109.362	75.023
Som der lasten	2.725.274	3.034.872	3.118.862
Saldo voor financiële baten en lasten	254.139-	303.301-	153.110
30 Saldo financiële baten en lasten	271.677	89.517	72.815-
Saldo van baten en lasten	17.538	213.784-	80.295
Resultaatsbestemming			
Mutatie bestemde fondsen	123.533-	94.900-	65.392
Mutatie bestemde reserves	281.900	10.334-	4.282-
Mutatie Continuïteitsreserve	109.061	343.408	28.690-
Mutatie Reserve financiering activa	36.961-	41.674-	15.728
Mutatie Reserve doelbesteding	212.929-	410.285-	32.147
Saldo resultaatsbestemming	17.538	213.784-	80.295

Kasstroomoverzicht

	2019		2018	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo van baten en lasten		17.538		80.295
Aanpassingen voor:				
Afschrijving materiële en immateriële vaste activa	-45.731		38.769	
Toevoeging aan (bestemde) fondsen en bestemde reserve	0		-1	
		-45.731		38.768
Veranderingen in vlottende middelen:				
Voorraden	-1.903		-1.507	
Vorderingen	-74.537		165.792	
Kortlopende schulden	-124.721		2.868.893	
		-201.161		3.033.179
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		-229.355		3.152.242
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële en immateriële vaste activa	1.861		57.180	
Desinvesteringen materiële en immateriële vaste activa	-84.553		-2.683	
Investerings in Materiële vaste a.-vastgoed beleggingen	52.084		100.932	
Desinvesteringen materiële vaste a.-vastgoed beleggingen	0		0	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		30.608		-155.429
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden	-3.424		-3.372	
Nieuwe langlopende schuld	0		0	
Onttrekking aan beleggingen	-208.634		120.011	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-212.058		116.640
Mutatie liquide middelen		-410.805		3.113.453

Toelichting behorende tot de samengevoegde jaarrekening

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de voorschriften van de nieuwe Richtlijn 650 (fondsenwervende instellingen) van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd.

Groepsrelaties en voornaamste activiteiten

Vereniging De Hollandsche Molen vormt een groep met één andere instelling, te weten stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens (FAOM). De groepsrelaties worden in het onderstaande toegelicht. Voor de groep is een samengevoegde jaarrekening opgesteld, om inzicht te geven in de resultaten en vermogenspositie van de groep.

Het bestuur van de vereniging De Hollandsche Molen heeft besloten dat vermogensbestanddelen kunnen worden overgedragen aan de stichting FAOM. Deze stichting beheert de overgedragen vermogensbestanddelen. Het bestuur van deze stichting wordt statutair gevormd door de voorzitter, secretaris en penningmeester van vereniging De Hollandsche Molen, aangevuld met twee overige leden. Stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens stelt jaarlijks, aan de hand van de jaarbegroting van de Vereniging, de voor dat verenigingsjaar benodigde financiële middelen beschikbaar, voor zover de overgedragen vermogensbestanddelen inclusief de waardeinstijging of -vermindering door beleggingsresultaten daartoe toereikend zijn. Voor de stichting wordt ook een eigen jaarrekening opgesteld. Het aantal geplande activiteiten van de vereniging en de financiële omvang daarvan wordt onder andere bepaald door de opbrengsten van het vermogen van de Vereniging.

Stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens is opgericht op 9 maart 1972 en is gevestigd te Amsterdam en heeft ten doel de vereniging De Hollandsche Molen in de gelegenheid te stellen molens aan te kopen, te restaureren en te onderhouden. Om dat doel te bereiken verworft, administreert en beheert de stichting fondsen in algemene zin en fondsen op naam. De stichting beheert voor de vereniging tevens alle ontvangen schenkingen en nalatenschappen. Feitelijk beheert de stichting het vermogen van de vereniging. Om de continuïteit van de vereniging te waarborgen, heeft de stichting zich garant gesteld voor het exploitatietekort van de vereniging in enig jaar. De stichting heeft op 7 juli 2016 haar overeenkomst opnieuw bevestigd met MeesPierson B.V. voor het vermogensbeheer van de beleggingsportefeuille en voor beleggingsadvies. Deze overeenkomst wordt jaarlijks besproken. Het vermogensbeheer en de advisering worden uitgevoerd binnen de randvoorwaarden van het door het bestuur vastgestelde beleggingsbeleid.

Het resultaat van stichting FAOM was € 17.539 positief. Het eigen vermogen van stichting FAOM was € 2.604.717.

Grondslagen voor samenvoeging (consolidatie)

De samengevoegde jaarrekening omvat de financiële gegevens van vereniging De Hollandsche Molen en haar groepsmaatschappijen. Groepsmaatschappijen zijn partijen waarin vereniging De Hollandsche Molen een meerderheidsbelang heeft en/of waarop overwegende invloed wordt uitgeoefend. Bij de bepaling of overwegende invloed wordt uitgeoefend, worden financiële instrumenten, die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken.

In de samengevoegde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep behaalde resultaten. De groepsmaatschappijen zijn integraal samengevoegd.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Richtlijn

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de voorschriften van Richtlijn 650 (fondsenwervende instellingen) van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Bij de molens wordt rekening gehouden met een restwaarde van € 1. De aanwezige historische documentatie in de Molen Documentatie Collectie heeft geen aanschafprijs, maar heeft een belangrijke historische waarde. Deze post is gewaardeerd op p.m.

Vastgoedbeleggingen

De ter belegging aangehouden onroerend goed is gewaardeerd tegen de kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen tot maximaal 100% WOZ waarde.

Afschrijvingen

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

- Molens : 3 1/3, restwaarde € 1.
- Gebouw Zeeburgerdijk 133-139, Amsterdam : 2 1/2. (tot max. 100% WOZ-waarde)
- Renovatiekosten Delft en Edam : 3 1/3.
- Verbouwingskosten en inbouwapparatuur : 10.

Inventaris:

- Kantoormachines en computerapparatuur : 33 1/3.
- Kantoorssoftware : 20-33 1/3.
- Kunst : 0.
- Overige inventaris : 10.

Impairment of vervreemding van vaste activa

De vereniging verantwoordt materiële vaste activa in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. Volgens deze grondslagen dienen activa met een lange levensduur te worden beoordeeld op impairment wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de toekomstige nettokasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte toekomstige kasstroom, wordt een bedrag voor impairment ten laste van het resultaat geboekt voor het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van het actief. Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere marktwaarde, onder aftrek van verkoopkosten. In 2019 is geen bedrag voor impairment geboekt.

Beleggingen

De beleggingen (inclusief de obligaties) zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde.

Voorraad

De voorraden zijn gewaardeerd tegen aanschafprijs, eventueel verminderd met een voorziening voor incourantheid.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Vorderingen op grond van nog niet afgewikkelde nalatenschappen worden op basis van de akte van verdeling gedaan.

Continuïteitsreserve

De maximale omvang van de continuïteitsreserve bedraagt anderhalf maal de uitvoeringskosten van het boekjaar. Dit maximum is ontleend aan de VFI-richtlijn 'Reserves Goede Doelen'.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve betreft onder andere de reserve die bestaat voor molen De Roos, de reserve voor het Molenfonds, het Koos Andriessen Moleneducatiefonds, het Jongerenfonds Molens en de egaliseringsreserve voor het geschonken meubilair. De laatste is in 2019 geheel afgeschreven ten gunste van het resultaat. De reserve financiering activa voor doelstellingen is even groot als de materiële vaste activa in het kader van de doelstelling (computers en dergelijke). De reserve financiering activa voor bedrijfsvoering is even groot als de materiële vast activa voor de bedrijfsvoering (gebouwen).

Bestemmingsfondsen

De bestemmingsfondsen betreffen fondsen waaraan door derden een bestemming is gegeven.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn schulden van langer dan één jaar. Deze zijn gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden bevatten schulden en vooruit ontvangen bedragen korter dan een jaar.

Baten uit fondsenwerving

Onder baten uit fondsenwerving wordt verstaan de baten uit fondsenwervende activiteiten.

Kosten uit fondsenwerving

Onder kosten uit fondsenwerving wordt verstaan de ter zake van fondsenwervende activiteiten gemaakte direct toerekenbare kosten, evenals de aan fondsenwervende activiteiten toegerekende indirecte (uitvoerings)kosten.

Lasten op grond van de doelstelling

Onder lasten op grond van de doelstelling wordt verstaan de directe kosten voor activiteiten, gericht op het verwezenlijken van de statutaire doelstellingen van de Vereniging.

Financiële baten en lasten

Onder financiële baten en lasten wordt verstaan interestbaten en -lasten, evenals de resultaten uit de effectenportefeuille.

Pensioenlasten

De Hollandsche Molen is aangesloten bij het pensioenfonds Zorg en Welzijn. Deze verplicht de vereniging slechts tot het betalen van de overeengekomen premie. Verplichtingen in verband met te betalen premies in het kader van de pensioenregeling worden als last in de winst- en verliesrekening opgenomen in de periode waarover de premies zijn verschuldigd.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient de ondernemingsleiding, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Toelichting op de balans

I. Vaste activa

	2019	2018
Immateriële vaste activa in het kader van de doelstelling	9.934	18.449
Materiële vaste activa in het kader van de doelstelling	214.818	223.935
Materiële vaste activa voor de bedrijfsvoering eigen organisatie	705.138	724.467
Materiële vaste activa - vastgoed beleggingen	393.745	341.661
	<u>1.323.635</u>	<u>1.308.512</u>

Het verloop van de vaste activa in het kader van de doelstelling is als volgt:

	Molens en bijbehorend OG 2019	Molen Documentatie Collectie 2019	Immateriële Vaste Activa 2019	Totaal Vaste Activa i.h.k. v/d doelstelling 2019
Cumulatieve aanschafwaarde 1/1/2019	273.616	p.m.	42.575	316.191
Cumulatieve afschrijving 1/1/2019	-49.682	p.m.	-24.126	-73.808
Boekwaarde 1/1/2019	<u>223.935</u>	<u>p.m.</u>	<u>18.449</u>	<u>242.384</u>
Mutaties in de boekwaarde				
* Investerings	0	p.m.	0	0
* Desinvesteringen	0	p.m.	0	0
* Afschrijvingen	-9.116	p.m.	-8.515	-17.631
* Afschrijvingen desinvesteringen	0	p.m.	0	0
	<u>-9.116</u>	<u>p.m.</u>	<u>-8.515</u>	<u>-17.631</u>
Cumulatieve aanschafwaarde 31/12/2019	273.616	p.m.	42.575	316.191
Cumulatieve afschrijving 31/12/2019	-58.798	p.m.	-32.641	-91.439
Boekwaarde 31/12/2019	<u>214.818</u>	<u>p.m.</u>	<u>9.934</u>	<u>224.752</u>

De molens zijn aangekocht of verkregen in het kader van de doelstelling. De WOZ-waarde van de molens tezamen bedraagt € 506.001 (vorig jaar: € 517.001) (zie bijlage D).

Het verloop van de materiële vaste activa voor de bedrijfsvoering van de eigen organisatie is als volgt:

	Gebouwen en terreinen (incl. verbou- wingskosten)	Inventaris en overige materiële vaste activa	Totaal Gebouwen en Inventaris 2019	Materiële vaste activa vastgoed beleggingen
Cumulatieve aanschafwaarde 1/1/2019	588.636	392.676	981.312	341.661
Cumulatieve afschrijving 1/1/2019	-56.832	-200.013	-256.845	0
Boekwaarde 1/1/2019	531.804	192.663	724.467	341.661
Mutaties in de boekwaarde				
* Investerings	0	1.861	1.861	52.084
* Desinvesteringen	0	-84.553	-84.553	0
* Afschrijvingen	0	-21.190	-21.190	0
* Afschrijvingen desinvesteringen	0	84.553	84.553	0
	0	-19.329	-19.329	52.084
Cumulatieve aanschafwaarde 31/12/2019	588.636	309.984	898.620	393.745
Cumulatieve afschrijving 31/12/2019	-56.832	-136.650	-193.482	0
Boekwaarde 31/12/2019	531.804	173.334	705.138	393.745

De WOZ-waarde (per 1 januari 2019) van het kantoorgedeelte aan de Zeeburgerdijk te Amsterdam bedraagt € 656.000 (2019: € 539.000). Voor het kantoorpand is geen afschrijving conform regelgeving omdat de boekwaarde gelijk is aan de restwaarde.

De materiële vaste activa – vastgoedbeleggingen betreffen de appartementen aan de Zeeburgerdijk 135 en 137 te Amsterdam, die worden verhuurd aan derden. De WOZ-waarde (per 1 januari 2019) van de twee appartementen aan de Zeeburgerdijk te Amsterdam bedraagt € 768.000 (2019: € 685.000). Over de vastgoedbeleggingen was geen afschrijving omdat de boekwaarde gelijk is aan de restwaarde.

De WOZ waarden van onroerend goed zijn in heel Amsterdam erg gestegen afgelopen jaar.

Onroerend goed Zeeburgerdijk te Amsterdam

De Hollandsche Molen is gehuisvest op de Zeeburgerdijk 139 te Amsterdam. Op 14 juli 2000 werd het pand door Woonstichting De Key in eigendom overgedragen aan de vereniging i.c. De Koningspil B.V. (destijds een BV van de Stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens) tegen betaling van de koopsom van € 680.670,32.

Het pand Zeeburgerdijk 133 - 139 is gebouwd in 1971 en bestaat uit:

- Het appartement Zeeburgerdijk 135;
- het appartement Zeeburgerdijk 137;
(beide appartementen zijn verhuurd)
- Op de begane grond bevinden zich de kantoor- en werkruimten van het verenigingsbureau. Op de 1^e verdieping (voormalig nr. 133) is het documentatiecentrum van de vereniging ingericht. Op deze verdieping is ook een vergaderruimte.

Op 20 december 2012 werd het pand door de vennootschap Koningspil B.V. in eigendom overgedragen aan stichting FAOM . De kantoorruimten zijn door stichting FAOM verhuurd aan de Vereniging. De huursom bedraagt € 45.515 per jaar. Per 9 december 2013 is het pand gesplitst.

2. Voorraden

De voorraad betreft de voorraad artikelen, die in de (web)winkel van de vereniging worden verkocht.

	2019	2018
Winkelvoorraad	22.530	20.688
Voorziening incourante voorraad	-960	-1.021
	<u>21.570</u>	<u>19.667</u>

3. Vorderingen

	2019	2018
Overige vorderingen	576.687	494.068
Overlopende activa	13.894	21.976
	<u>590.581</u>	<u>516.044</u>

Overige vorderingen

	2019	2018
Vorderingen uit hoofde van nalatenschappen en legaten:		
* Nalatenschap van Gogh	100.000	
Onderhoudssubsidies	0	14.933
Restauratiesubsidies	0	39.099
Te ontvangen bedragen	70.773	35.488
Te vorderen dividendbelasting	4.639	1.533
Overige	401.275	403.015
	<u>576.687</u>	<u>494.068</u>

Overlopende activa

	2019	2018
Vooruitbetaalde kosten	13.894	21.976
	<u>13.894</u>	<u>21.976</u>

Met de gewijzigde richtlijn 650 die vanaf boekjaar 2017 verplicht is, wordt de toekenning van het BGL in 2019 over boekjaar 2018 direct als vordering opgenomen onder overige vorderingen. Dit verklaart € 400.000 in de overige vorderingen.

4. Effecten

De effecten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2019	2018
Aandelen:		
* Beursgenoteerd	849.861	704.529
* Wijnaendts-Luijten Fonds (beursgenoteerde aandelen)	88.539	78.637
Obligaties:		
* Marktwaaarde	972.372	926.507
* Wijnaendts-Luijten Fonds (beursgenoteerde obligaties)	218.224	210.689
	<u>2.128.996</u>	<u>1.920.362</u>

Mutaties effectenportefeuille

Mutaties in 2019 ten opzichte van 2018	2019	2018
Stand per 1 januari	1.920.362	2.040.373
Mutaties in de boekwaarde:		
* Aankopen	11.399	62.160
* Verkopen en uitlotingen	0	-46.298
* Koersverschillen	197.235	-135.873
Stand per 31 december	<u>2.128.996</u>	<u>1.920.362</u>

Ten behoeve van het beheer van het vermogen en de fondsen op naam is op 7 juli 2016 tussen de stichting en MeesPierson B.V. (thans ABN AMRO Mees Pierson) een "overeenkomst van Effectendienstverlening" herbevestigd waar na evaluatie in eerdere jaren op verzoek van het bestuur het beleggingsbeleid herzien. Belangrijke elementen hieruit zijn:

1. Uitgangspunt voor het Fonds is behoud van vermogen op lange termijn en inkomsten ter dekking van uitgaven.
2. Keuze voor een defensief beleggingsbeleid met een vermogensmix van 30% zakelijke waarden (aandelen en alternatieve beleggingen) en 70% vastrentende waarden (obligaties en liquiditeiten), met resp. bandbreedtes van 20-40% en 50-80%.
3. Aansluiting bij de door het VFI gemaakte richtlijn duurzaam beleggen.
4. Streefrendement van gemiddeld 5% per jaar.

Aan en verkopen worden met name gedaan om te voldoen aan het defensief beleggingsbeleid en de vermogensmix binnen de bandbreedte te houden. Tevens spelen kosten en duurzaamheid van fondsen een rol om eventueel over te gaan tot aan en verkoop.

Ten opzichte van de waardering van de effecten per 1 januari 2019 is er een positief koersverschil op de effecten vanwege de koersen per 31 december 2019.

Voor een uitsplitsing van de effecten, zie tabel E in de bijlagen.

5. Liquide middelen

	2019	2018
Kas	332	456
ABN-AMRO Bank	519.703	243.356
ABN-AMRO Bank Wijnaendts-Luijten Fonds	77.645	71.878
ABN-AMRO Bank Fonds Van Lange	2.568	2.567
ING	1.692.988	2.426.859
ING Spaarrekening	999.939	999.939
Rabobank	180.361	139.285
Kruisposten	0	0
	<u>3.473.536</u>	<u>3.884.340</u>

De ING rekening heeft een hoog saldo omdat de vereniging ten behoeve van het Molenfonds in 2018 een bedrag van € 3,5 miljoen heeft ontvangen van het ministerie van OC&W ten behoeve van bijdragen aan groot onderhoud bij molens. Vanwege de lage rente de bank is dit bedrag ook in 2019 niet geheel doorgeboekt naar de spaarrekening. De toename van de liquide middelen bij ABN-AMRO is ontstaan vanwege een nalatenschap.

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

6. Reserves

Het eigen vermogen betreft zowel het vrij besteedbare vermogen als het vastgelegd vermogen.

Verloopstaat	Contin.	Reserve	Bestemm.	Reserve	Bestemm.	Totaal
Reserves en Fondsen	Reserve	Doel-	reserves	financiering	fondsen	
		besteding		activa		
Stand per 1 jan 2019	750.209	730.278	141.574	966.851	1.079.853	3.668.765
Resultaatsbestemming 2019	109.061	32.011	-1	0	-123.533	17.538
Onttrekkingen						
bestemmingsreserves		102.416	-102.416			0
Toevoeging						
bestemmingsreserves		-384.317	384.317			0
Mutatie Reserve financiering						
activa		36.961		-36.961		0
Overige mutaties						0
Stand per 31 dec 2019	<u>859.270</u>	<u>517.349</u>	<u>423.474</u>	<u>929.890</u>	<u>956.320</u>	<u>3.686.303</u>
(na resultaatbestemming)						

Bestemmingsreserves	2019	2018
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve geschonken meubilair	0	36.926
Bestemmingsreserve Molenfonds	118.255	101.953
Bestemmingsreserve Jongerenfonds Molens	75.000	0
Bestemmingsreserve Onderhoudsfonds De Roos	2.694	2.694
Bestemmingsreserve Koos Andriessen Moleneducatiefonds	227.525	0
	423.474	141.573

Bestemmingsreserve Egalisatiereserve geschonken meubilair	2019	2018
Stand op 1 januari	36.926	36.926
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	-36.926	0
Stand op 31 december	0	36.926

Bestemmingsreserve Koos Andriessen Moleneducatiefonds	2019	2018
Stand op 1 januari	0	0
Toevoegingen	230.000	0
Onttrekkingen	-2.475	0
Stand op 31 december	227.525	0

Bestemmingsreserve Molenfonds	2019	2018
Stand op 1 januari	101.953	85.198
Toevoegingen	79.317	77.792
Onttrekkingen	-63.015	-61.037
Stand op 31 december	118.255	101.953

Bestemmingsreserve Jongerenfonds Molens	2019	2018
Stand op 1 januari	0	0
Toevoegingen	75.000	0
Onttrekkingen	0	0
Stand op 31 december	75.000	0

Bestemmingsreserve Onderhoudsfonds De Roos	2019	2018
Stand op 1 januari	2.694	23.731
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	0	-21.037
Stand op 31 december	2.694	2.694

De maximale omvang van de continuïteitsreserve bedraagt anderhalf maal de uitvoeringskosten van het boekjaar (1,5 maal € 575.347). Dit maximum is ontleend aan de Goede Doelen Nederland richtlijn 'Reserves Goede Doelen'. De Hollandsche Molen blijft hier binnen. De omvang van de continuïteitsreserve garandeert dat het werk van de vereniging voortgezet kan worden, ook in tijden van economische teruggang en mogelijke afname van de vermogensbestanddelen.

De bestemmingsreserve Egalisatiereserve geschonken meubilair wordt opgeheven. Het vrijkomende bedrag komt ten goede aan de reserve doelbesteding.

De bestemmingsreserve Koos Andriessen Moleneducatiefonds is ontstaan dankzij een nalatenschap van oud-minister Koos Andriessen en wordt aangewend voor projecten om kinderen in de basisschool leeftijd een molen te laten bezoeken.

De bestemmingsreserve Molenfonds wordt gevuld door de opbrengsten uit het geoormerkt werven via de BankGiro Loterij en wordt besteed aan fondsenwerving.

De bestemmingsreserve Jongerenfonds Molens is ontstaan uit de Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs welke de vereniging in 2019 heeft mogen ontvangen. Dit fonds voor en door jongeren is bedoeld om meer jongeren in de leeftijd van 14-25 jaar bij de molen te betrekken.

De bestemmingsreserve Onderhoudsfonds De Roos is bestemd voor het onderhoud van molen de Roos in Delft.

Het beleid van De Hollandsche Molen is er niet op gericht om de reserves autonoom te laten groeien. Indien de reserves groot genoeg zijn om het werk van de vereniging structureel en voor langere tijd mogelijk te maken, is er bij toename van deze reserves ruimte voor specifieke bestedingen. Dat moment is echter nog niet bereikt.

Reserve financiering activa	2019	2018
Reserve financiering activa voor doelstellingen	224.752	242.384
Reserve financiering activa voor bedrijfsvoering	705.138	724.467
	<u>929.890</u>	<u>966.851</u>

Reserve activa voor doelstellingen

De reserve activa voor doelstelling omvat die activa die in het kader van de doelstelling zijn vastgelegd. Deze activa hebben betrekking op de activa van molens en bijbehorend onroerend goed. Deze reserve kan daardoor niet vrij worden besteed. Een mutatie in de activapost molens en bijbehorend onroerend goed leidt tot overeenkomstige mutaties in deze reserve.

Reserve activa voor bedrijfsvoering

De reserve activa voor bedrijfsvoering omvat de activaposten (gebouwen en terreinen, inventaris en overige materiële vaste activa) waarin middelen zijn vastgelegd ten behoeve van de bedrijfsvoering. Om deze reden zijn deze middelen niet vrij besteedbaar.

7. Fondsen

Bestemmingsfondsen

	2019	2018
Molenfonds	402.623	521.250
Bestemmingsfonds van Toorn Scholtenstichting	0	7.200
Fonds Van Lange	142.887	142.887
Stokhuyzen Publicatie Fonds	51.852	51.852
Wijnaendts-Luijten Fonds	358.958	356.665
	<u>956.320</u>	<u>1.079.854</u>

Molenfonds

Dit fonds is ten behoeve van molens in Nederland. In 2019 zijn voor €378.627 toekenningen gedaan (zie hoofdstuk 24).

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2019	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018
Stand per 1 januari	521.250	450.000
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* Toevoegingen	260.000	71.250
* Ontrekkingen	-378.627	0
	<u>402.623</u>	<u>521.250</u>

Met de gewijzigde richtlijn 650 die vanaf boekjaar 2017 verplicht is, wordt de toekenning van het BGL in 2019 over boekjaar 2018 direct als vordering opgenomen onder overige vorderingen ten gunste van het bestemmingsfonds Molenfonds. Dit verklaart € 400.000 van het saldo in het Molenfonds.

Van Toorn Scholtenstichting

Dit fonds is ten behoeve van speciale molenprojecten. De Van Toorn Scholten Stichting kent De Hollandsche Molen een bedrag van € 140.000 toe in 2019. Een overzicht van de projecten welke een bijdrage hebben ontvangen is te vinden bij paragraaf 24. Fondsen t.b.v. derden. De Van Toorn Scholten Stichting wil dat nog niet toegekende gelden in een bestemmingsfonds toegevoegd worden. In 2019 zijn voor €147.200 toekenningen gedaan.

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2019	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018
Stand per 1 januari	7.200	0
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* Toevoegingen	140.000	110.000
* Ontrekkingen	-147.200	-102.800
	<u>0</u>	<u>7.200</u>

Fonds Van Lange

Dit betreft een nalatenschap “onder de last om deze erfenis te gebruiken voor de aankoop van onroerende zaken in de Provincie Utrecht”. In 2019 heeft geen onttrekking plaats gevonden.

Het verloop gedurende het boekjaar is als volgt:

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2019	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018
Stand per 1 januari	142.887	149.269
Onttrekking	0	-9.184
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* ontvangen rente	0	2.802
	<u>142.887</u>	<u>142.887</u>

Stokhuyzen Publicatie Fonds

Dit fonds betreft een in 1998 ontvangen nalatenschap. In overleg met de nabestaanden van mevrouw C. Stokhuyzen is door het bestuur besloten deze nalatenschap te bestemmen ten behoeve van publicatie doeleinden. In 2019 heeft er geen onttrekking plaats gevonden.

Het verloop gedurende het boekjaar is als volgt:

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2019	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018
Stand per 1 januari	51.852	50.835
Onttrekking	0	0
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* ontvangen rente	0	1.017
	<u>51.852</u>	<u>51.852</u>

Wijnaendts-Luijten Fonds

Dit fonds betreft een in 1995 ontvangen nalatenschap. Het rendement van dit op bankrekeningen aangehouden of in obligaties belegde vermogen wordt in het jaar volgend op het boekjaar ter beschikking gesteld voor het onderhoud aan molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Van het rendement wordt 10% toegevoegd aan het kapitaal van het fonds en 10% aan vereniging De Hollandsche Molen verstrekt wegens verrichte werkzaamheden.

Aan het fonds kan € 22.931 worden toegevoegd door het rendement. In het kader van de resultaatbestemming wordt € 20.638 uit het fonds onttrokken waarvan € 2.293 aan De Hollandsche Molen.

Het verloop gedurende het boekjaar is als volgt:

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2019	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018
Stand per 1 januari	356.665	364.358
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* Toevoegingen	22.931	0
* Ontrekkingen	-20.638	-7.693
	<u>358.958</u>	<u>356.665</u>
 Rendement WLF		
Totaal rendement	22.931	0
10% rendement voor DHM	2.293	0
10% rendement toevoeging voor WLF	2.293	0
80% rendement verplichting van WLF	18.345	0

8. Langlopende schulden

	2019	2018
Restauratiefonds Hypotheek Edam 1,5% rente	76.233	78.762
Restauratiefonds Hypotheek Edam 2,5% rente	31.607	32.502
	<u>107.840</u>	<u>111.264</u>

In 2015 is de woning in de molen te Edam gerenoveerd. Hiervoor is een hypotheek opgenomen bij het Nationaal Restauratiefonds waarmee een deel van de kosten is gedekt. De Molen van de Zuidpolder, inclusief huuropbrengsten, zijn onderpand. Het betreft twee leningdelen met een rentepercentage van 1,50% en 2,50% en een resterende looptijd van respectievelijke 297 en 300 maanden. Het eerste leningdeel is ingegaan op 1 oktober 2014 en het tweede leningdeel is ingegaan op 1 januari 2015. Een bedrag van €3.424,22 werd in 2019 afgelost. Verwacht wordt dat in 2020 een bedrag van ongeveer €3.500 wordt afgelost.

9. Kortlopende schulden

	2019	2018
Belastingen en sociale premies	40.953	26.985
Overige schulden en overlopende passiva	3.703.222	3.841.911
	<u>3.744.175</u>	<u>3.868.896</u>

Belastingen en sociale premies

	2019	2018
Omzetbelasting	7.145	-1.878
Loonheffing	33.808	28.863
	<u>40.953</u>	<u>26.985</u>

Omzetbelasting

In 2015 heeft de Belastingdienst een uitspraak gedaan welke van onze activiteiten BTW-plichtig zijn en welke niet. Onze activiteiten van molenbiotoopadviezen en molenaarsexamens zijn aangemerkt als diensten van sociaal-culturele aard die vrijgesteld zijn van BTW. De producten in de winkel vallen binnen de sociaal culturele vrijstelling. De verhuur van enkele molens is BTW plichtig. Dit is verwerkt in de baten en lasten van de molens.

Overige schulden en overlopende passiva

	2019	2018
Aangegane verplichtingen uit ontvangen middelen:		
* Rijkssubsidies	941.006	1.203.597
* Wijnaendts-Luijten Fonds	18.345	0
* Gravin van Bylandt Stichting	74.046	57.046
* Van Toorn-Scholten Stichting	132.052	84.852
* BankGiro Loterij	485.827	254.300
Crediteuren	67.071	56.517
Te betalen overige kosten	48.582	36.177
Vooruitontvangen contributies	826	1.568
Vooruitontvangen bedragen	75.241	165.355
Vooruitontvangen subsidies *	1.264.437	1.933.197
Vooruitontvangen BankGiro Loterij gelden *	537.184	0
Reservering vakantiedagen	38.508	31.347
Reservering vakantiegeld	17.488	14.813
Overige	2.609	3.142
	<u>3.703.222</u>	<u>3.841.911</u>

* Een bedrag van ongeveer 384.000 euro van de vooruitontvangen subsidies en een bedrag van ongeveer 287.000 euro van de vooruitontvangen BankGiro Loterij gelden zal uitgegeven worden in 2021-2022.

Rijkssubsidies

In 2018 ontving De Hollandsche Molen een bijdrage van 3,5 miljoen euro van het ministerie van OC&W voor het Molenfonds. Dit bedrag wordt in de periode 2018-2022 uitgegeven middels bijdragen voor restauraties en groot onderhoud.

Wijnaendst-Luijten Fonds

De opbrengst uit het Wijnaendts-Luijten fonds komt ten goede aan de molens in de Alblasserwaard en wordt verdeeld over 4 moleneigenaren.

Aangegane verplichtingen uit ontvangen middelen Gravin van Bylandt Stichting

In 2019 ontving De Hollandsche Molen van de M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting een bedrag van € 26.000 voor bijdragen in het molenbehoud. Een specificatie van de toekenningen is opgenomen in hoofdstuk 24.

Aangegane verplichtingen uit ontvangen middelen Van Toorn-Scholten Stichting

Deze stichting stelt De Hollandsche Molen in staat een bijdrage te doen aan unieke en specifieke molenprojecten. De vereniging verzorgt voor de stichting de selectie, toekenningen en uitbetalingen van bedragen na voltooiing van de betreffende projecten. Een overzicht van de projecten welke een bijdrage hebben ontvangen is te vinden bij paragraaf 24. Fondsen t.b.v. derden.

Aangegane verplichtingen uit ontvangen gelden van de BankGiro Loterij

In 2020 ontving De Hollandsche Molen uit de opbrengst 2019 van de BankGiro Loterij een bedrag van € 400.000. Uit de beschikbare middelen van 2019 heeft het bestuur van De Hollandsche Molen toezeggingen gedaan ten bedrage van € 378.627 (zie hoofdstuk 24). Het volledige saldo betreft dus verplichtingen voor molenrestauraties die nog niet uitgekeerd zijn omdat nog niet voldaan is aan de voorwaarden.

De stijging is te verklaren uit een toename aan toezeggingen die nog niet uitgekeerd zijn.

Te betalen overige kosten

Te betalen uitvoeringskosten	€	19.135
Te betalen Algemeen Molenfonds	€	13.080
Te betalen Molenprijs	€	9.591
Te betalen Molenfonds specifieke molens	€	3.355
Te betalen bankkosten	€	3.158
Te betalen pensioenpremie	€	263
Totaal te betalen overige kosten	€	48.582

Vooruit ontvangen contributies

Er is een klein bedrag aan contributies al eerder ontvangen.

Vooruit ontvangen bedragen

Deze bestaan uit vooruit ontvangen gelden ten behoeve van projecten en ontvangen borgsommen. Dit bedrag is afgenomen om gaande projecten te bekostigen. Deze projecten zijn onder andere Via Molina, Digitalisering Molendocumentatie, Moleniconen en Molenexamens.

Vooruit ontvangen subsidies

Dit betreft de vooruit ontvangen subsidies van het ministerie van OC&W voor het Molenfonds en een kleiner gedeelte van vooruit ontvangen subsidies voor het onderhoud van onze eigen molens.

Vooruit ontvangen BankGiro Loterij gelden

Het betreft het resterende van de bijdrage van €750.000 voor de periode 2019-2021 door de BankGiro Loterij voor het project Daar Bij De Molen.

Overige

De te betalen overige kosten bestaan uit een personeelspot van €655 en te betalen declaraties €1.954.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

De niet uit de balans blijvende rechten betreffen de huuropbrengsten van de appartementen en de verhuurde molens of molenschuren. De appartementen bevinden zich boven de kantoren van De Hollandsche Molen in Amsterdam. De verhuurde molens en molenschuren betreffen de bewoonde molen in Edam, de begane grond van de molen, molenshuur en mulderswoning in Delft en de molenshuur in Wijk bij Duurstede.

Toelichting samengevoegde staat van baten en lasten

Bestedingspercentages

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Doelbestemmingspercentage Lasten	93%	93%	96%
Doelbestemmingspercentage Baten	103%	104%	91%
Wervingskostenpercentage	3%	4%	2%
Beheer en administratie	114.569	109.362	75.023

Ter informatie zijn in de tabel opgenomen het:

- bestedingspercentage lasten: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door de som der lasten;
- bestedingspercentage baten: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door de som der baten. De realisatie van de nalatenschappen zijn hoger dan begroot, hierdoor is het doelbestemmingspercentage baten lager geworden.
- Wervingskostenpercentage: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de wervingskosten te delen door de som der geworven baten.
- Beheer en administratie: het bedrag is in euro's.

Begroting 2019

Een verschuiving heeft plaatsgevonden tussen baten van overheden, baten van andere organisaties en baten met tegenprestaties in de begroting van 2019. Ten tijde van het opstellen van de begroting was de onderverdeling verkeerd berekend. De totale baten bleven onveranderd.

11. Baten particulieren

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Contributies leden	105.794	96.182	107.158
Lidmaatschap eigenaren	4.875	9.951	5.705
Donaties, giften en schenkingen	23.090	26.055	22.529
Nalatenschappen	317.360	250.000	286.626
Giftenacties	0	8.985	6.010
Molenfonds	36.971	14.375	16.086
Onderhoudssubsidies	138	0	6.958
Totaal Baten van Particulieren	488.228	405.548	451.072

De baten particulieren zijn bij De Hollandsche Molen opgedeeld in 7 posten. De baten uit contributies zijn iets hoger en diverse giften uit particulieren zijn lager dan begroot. De baten uit nalatenschappen zijn hoger dan begroot. De baten van de giftenacties € 16.757 staan dit jaar bij de baten van het Molenfonds omdat de giftenacties ten behoeve van het Molenfonds waren die hierdoor hoger uitvallen. De verdere baten uit het Molenfonds betreffen de baten uit crowdfundacties afkomstig van particulieren. De baten uit onderhoudssubsidies betreffen een bijdrage van particulieren t.b.v. onze eigen molens. De lidmaatschappen eigenaren zijn hier te hoog begroot (en elders bij Overheden te laag begroot). De oorzaak is de verdeling volgens de nieuwe richtlijn.

12. Baten bedrijven

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Contributies leden	2.125	3.887	2.105
Lidmaatschap eigenaren	2.100	2.606	2.900
Donaties, giften en schenkingen	60	475	95
Giftenacties	0	164	140
Molenfonds	20	12	500
Onderhoudssubsidies	0	10.000	10.075
Totaal Baten van Bedrijven	4.305	17.144	15.815

De baten van bedrijven zijn iets lager dan begroot, met name omdat de toegezegde bijdrage van De Heus van € 10.000 aan de molen Rijn en Lek in Wijk bij Duurstede niet ontvangen is.

13. Baten van Loterijorganisaties

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Bijdrage BankGiro Loterij	400.000	400.000	400.000
Doorbelastingen BankGiro Loterij	0	0	-50.000
BankGiro Loterij Daar Bij Die Molen	212.816	250.000	301.664
Bijdrage BankGiro Loterij Geoomerkt werven	79.317	41.000	77.793
Totaal Baten van Loterijorganisaties	692.133	691.000	729.457

Onder baten van loterij organisaties zijn alle vormen van baten van de BankGiro Loterij opgenomen. De bijdrage BankGiro Loterij is het bedrag van de toekenning van de BankGiro Loterij welke De Hollandsche Molen toekent aan met name restauratie en groot onderhoudsprojecten.

In overleg met de BankGiro Loterij besteedt de vereniging € 50.000 aan het onderhoud van de eigen molen. Daarnaast besteedt zij € 40.000 aan communicatie & fondsenwerving en € 50.000 als vergoeding voor de uitvoeringskosten van toekenningen uit het Molenfonds.

Het BankGiro Loterij Daar bij die Molen betreft de bijdrage uit de extra trekking voor het project Daar bij die Molen waaronder Nationale Molendag en de Molenprijzen vallen.

De bijdrage BankGiro Loterij Geoomerkt werven betreft de opbrengsten van deelnemers die bij de BankGiro Loterij specifiek meespelen voor het molenbehoud. De bijdragen kennen over het algemeen een langlopend karakter.

14. Baten van overheden

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Contributies leden	680	581	548
Lidmaatschap eigenaren	7.200	568	6.650
Donaties, giften en schenkingen	25	446	0
Giftenacties	0	154	0
Molenfonds	666.254	943.902	1.574.113
Via Molina	48.839	103.219	3.660
Bijdrage fondsen Digitalisering Molendocumenten	0	0	3.124
Bijdrage fondsen Allemolens.nl	706	0	24
Opbrengst werk voor derden-RCE	30.000	30.000	30.000
Restauratiesubsidies	6.719	0	25.664
Onderhoudssubsidies	56.937	62.747	44.968
Totaal Baten van Overheden	817.360	1.141.617	1.688.751

Onder baten van overheden worden uitsluitend baten die zijn verkregen van een overheid, daaronder begrepen de Europese Unie of vergelijkbare internationale organisaties, overheidsinstellingen en publiekrechtelijke organisaties verantwoord.

Bij het Molenfonds betreft het de subsidie van het ministerie van OC&W ten behoeve van restauratie en onderhoud. Er is minder besteed dan begroot en om die reden ook minder subsidies verantwoord.

Via Molina betreft de subsidie van de EU voor dit project. Deze is lager omdat de kosten lager zijn en de subsidie een maximaal percentage van de kosten is.

De Restauratiesubsidies waren naberekeningen voor de restauraties van Delft (€2.500) en Edam (€4.219).

15. Baten van andere organisaties zonder winststreven

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Contributies leden	3.135	8.735	3.660
Lidmaatschap eigenaren	23.420	23.874	22.421
Donaties, giften en schenkingen	5.750	2.024	5.000
Giftenacties	0	698	60
Molenfonds	2.765	1.613	7.534
Baten Gravin van Bylandt Stichting	23.500	23.500	16.000
Bijdrage fondsen Moleniconen / Allemolens.nl	0	23.900	0
Bijdrage fondsen Ieder kind naar de molen	58.825	59.500	52.965
Via Molina	12.000	0	0
Overige projecten	0	100.000	0
Bijdrage van Toorn Scholten Stichting	140.000	100.000	110.000
Bijdrage Prins Bernhard Cultuurfonds	75.000	0	0
Restauratiesubsidies	2.238	0	26.434
Onderhoudssubsidies	4.500	0	73.735
Totaal Baten van Andere Organisaties zonder Winststreven	351.133	343.844	317.809

Onder baten van andere organisaties zonder winststreven worden opgenomen de baten van niet verbonden organisaties.

De contributies leden zijn niet correct begroot.

De baten uit lidmaatschap eigenaren zijn grotendeels onder dit onderdeel opgenomen omdat het de baten van de molenorganisaties betreft.

De baten voor het project Via Molina zijn de bijdragen vanuit andere organisaties in Denemarken en Duitsland.

De baten van Overige projecten zijn niet gerealiseerd en niet uitgegeven.

Wel is een bijdrage van de Van Toorn Scholten Stichting ontvangen van €100.000. Tevens is een bedrag van €40.000 van hun ontvangen ten behoeve van molen De Aeolus in Adorp.

De bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds betreft de toekenning van de Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs welke bestemd is voor het Jongerenfonds Molens.

De restauratiesubsidie is van Ars Donandi ten behoeve van de restauratie van de molen in Edam.

De onderhoudssubsidie is een donatie van de Stichting Vrienden van de Wijkse Molen Rijn en Lek.

16. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Baten verkopen	16.455	15.700	13.985
Kosten verkopen	-18.853	-20.000	-13.054
Netto baten verkopen	-2.398	-4.300	931
Bijdrage fondsen Digitalisering Molendocumentatie	62.119	50.000	0
Opbrengst werk voor derden-Van Bylandt	2.500	2.500	2.500
Opbrengst werk voor derden-Wijnaendts-Luijten Fonds	2.293	867	0
Opbrengst werk voor derden-Advieswerk overigen	13.046	17.500	20.374
Opbrengst Veiligheidproject	0	0	186
Via Molina	0	30.651	0
Congressen, presentaties en excursies	0	200	132
Bijdragen molencontactdag	0	3.000	3.845
Examengeld vrijwillige molenaars	8.400	8.300	7.900
Verhuur	32.016	23.700	33.200
Totaal Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	117.976	132.418	69.068

Bij baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten heeft De Hollandsche Molen diverse werkzaamheden uitgevoerd.

De opbrengst voor advieswerk zijn lager dan begroot, mede wegens ziekte.

De Molencontactdag is inmiddels gratis waardoor er geen baten meer zijn.

Het project Via Molina heeft in 2019 geen verdere baten ontvangen, de kosten zijn echter ook substantieel lager.

Kostentoerekening

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Kosten van activiteiten	2.152.427	2.305.794	2.618.708
Salarissen en sociale lasten	275.083	424.406	241.231
Pensioenlasten	53.754	50.132	44.782
Ov. Personeelskosten	62.830	56.879	46.726
Huisvestingskosten	50.732	63.844	53.118
Kantoorkosten	62.588	63.348	58.497
Algemene kosten	67.860	70.469	55.800
	2.725.274	3.034.872	3.118.862

De kostentoerekening voor 2019 is gespecificeerd:

	DOELSTELLINGEN					WERVING	Beheer en administratie	Totaal 2019
	draagvlak- verbreding	belangen- behartiging	advisering	fondsen tbv derden	eigen molens	BATEN		
Kosten activiteit	644.017	27.162	39.905	1.278.416	123.066	39.861	-	2.152.427
Salarissen/soc.l.	82.525	41.260	27.508	41.265	13.751	13.757	55.017	275.083
Pensioenlasten	16.126	8.063	5.375	8.064	2.687	2.688	10.751	53.754
Ov. pers.kosten	18.849	9.424	6.283	9.425	3.141	3.142	12.566	62.830
Huisvestingskosten	15.220	7.609	5.073	7.610	2.536	2.537	10.147	50.732
Kantoorkosten	18.776	9.387	6.259	9.389	3.129	3.130	12.518	62.588
Overige alg.kosten	20.358	10.178	6.786	10.180	3.392	3.394	13.572	67.860
	815.871	113.083	97.189	1.364.349	151.702	68.509	114.571	2.725.274

In de richtlijn 650 voor fondsenwervende instellingen is een model voor lastenverdeling opgenomen. In dit model wordt onderscheid gemaakt tussen kosten besteed aan doelstellingen, kosten voor de werving van baten en kosten voor beheer en administratie. Binnen de richtlijn is de fondsenwervende instelling vrij om te bepalen welke kosten toegerekend worden aan beheer en administratie, mits een consistente methodiek wordt gehanteerd.

De Hollandsche Molen heeft gekozen voor een methodiek die logisch voortvloeit uit het systeem van meerjarenbeleidsplan en activiteitenplan. Op basis van de urenregistratie is geïnventariseerd hoeveel uren de directie en medewerkers aan de vijf onderscheiden doelstellingen besteden en hoeveel uren betrekking hebben op beheer en administratie, waarbij de Aanbeveling kosten beheer en administratie van Goede Doelen Nederland is gevolgd. De kostentoerekening is dus gebaseerd op basis van de besteedde uren.

Gebleden is dat beheer en administratie werkzaamheden 20% van de brutoloonkosten betrouf. Dit percentage is gehanteerd bij de berekening van de kosten beheer en administratie. Het bestuur heeft als maximale norm een percentage van 25% van de totale uitvoeringskosten gesteld.

21. Draagvlakverbreding

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Tijdschrift Molens	20.752	28.325	26.953
BankGiro Loterij Daar Bij Die Molen	212.816	250.000	301.665
Educatie	109.945	59.605	56.925
Via Molina	81.507	128.245	3.660
Kosten BGL Geoormerkt werven	63.015	48.834	61.037
Overige draagvlakverbredingprojecten	0	80.000	0
Digitale communicatie	22.826	19.525	22.156
Digitalisering Molendocumentatie	62.119	50.000	3.124
Public relations	408	2.000	1.769
Allemolens.nl/Moleniconen	18.241	32.720	10.628
Relatiebeheer (CRM)	52.388	8.000	7.271
	644.017	707.254	495.188
Kostentoerekening uitvoeringskosten	171.854	255.177	175.054
	815.871	962.431	670.242

BankGiro Loterij Daar Bij Die Molen

Molenprijs	89.734	95.000	149.897
Nationale Molendag	54.225	35.000	72.571
Communicatieactiviteiten	0	0	0
Molenfeest en overige Molenfonds	2.997	12.000	1.511
Provinciale molendagen	0	0	0
Diversen	25.169	33.000	0
Uitvoeringskosten	40.691	75.000	77.686
	212.816	250.000	301.665

De kosten van het blad Molens betreffen het drukken en verzenden van het blad Molens en de kosten van de redactie. Deze kosten zijn lager vanwege een lagere oplage.

De kosten voor het BankGiro Loterij Daar bij die Molen zijn iets lager dan zoals begroot. Het betreft de kosten voor het organiseren van Nationale Molendag, de BankGiro Loterij Molenprijs en de wandelingen. Een deel van de hoofdprijs (€25.000) is gefinancierd door het Molenfonds en niet bij deze projectkosten opgenomen.

Educatie betreft activiteiten voor het project Ieder Kind naar de Molen. Dezen zijn hoger omdat activiteiten uit 2018 pas in 2019 voltooid waren.

Het project Via Molina verloopt voorspoedig. Omdat de kosten lager uitvallen dan begroot zal ook in mindere mate aanspraak worden gemaakt op de subsidie vanuit de EU. De subsidie van de EU is per jaar ultimo gestopt.

De kosten BGL Geoormerkt werven betreft onder andere de aanstelling van een marketing medewerker welke wordt bekostigd uit de bestemmingsreserve Molenfonds.

De digitale communicatie betreft kosten voor de website, digitale nieuwsbrieven en dergelijk. Voor de digitalisering van de molen documentatie is meer uitgegeven om het systeem verder te verbeteren en klantvriendelijker te maken. Aan allemolens.nl is dan weer minder uitgegeven.

De kosten voor relatiebeheer betreffen het overbrengen van het systeem naar the cloud. Hiermee hoopt de vereniging diverse problemen op te lossen. In overleg met het bestuur zijn deze kosten naar voren gehaald (het was in eerste instantie gepland voor 2020) en al in het boekjaar gemaakt.

22. Belangenbehartiging

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Examens vrijwillige molenaars	18.828	16.500	15.460
Molencontactdag	4.812	4.031	4.485
Molenadviesraad	2.242	1.800	1.801
Congressen, presentaties en excursies	530	700	600
Molentoekomst/Molenlobby	750	0	1.244
	27.162	23.031	23.590
Kostentoerekening uitvoeringskosten	85.921	182.270	125.039
	113.083	205.301	148.629

De kosten voor de examens van molenaars zijn iets hoger omdat meer kilometers zijn gereden door de examencommissie en de verblijfkosten hoger waren.

Molencontactdag is iets duurder dan begroot.

De kosten voor de Molenadviesraad betreffen de zaalhuur en zijn iets duurder, er wordt nu een lunch geserveerd.

De kosten voor congressen, presentaties en excursies betreffen de kosten die zijn gemaakt voor een excursie en een motortourtocht.

De kosten voor Molentoekomst/Molenlobby betreft een lobby workshop.

De kostentoerekening uitvoeringskosten zijn lager omdat de uitvoeringskosten lager waren. Zie 40.

23. Advisering

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Technische Advisering	332	842	377
Molenbiotoop Advisering	10.544	1.400	2.365
Stichting Molendocumentatie	12.306	12.828	12.286
Veiligheidsproject	2.051	3.400	1.647
Kosten werk voor derden	14.672	1.400	2.419
	39.905	19.870	19.094
Kostentoerekening uitvoeringskosten	57.285	58.326	40.012
	97.190	78.196	59.106

De post Digitaliseren Molendocumentatie is naar Draagvlakverbreding verplaatst. De vergelijkende cijfers van 2018 zijn aangepast.

In het verslagjaar was het aantal technische adviezen beperkt. Er zijn diverse biotoop adviezen uitgebracht, met name een omvangrijk advies voor de Molenstichting Noord-Brabant. Een flink deel van de biotoopadviezen betrof (gratis) service aan de leden. Er moest een externe kracht ingeschakeld worden om onze activiteiten op het gebied van de biotoopzaken te ondersteunen. Ook was er een nota voor rechtspraak en een vrijwilligersvergoeding. De resterende gemaakte kosten zijn reiskosten voor bezoeken ter plaatse.

In 2004 kwamen de besturen van De Hollandsche Molen en de SMD, die de bibliotheek, het archief en de collecties Molendocumentatie van de Vereniging beheren, tot overeenstemming over de financiële verhoudingen. Afgesproken werd dat investeringen in computers, software en meubilair door De Hollandsche Molen worden gedaan. De stichting krijgt daarnaast een subsidie van de vereniging voor haar onkosten (reiskosten bestuur en vrijwilligers, kantoorbehoeften, etc.). De gemaakte kosten betreffen hoofdzakelijk hosting en systeem ondersteuning.

Voor het project Veiligheid betreft het kosten gemaakt door de werkgroep Veiligheid.

De kosten werk voor derden zijn met name kosten voor het inhuren van externen voor het uitgevoerde werk.

24. Fondsen t.b.v. derden

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Projecten budget BankGiro Loterij	378.627	360.000	188.750
Projecten budget van Toorn Scholten Stichting	147.200	100.000	102.800
Projecten budget Koos Andriessen Moleneducatiefonds	2.475	0	0
Projecten budget Molenfonds.nl	39.722	15.000	15.631
Projecten budget Molenfonds Rijk	666.254	880.062	1.574.113
Projecten budget Van Bylandt Stichting	23.500	23.500	16.000
Projecten budget Wynaendts-Luijten Fonds	20.638	9.650	7.693
Projecten budget Fonds van Lange	0	0	9.184
	1.278.416	1.388.212	1.914.171
Kostentoerekening uitvoeringskosten	85.933	29.163	20.006
	1.364.349	1.417.375	1.934.177

De projecten budget Molenfonds Rijk betreft de subsidie van OC&W ten behoeve van restauraties en groot onderhoud.

De kostentoerekening uitvoeringskosten zijn hoger omdat er meer werkzaamheden wegens de projecten budget Molenfonds Rijk waren dan begroot.

Overzicht toekenningen aan molens en vrijgevallen toekenningen						
Omschrijving voor jaarrekening	BankGiro Loterij	Gravin van Bylandt	Van Toorn Scholten Stichting	Ministerie OC & W	Overig molenfonds	Totaal €
De Ster, Winsum (Groningen)	10.000	-	-	-	-	10.000
Koningslaagte, Zuidwolde (GR) (Groningen)	19.000	-	-	-	-	19.000
Molen Aeolus, Adorp (Groningen)	-	-	30.000	-	-	30.000
Noordermolen, Noorddijk (Groningen)	25.000	4.500	-	-	-	29.500
Westerse Molen, Nieuw Scheemda (Groningen)	15.555	4.000	-	-	445	20.000
Aylvapoldermolen (Friesland)	25.000	4.500	-	-	-	29.500
De Kaai, Sloten (Friesland)	-	-	-	36.049	-	36.049
De Volharding (Friesland)	10.000	-	-	-	-	10.000
Spinnenkop Arkens (Friesland)	-	-	-	52.200	300	52.500
Vrouwbuurtstermolen, Vrouwenparochie (Friesland)	-	-	-	18.369	-	18.369
De Zaandplatte, Ruinen (Drenthe)	-	-	-	37.880	413	38.292
Braakmolen, Goor (Overijssel)	-	23.546	-	-	-	23.546
De Vlijt, Marle (Overijssel)	-	-	-	52.500	488	52.988
Watermolen van Singraven, Denekamp (Overijssel)	-	-	-	51.611	889	52.500
Voorste Molen, Hellouw (Gelderland)	23.525	4.500	-	-	1.475	29.500
Binnenmolen, Rhenen (Utrecht)	-	-	-	20.215	-	20.215
Middelste Molen, Cabauw (Utrecht)	-	-	-	50.232	2.269	52.500
De Hoop, Den Oever (Noord-Holland)	-	-	-	16.386	-	16.386
De Lastdrager, Hoogwoud (Noord-Holland)	22.500	4.500	-	-	-	27.000
Het Noorden, Oosterend (Noord-Holland)	-	-	40.000	-	-	40.000
Krijtmolen d'Admiraal, Amsterdam (Noord-Holland)	-	-	-	9.400	-	9.400
Molen van de Klikjespolder, Midwoud (Noord-Holland)	-	-	-	19.934	3.167	23.100
Poldermolen D, Stompetoren (Noord-Holland)	-	-	-	15.000	-	15.000
Bouwhistorisch onderzoek voor Katwijk-Linden-Vrijgevallen (Zuid-Holland)	-2.200	-	-	-	-	-2.200
De Hoop Doet Leven, Voorhout (Zuid-Holland)	-	-	-	15.000	-	15.000
De Lelie te Puttershoek (Zuid-Holland)	25.000	-	-	-	-	25.000
De Rooie Wip, Hazerswoude (Zuid-Holland)	-	-	40.000	47.025	-	87.025
d'Heesterboom, Leiden (Zuid-Holland)	25.000	1.500	-	-	-	26.500
Ondermolen Molen no.1, Zevenhuizen (Zuid-Holland)	-	-	-	15.000	-	15.000
Poldersche Molen, Maasdam (Zuid-Holland)	25.000	2.000	-	-	2.500	29.500
Veendermolen, Roelofarendsveen (Zuid-Holland)	-	-	-	11.197	3.804	15.000
Korenmolen Zuidzande (Zeeland)	24.770	4.500	-	-	230	29.500
Koutermolen, Hoedekenskerke (Zeeland)	-	-	-	-	6.011	6.011
Molen van Nieuwvliet, Nieuwvliet (Zeeland)	25.000	4.500	-	-	-	29.500
Oostmolen, Kloetinge (Zeeland)	3.000	-	-	-	1.870	4.870
De Hoop (Noord-Brabant)	-	-	-	51.450	1.050	52.500
De Roosdonck, Nuenen (Noord-Brabant)	-	-	-	15.806	15.806	31.612
Laurentia, Milheeze (Noord-Brabant)	46.574	-	37.200	9.696	-	93.470
Janssenmeule, Oirsbeek (Limburg)	-	-	-	52.290	210	52.500
Van Tienhovenmolen, Bemelen (Limburg)	55.903	-	-	-	-	55.903
Totaal toegekend in euro's	378.627	58.046	147.200	597.238	40.925	1.222.036

Projecten budget BankGiro Loterij

In het boekjaar deed de BankGiro Loterij een toekenning van wederom € 400.000 aan De Hollandsche Molen. Van dit bedrag wordt € 260.000 via het Molenfonds verdeeld over de molens in Nederland. De interne doorbelasting van de bijdrage BGL betreft een herallocatie van de door BGL toegekende bijdrage aan de baten fondsenwerving, personele kosten en aan de eigen molens. Het verloop van het molenbudget BankGiro Loterij was als volgt:

Saldo Molenfonds overgeheveld van vorig jaar	€ 521.250
Ontvangen in het verslagjaar van de BankGiro Loterij	€ 400.000
Bijdrage eigen molens De Hollandsche Molen	-€ 50.000
Communicatie en fondsenwerving	-€ 40.000
Vergoeding uitvoeringskosten De Hollandsche Molen	-€ 50.000
Totaal toe te kennen aan molens	€ 260.000
Totaal toegekend in 2019 aan molens	€ 378.627
Overgeheveld naar 2020	€ 402.623

Hiervan is €400.000 toegekend in 2019 maar in 2020 uitgekeerd. Zie opmerking overige vorderingen in hoofdstuk 3 en opmerking Molenfonds in hoofdstuk 7.

Projecten budget van Toorn Scholten Stichting

In het verslagjaar werd €140.000 ontvangen en voor €147.200 toekenningen gedaan. €7.200 werd onttrokken uit het bestemmingsfonds waardoor het saldo op €0 kwam te staan.

Saldo overgeheveld van vorig jaar	€ 7.200
Ontvangen in het verslagjaar van de stichting	€ 140.000
Totaal toegekend in 2019 aan molens	-€ 147.200
Overgeheveld naar 2020	€ 0

Projecten budget Koos Andriessen Moleneducatiefonds

In het verslagjaar werd €230.000 ontvangen en dit werd in het bestemmingsfonds toegevoegd. Voor vergoeding uitvoeringskosten aan De Hollandsche Molen werd €2.475 onttrokken uit het bestemmingsfonds waardoor het saldo op €227.525 kwam te staan.

Saldo overgeheveld van vorig jaar	€ 0
Ontvangen in het verslagjaar	€ 230.000
Vergoeding uitvoeringskosten De Hollandsche Molen	-€ 2.475
Overgeheveld naar 2020	€ 227.525

Projecten budget overig Molenfonds (waaronder Molenfonds.nl)

In het verslagjaar werd behalve genoemde toekenningen een bedrag van €1.797 toegevoegd aan het algemene Molenfonds die genoteerd staat als nog te betalen bedragen. Het totaal van dit algemene Molenfonds is hiermee op €13.080 gekomen. Zie ook hoofdstuk 9.

Saldo algemeen Molenfonds overgeheveld van vorig jaar	€ 11.284
Ontvangen in het verslagjaar	€ 39.922
Toegekend in het verslagjaar voor specifieke projecten	-€ 37.925
Overgeheveld naar 2020 (te betalen bedragen)	€ 13.080

Projecten budget Molenfonds Rijk

In het verslagjaar werd behalve genoemde toekenningen €66.016 aan uitvoeringskosten gemaakt.

Toegekend in het verslagjaar	-€	600.238
Vergoeding uitvoeringskosten De Hollandsche Molen	-€	66.016
Totaal	€	666.254

Projecten budget M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting

In het verslagjaar werd €26.000 ontvangen waarvan €2.500 bestemd was voor vergoeding uitvoeringskosten aan De Hollandsche Molen. De resterende €23.500 werd toegekend. Ook werd een bedrag van €34.546 vanuit voorgaande jaren toegekend. Het gaat hier om alle nog niet toegekende en vrijgevallen gelden die nu met een toekenning geormerkt zijn.

Toegekend in het verslagjaar	€	58.046
Vanuit vrijgevallen en niet toegekende gelden	-€	34.546
Totaal	€	23.500

Projecten budget Wijnaendts-Luijten Fonds

In het verslagjaar werden toekenningen gedaan ten behoeve van het onderhoud van molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

Projecten budget Fonds van Lange

In het verslagjaar werden geen toekenningen gedaan ten behoeve van aankoop onroerende zaken in de Provincie Utrecht.

25. Eigen molens

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Afschrijvingen	9.116	9.116	9.116
Restauratiekosten	12.831	0	54.314
Onderhoudskosten	83.229	76.009	79.652
Lasten Onderhoudsreserve De Roos	0	2.500	21.037
Verzekeringen en belastingen	17.890	20.202	14.851
	123.066	107.827	178.970
Kostentoerekening uitvoeringskosten	28.637	58.326	40.012
Doorbelaste bijdrage BGL tbv eigen molens	0	0	-50.000
	151.703	166.153	168.982

De afschrijvingen betreffen investeringen in de verhuurde woningen van molens Delft en Edam.

Restauratiekosten betreffen kosten voor de molens in Delft en Goor.

De onderhoudskosten zijn hoger vanwege diverse oorzaken, maar voornamelijk vanwege onderhoud aan een molen die gepland stond voor volgend jaar maar dit jaar moest worden gedaan.

De lasten voor de onderhoudsreserve De Roos betreffen de kosten voor het onderhoud van de molen De Roos in Delft die ten laste komen van het daarvoor opgerichte Onderhoudsfonds De Roos. In het boekjaar zijn geen kosten gemaakt.

De kosten voor verzekeringen en belastingen zijn iets lager dan begroot.

26. Wervingskosten

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Fondsenwervingsprojecten	34.944	40.000	27.451
Nalatenschappen	1.142	4.000	2.060
Kosten eenmalige acties	3.775	10.000	6.678
Contributieïnning	0	5.600	1.506
	39.861	59.600	37.695
Kostentoerekening uitvoeringskosten	28.648	36.454	25.008
Totaal Wervingskosten	68.509	96.054	62.703

In het verslagjaar is gewerkt aan de fondsenwerving. Dit heeft geleid tot veel acties. De kosten zijn iets lager dan begroot.

27. Kosten beheer en administratie

Deze kosten zijn 20,0% van de uitvoeringskosten. De totale uitvoeringskosten zijn als volgt te specificeren:

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
a. Salarissen en sociale lasten	275.083	424.406	241.231
b. Pensioenlasten	53.754	50.132	44.782
c. Overige personeelskosten	62.830	56.879	46.726
d. Huisvestingskosten	50.732	63.844	53.118
e. Kantoorkosten	62.588	63.348	58.497
f. Algemene kosten	67.860	70.469	55.800
Uitvoeringskosten	572.847	729.078	500.154
Reeds toegerekende uitvoeringskosten	-458.278	-619.716	-425.131
Kosten Beheer en Administratie	114.569	109.362	75.023

De salarissen en sociale lasten zijn fors lager dan begroot vanwege de doorbelasting naar projecten en uitkering verzekeringen wegens ziekte.

30. Saldo Financiële Baten en Lasten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Rente	101	300	153
Couponrente	12.363	12.470	12.190
(Stock)dividend	65.271	47.650	52.762
Baten verhuur appartementen Zeeburgerdijk	14.157	4.257	4.612
Waardeverandering beleggingen	197.235	40.855	-128.434
Totaal Financiële Baten	289.127	105.532	-58.717
Bankkosten	-2.133	-2.830	-2.462
Kosten van Beleggingen	-15.317	-13.185	-11.636
Totaal Financiële Lasten	-17.450	-16.015	-14.098
Saldo Financiële Baten en Lasten	271.677	89.517	-72.815

Conform Richtlijn 650 zijn de financiële baten en lasten in één tabel gepresenteerd.

De rente is lager omdat de rentevergoeding verder omlaag is gegaan.

De dividenduitkering was hoger dan verwacht.

De baten uit verhuur zijn hoger omdat inmiddels alle appartementen weer verhuurd worden.

De waardeverandering beleggingen betreft het resultaat van gerealiseerde en ongerealiseerde koerswisselingen. In de begroting is een gemiddelde opgenomen van de laatste 10 jaar.

40. Salarissen en sociale lasten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Salarissen en sociale lasten	449.003	442.271	389.905
Wettelijke Sociale lasten	77.632	90.969	66.962
Opbrengst verzuimverzekering	-41.037	0	-26.966
Doorbelaste salariskosten	-210.515	-108.834	-188.670
	<u>275.083</u>	<u>424.406</u>	<u>241.231</u>

Per 31 december 2019 waren er 12 mensen in dienst van De Hollandsche Molen (7,9 f.t.e t.o.v. 7,7 fte vorig jaar).

Het bestuur heeft eenmalig een bonus uitgekeerd aan de directeur. Vanwege een stijging in lonen wegens een nieuwe CAO, tezamen met de uitgekeerde bonus, zijn de salarissen hoger uitgevallen dan begroot.

Opbrengst verzuimverzekering was hoog in 2019 wegens ziekte of bevalling.

Doorbelaste salariskosten

Deze bestaan uit € 40.000 vanuit het project BankGiro Loterij Daar Bij Die Molen, € 20.000 vanuit de bijdrage van de BankGiro Loterij ten behoeve van de fondsenwerving, € 30.000 vanuit het project leder kind naar de molen, € 4.375 vanuit het project Via Molina, € 2.475 vanuit het Koos Andriessen Moleneducatiefonds, € 50.545 vanuit Bestemde Reserve Molenfonds en € 63.120 vanuit Project Molenfonds Rijk (OCW). De salariskosten voor het project Molenfonds Rijk zijn gebaseerd op basis van de in de aanvraag van de subsidie opgenomen begrote kosten.

Bezoldiging directie (verantwoording conform de Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van GDN)

Naam N.M.D.M. Bakker

Functie directeur

Dienstverband

Aard onbepaald

Uren 30

Part-time percentage 83%

Periode 1/1-31/12

Bezoldiging

Jaarinkomen

Bruto loon/salaris 62.539

Vakantietoeslag 4.681

Eindejaarsuitkering 5.310

Totaal Jaarinkomen 72.530

Belastbare vergoedingen/bijtellingsen 0

Pensioenlasten (wg deel) 8.529

Totaal bezoldiging 2019 81.059

Totaal bezoldiging 2018 76.243

Toelichting

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt De Hollandsche Molen de Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van Goede Doelen Nederland (GDN, voorheen VFI) en de Code Wijffels (zie www.goededoelennederland.nl). De Adviesregeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. Per 2018 worden de SV-lasten niet meer meegerekend.

Aan de directie zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Het bestuur is onbezoldigd.

41. Pensioenlasten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Pensioenpremieafdracht	77.361	73.880	64.859
Werknemersbijdrage pensioen	-23.607	-23.748	-20.077
	<u>53.754</u>	<u>50.132</u>	<u>44.782</u>

42. Overige personeelskosten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Verzuimverzekering	20.437	16.272	15.137
Arbodienst Maetis	4.190	2.500	1.709
Reis- en verblijfkosten	19.371	19.648	16.338
Studiekosten	11.976	6.094	4.582
Uitzendbureaus	0	500	0
Kantinekosten	2.580	3.000	1.583
BHV	314	426	391
Wervingskosten	484	1.000	2.378
Overige personeelskosten	3.478	7.439	4.608
	<u>62.830</u>	<u>56.879</u>	<u>46.726</u>

De kosten voor de verzuimverzekering en de arbodienst zijn wat hoger vanwege een toename in het ziekteverzuim.

De studiekosten zijn hoger omdat meer medewerkers een cursus hebben gevolgd.

43. Huisvestingskosten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Energiekosten	5.286	14.091	9.842
Erfpacht	13.712	13.920	13.669
Onderhoudskosten en servicekosten	28.005	20.433	18.056
Afschrijvingen	0	10.000	5.066
Onroerende Zaak Belasting	2.536	2.500	2.228
Opstalverzekering	145	1.900	3.315
Rioolbelasting	1.048	1.000	942
	50.732	63.844	53.118

De huisvestingskosten hebben betrekking op de exploitatie van het onroerend goed aan de Zeeburgerdijk te Amsterdam. De energiekosten zijn onder andere lager vanwege een teruggave energiebelasting. De kosten voor onderhoud en service zijn hoger vanwege diverse lekkages in het pand en problemen met de lift. De afschrijving is nul omdat de boekwaarde van het pand de restwaarde heeft bereikt.

44. Kantoorkosten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Kantoorbenodigdheden en drukwerk	2.915	5.000	3.619
Afschrijvingen	21.190	15.933	16.072
Computerkosten	23.036	20.516	18.710
Abonnementen en contributies	6.039	7.729	7.464
Portokosten	2.827	5.435	3.600
Telefoonkosten	2.519	3.940	4.904
Administratiekosten	2.894	3.060	2.987
Kopieerkosten	754	800	784
Vakliteratuur	414	935	357
	62.588	63.348	58.497

45. Overige algemene kosten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Accountants- en jaarrekeningkosten	25.404	27.998	18.060
Kosten CBF-keur	4.214	6.971	4.140
Assurantielkosten	6.043	7.600	7.946
Representatiekosten	6.328	5.000	5.007
Vergaderkosten	25.782	22.000	19.767
Overige kosten	89	900	880
	67.860	70.469	55.800

Bijlagen

A. Samenstelling bestuur en nevenfuncties

Per 31-12-2019

Het bestuur van De Hollandsche Molen bestond over het gehele kalenderjaar 2019 uit de volgende onafhankelijke personen (tussen haakjes jaar van aftreden), te weten:

- de heer drs. N. (Nico) Papineau Salm, voorzitter (2020), lid Provinciale Staten Noord-Holland t/m maart 2019
nevenfuncties:
 - * voorzitter Raad van Toezicht Stichting Envire, Omgevingsopleidingen t/m mei 2019
 - * voorzitter Vereniging oud-statenleden provincie Noord-Holland
- mevrouw J. Zwerver-Roerig, vice-voorzitter (2023), lid Raad van Toezicht Tintenwelzijnsgroep
nevenfuncties:
 - * voorzitter kerkenraad GKV Assen-Peelo
 - * mentor
- de heer A.V. de Kok (2021), beleidsmedewerker Infrastructuur en Wonen bij de fractie van het CDA in de Tweede Kamer
nevenfuncties:
 - * voorzitter redactie maandblad OKe Oegstgeest
- de heer ir. L.J. Zwierstra (2020),
nevenfuncties:
 - * bestuurslid Stichting Parkeergarages Leeuwarden
 - * begeleider schaatsen Samen Onderweg
 - * lid Raad van Advies van de Stichting Binnenstadsmanagement Leeuwarden
- de heer H.P.A. van Erve (2022)
nevenfuncties:
 - * voorzitter examencommissie De Hollandsche Molen
 - * vertrouwenspersoon van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars
 - * vertrouwenspersoon van De Hollandsche Molen
 - * bestuurslid Stichting De Kerkhovense Molen, Oisterwijk
 - * lid Adviesraad Molenstichting Noord-Brabant
- de heer drs. R.C. Boeder (2021), zelfstandig adviseur
nevenfuncties:
 - * geen
- de heer J. Bloemhof, eigenaar Foodactief (2023)
nevenfuncties:
 - * Lid RvA BOKD

Aan de leden van het bestuur zijn in het verslagjaar geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt. De bestuursleden ontvingen in 2019 geen bezoldiging. Aan de (aspirant)bestuursleden is in 2019 een reis- en verblijfvergoeding verstrekt van € 4.411 (2018: € 6.605).

Per 31 december 2019 bestond het bestuur van de stichting FAOM uit drs. N. Papineau Salm, drs. R.C. Boeder (penningmeester), dhr. A.V. de Kok (secretaris), dhr. A.H.P.M. Meesters en dhr. J.V. van Noorle Jansen.

- de heer dhr. A.H.P.M. Meesters, partner Mazars Accountants
nevenfuncties:
 - * Vereniging De Westbrabantse Molens, voorzitter
 - * Stichting Molen Bavel bestuurslid
- de heer mr. J.V. van Noorle Jansen, 'of Counsel' bij Meijburg & Co
nevenfuncties:
 - * Bestuurslid Stichting Revalide
 - * Bestuurslid Stichting Continuïteit Libra International
 - * Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof Den Haag

B. Samenstelling bureau

Per 31-12-2019

Nicole Bakker, directeur (0,8 f.t.e.)

Ciska Buiten, medewerker front office (0,6 f.t.e.)

Colette Cramer, medewerker front office (0,2 f.t.e.)

Leo Endedijk, hoofd belangenbehartiging (0,8 f.t.e.)

Matthijs Ero, adviseur molens (0,8 f.t.e.)

Ed van Gerven, medewerker communicatie (0,8 f.t.e.)

Anne de Jong, marketing medewerker (0,6 f.t.e.)

Jippe Kreuning, junior adviseur Molenfonds (0,6 f.t.e.)

Sandra Norder, medewerker projecten (0,6 f.t.e.)

Jorinde Pijnnaken-Vroeijenstijn, adviseur molens (0,6 f.t.e.)

Joseph Vos, financieel administrateur (0,55 f.t.e.)

Marion de Vries, coördinator CRM en front office (0,7 f.t.e.)

In totaal bestaat het team uit 12 medewerkers (7,7 f.t.e.)

Tevens zijn op het bureau vrijwilligers actief

Bert van den Brink, vrijwilliger financiële administratie

Marjan ten Broeke, vrijwilliger beeld en geluid

Arsaad Janmohammed, vrijwilliger financiële administratie (tot 1 februari 2019)

Carolina Dalmazzo, vrijwilliger financiële administratie (vanaf april 2019)

Afke Stein, vrijwilliger social media (tot 1 december 2019)

De nevenfuncties van mevrouw Bakker betreffen het voorzitterschap van vereniging Milieudefensie. De nevenfuncties van de heer Endedijk betreffen het secretarisschap van het bestuur van de FIM. De nevenfunctie van mevrouw Pijnnaken-Vroeijenstijn betreft het vrijwilligerschap bij Molenstichting Leiden en Omstreken. De nevenfunctie van de heer Ero betreft het lidmaatschap van het bestuur van De Zaanse Molen. De nevenfunctie van de heer Kreuning betreft het vrijwilligerschap bij De Zaanse Molen.

C. Samenstelling molenadviesraad en commissies

Per 31-12-2019

Vanwege de AVG wetgeving zijn slechts de leden van de raden en commissies genoemd welke een statutaire rol hebben.

Molenadviesraad

Molenstichting Midden – en Oost Groningen
Stichting Molens Hoeksche Waard
Stichting Vrienden van de Gelderse Molen
Rijnlandse Molenstichting
Molenstichting Drenthe
Het Gilde van Vrijwillige Molenaars
TIMS Nederland
Stichting De Noord-Hollandse Molenfederatie
Stichting De Fryske Mole
Stichting Het Groninger Molenhuis
Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde
Stichting Molendocumentatie
Molenstichting voor het Gelders Rivierengebied
Vereniging De Zaaansche Molen
Stichting Het Utrechts Landschap
SIMAV
Vereniging De Zeeuwse Molen
Molenstichting Het Land van Heusden en Altena
Molenstichting Limburg
Stichting Het Limburgs Landschap
Nederlandse Vereniging van Molenmakers
Stichting De Overijsselse Molen
Molenstichting Noord-Brabant
Stichting De Westfriese Molens
Vereniging De Hollandsche Molen

De heer G.J. de Vries
De heer J.C. Booden
De heer ir. G. Pol
De heer W.J. Bos
De heer J. Omvlee
De heer E. Kopp
De heer H.J.J. Thomas
De heer W. Rol
De heer J.J. Poorte
Mevrouw R. Broekhuis
De heer M.K.C. Dolman
De heer J.G.S. Schemmekes
De heer J.G. van Rijsbergen
De heer A. Drost
De heer P. Vesters
De heer H. van Dieren
De heer J. Melse
De heer R.M.W.J. Dielissen
De heer J. Ubachs
De heer R. Gerats
De heer L. Verbij
De heer T. Temmink
De heer mr. J.C.M. Pommer
De heer B. Slooten
De heer N. Papineau Salm

Examencommissie

H.P.A. (Hub) van Erve, voorzitter
A.L. (Ton) Maas, secretaris

Stichting Molendocumentatie

Bestuur

W.H.B. (Bruno) van Dunné, voorzitter
R. (Rob) van der Burg, secretaris
E.P. (Eric) Hannema, penningmeester
E. (Erik) Stoop, coördinator vrijwilligers
D.M. (Dick) Bunschoke
J.G.S. (Hans) Schemmekes
D.J.K. (Dick) Zweers

D. Overzicht van molens en bijbehorend onroerend goed

De post molens en bijbehorend onroerend goed onder de materiële vaste activa bestaat uit de volgende molens per 31 december 2019. Tevens is per molen de actuele WOZ-waarde aangegeven.

	Boekwaarde	WOZ-waarde	Verzekerde waarde
Molen De Roos, Delft	68.537	339.000	2.064.100
Zuiderpoldermolen, Edam	137.457	70.000	765.800
Braakmolen, Goor	1	1	836.200
De Jager, Oud-Vossemeer	1	6.000	863.000
De Speelman, Overschie	1	1.000	1.190.200
Nooit Gedacht, Warnsveld	1	0	1.323.000
Rijn en Lek, Wijk bij Duurstede	8.820	8.000	1.333.400
	<u>214.818</u>	<u>424.001</u>	<u>8.375.700</u>

De grond onder het stenen gemaal bij molen Het Noorden te Oosterend, Texel is in eigendom van de vereniging. Deze is gewaardeerd op €0.

E. Effectenportefeuille

Obligaties		<i>Marktwaaarde</i>
3 7/8% Ned waterschapsbk 05/20 1,0392@€100000		103.920
4 % Eurofima basel 09/21 1,0872@€100000		108.720
Var eur inv bank 05/25 1,022475@€120000		122.697
Pimco GIS Glb Inv Grade Crdt Dist 19900@€12,24		243.576
Robeco Euro Sust Cred CH Dist 476@€98,28		46.781
Robeco Fin inst bd ch dist 475@€104,56		49.666
Robeco high yield bonds hdg dis v 1859,9271@€93,06		173.085
6,5% Rabobank Certificaten 1,2776@€97000		123.927
Totaal obligaties		972.372
Obligaties Wijnaendts-Luijten Fonds		<i>Marktwaaarde</i>
4 % eurofima basel 09/21 1,0872@€75000		81.540
Pimco GIS GLB INV GRADE CRDT DIST 6000@€12,24		73.440
Robeco H-Y BD HDG V 679,6009@€93,06		63.244
Totaal obligaties Wijnaendts-Luijten Fonds		218.224
Aandelen		<i>Marktwaaarde</i>
NT Eur Esg Eq Idx B dis	247	274.595
NT WORLD ESG EQ IDX B DIS	200	311.422
Bmo Resp Global Equity R Dis	7.654	155.376
Triodos microfinance fund z dist	3.650	94.973
Priv inv/cadogan ad/ side p	126	13.495
Totaal aandelen		849.861
Aandelen Wijnaendts-Luijten Fonds		<i>Marktwaaarde</i>
NT Eur Esg Eq Idx B dis	17	18.899
NT WORLD ESG EQ IDX B DIS	23	35.814
Triodos Microfinance Fund Z Dist	1.300	33.826
Totaal aandelen Wijnaendts-Luijten Fonds		88.539
Totaal effectenportefeuille		2.128.996

F. Overzicht van baten en lasten m.b.t. het onderhoud van de eigen molens en bijbehorend onroerend goed over 2019

	Baten	Baten	Lasten	Verzekering Belasting en Energiekosten	Saldo Baten en Lasten
	Huren	Subsidies	Onderhoud		
Molen De Roos, Delft	13.200	18.400	19.828	2.145	9.627
Woning molen De Roos, Delft	2.400		1.297		1.103
Zuiderpoldermolen, Edam	6.600	4.439	9.754	3.068	-1.783
Braakmolen, Goor		753	1.541	1.409	-2.197
De Jager, Oud-Vossemeer		2.517	5.885	72	-3.440
De Speelman, Overschie		2.350	2.654	1.286	-1.590
Nooit Gedacht, Warnsveld		4.191	483	3.694	14
Rijn en Lek, Wijk bij Duurstede		28.924	41.049	6.215	-18.340
Inforuimte, Wijk bij Duurstede	5.100		739	0	4.361
Molens algemeen		50.000	0	0	50.000
	27.300	111.574	83.229	17.889	37.756

G. Overzicht van baten uit nalatenschappen

Koos Andriessen	230.000
Drs. Johan van Gogh	84.194
F.J. Strijbosch	3.121
J.G van Boegschoten	45
	<u>317.360</u>

Van het legaat van dhr. Van Gogh van €100.000 was €15.806 geboekt naar baten Molenfonds ten behoeve van een molen.

H. Verantwoordingsverklaring

Sinds 2006 beschikt de vereniging over het Keur voor fondsenwervende instellingen van het Centraal Bureau Fondsenwerving en voegt zich naar de reglementen en richtlijnen hiervan. Conform dit reglement dient in het bestuursverslag in ieder geval informatie te worden opgenomen over:

- de doelstelling, missie en visie;
- de belangrijkste risico's en onzekerheden;
- de doelrealisatie;
- het financieel beleid en financiële resultaten;
- de governance;
- de communicatie met belanghebbenden;
- de verwachte gang van zaken;
- maatschappelijke aspecten van ondernemen.

Doelstelling, missie en visie

De Hollandsche Molen bestaat sinds 1923. In de afgelopen (ruim) 90 jaar is ons doel hetzelfde gebleven, namelijk het behoud van molens in Nederland. De context waarin de vereniging haar werk doet verandert daarentegen continu. Om onze missie te formuleren hebben we twee uitgangspunten welke relevant zijn voor de beleidsperiode 2016-2020.

- We zijn hét landelijke goede doel dat zich inzet voor de instandhouding van de Nederlandse traditionele molens.
- Om molens te behouden richten we ons aan de ene kant op het landelijke publiek (de (potentiële) molenliefhebber) en aan de andere kant op de 'molen-professional' (alle mensen die actief zijn in de molensector).

Een missie definieert het bestaansrecht en identiteit van een organisatie. Door middel van je missie geef je aan wie je bent, wat je doet en wat je wilt bereiken. Met haar missie wil De Hollandsche Molen uitdrukken waardoor zij zich in de komende beleidsperiode (2016-2020) laat leiden. De Hollandsche Molen omschrijft haar missie als volgt:

De Hollandsche Molen werkt actief aan de instandhouding van molens in Nederland. Molens zijn levend erfgoed en vertellen het verhaal van wat ze Nederland hebben gebracht en nog steeds brengen. We willen dat de molens op een eigentijdse manier een actief onderdeel zijn van een dorp, stad of streek.

In een visie krijgt de missie handen en voeten. We willen onze missie realiseren door zowel het draagvlak voor draaiende en malende molens te verbreden bij het publiek en door de belangen van molens te behartigen bij de beslissers en beïnvloeders. Hiervoor is een sterk molen- en erfgoednetwerk van belang.

Draagvlakverbreding: We zijn dé landelijke organisatie die zoveel mogelijk (potentiële) molenliefhebbers wil betrekken bij molens. Dit kan door mensen te stimuleren geld te geven, vrijwilliger te worden, kennis over molens te vergroten, een molen te bezoeken of mee te doen aan andere activiteiten op en rond molens.

Belangenbehartiging: We zijn dé landelijke koepelorganisatie voor alle moleneigenaren en molenvrijwilligers en willen hen faciliteren en ondersteunen voor een goed molenbehoud. Op

landelijk niveau richten we ons op de overheid en andere spelers die de nodige randvoorwaarden voor het molenbehoud bepalen.

Risico's en onzekerheden

De vereniging maakt regelmatig een inventarisatie en analyse van de risico's die de organisatie De Hollandsche Molen loopt. Gekeken wordt naar bijvoorbeeld:

- Beleggingsrisico
De vereniging heeft haar vermogen belegd op basis van een defensief beleggingsprofiel. Jaarlijks wordt met de beleggingsadviseur de portefeuille bekeken en waar nodig aangepast.
- Onverwachte kosten eigen molens
De kosten voor het onderhoud en restauratie van onze eigen molens zijn opgenomen in een meerjarenonderhoudsplan. Dit maakt de kosten redelijk voorspelbaar. Eventuele onverwachte kosten kunnen worden opgevangen door ander onderhoud door te schuiven. Naast onderhoud en restauraties zijn er veiligheidsrisico's. Hier heeft de vereniging verzekeringen voor afgesloten. Er is een beleid om molens te verzelfstandigen wat ook het risico zal verkleinen.
- Wegvallen (rijks)subsidie(s) en/of bijdrage(n) fondsen voor molen(projecten)
In de huidige politieke context staan de (rijks)subsidies onder druk. Toch lijkt er op korte termijn geen probleem te zijn.
- Vermindering van de bijdrage van de BankGiro Loterij
De vereniging ontvangt twee typen bijdragen van de BankGiro Loterij. En deel van deze bijdragen komt ten goede aan de organisatie, de rest gaat naar het molenveld. De reguliere bijdrage van € 400.000 (waarvan € 90.000 voor de organisatie) is contractueel vastgelegd voor 5 jaar. De BankGiro Loterij hecht grote waarde aan molens in haar eigen communicatie. De Hollandsche Molen doet haar best de relatie met de loterij meer dan optimaal te houden.
- Slechte publiciteit en imago verslechtering
Het is denkbaar dat door ongelukken, fraude, etc. de molens slechte publiciteit krijgen wat negatieve gevolgen voor de organisatie kan hebben. De werkorganisatie steekt veel energie in het bewustzijn op dit thema richting het molenveld (bv door aandacht voor veiligheid op alle molens) en bereidt zich voor door onder andere een perstraining en een crisis draaiboek als slecht nieuws moet worden gemeld of gemanaged. Ook besteedt de organisatie veel aandacht aan veiligheid op de eigen molens.
- Stilvallen kantoor
Door brand, IT storing, diefstal kan het kantoor tijdelijk stilvallen. Middels brandbeveiliging en rolluiken wordt het risico verkleind. Indien het toch gebeurt, is de vereniging verzekerd. Ook voor persoonlijke ongevallen is de organisatie verzekerd en heeft zij BHV-ers opgeleid.
- Activiteiten huurders
Door activiteiten van de huurders in het kantoorpand of in een van de molens kan er schade ontstaan. Dit risico wordt nihil geacht.
- Vertrek van kennis uit de organisatie
Als medewerkers weggaan bij de organisatie, is er sprake van vertrek van (veel) kennis. Niet alle medewerkers zullen tegelijk vertrekken. Er is een opzegtermijn van 2 maanden. Waar mogelijk staan de werkzaamheden beschreven in draaiboeken.

Doelrealisatie

De Hollandsche Molen maakt jaarplannen waarin zoveel mogelijk concrete doelen worden opgenomen. In het bestuursverslag dat op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering wordt gepresenteerd, legt het bestuur verantwoording af over het al dan niet halen van deze doelen. In het

bestuursverslag wordt zoveel mogelijk de structuur van het jaarplan aangehouden zodat een vergelijking tussen doelen en resultaten gemaakt kan worden.

Op de website en in de publicaties van De Hollandsche Molen zijn de doelstellingen en de wijze waarop deze worden gerealiseerd weergegeven. De fondsenwerving voor de vereniging is uitsluitend gericht op contributies, bijdragen van fondsen, verkopen, subsidies en (andere) vrijwillige bijdragen. Bestanden van leden en donateurs worden niet zonder hun toestemming vrijgegeven aan derden.

De kosten voor eigen fondsenwerving bedragen in 2017 staan vermeld in de jaarrekening. De Hollandsche Molen richt zich op een doeltreffende en doelmatige besteding van de door haar geworven fondsen. Daartoe hebben de leden van het bestuur deze verantwoordingsverklaring onderschreven conform de richtlijnen van het CBF.

Iedere bestuursvergadering ontvangt het bestuur een managementrapportage waarin verslag wordt gedaan van de belangrijkste activiteiten en eventuele afwijkingen van het jaarplan en begroting. Ieder kwartaal bespreekt het bestuur de financiële tussenrapportage. Halverwege het jaar maakt de directie ten behoeve van het bestuur een stand van zaken met betrekking tot de voortgang van het jaarplan en wordt een analyse gemaakt van hoe ver de organisatie is met het bereiken van de doelen. Indien van toepassing worden maatregelen voorgesteld en uitgevoerd.

Financieel beleid en financiële resultaten

Het financieel beleid is erop gericht het vermogen van de vereniging tenminste in stand te houden. De laatste jaren zijn de inkomsten van de vereniging en de opbrengsten van het vermogen weer in evenwicht met de exploitatielast van het verenigingsbureau. Het vermogen neemt echter wel geleidelijk af.

Het bestuur is zich er van bewust dat het onverkort vasthouden aan de geformuleerde ambities en het hoge activiteitsniveau alleen dan verantwoord is, als er een reëel vooruitzicht is dat de inkomsten en de uitgaven in evenwicht zijn. Ook voor de beleidsperiode 2016-2020 zet het bestuur in op het intensiveren van de eigen fondsenwerving. Tegelijkertijd blijft er aandacht voor het streven om de kosten zo laag mogelijk te houden.

De Hollandsche Molen heeft de Stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens opgericht teneinde het vermogen van de vereniging te beheren. Ten behoeve van het beheer van het vermogen en de fondsen op naam laat Stichting FAOM zich adviseren door de beleggingsadviseurs van ABN AMRO Mees Pierson. Belangrijke elementen uit het beleggingsbeleid zijn:

1. Behoud van vermogen op lange termijn en inkomsten ter dekking van uitgaven.
2. Keuze voor een defensief beleggingsbeleid met een asset mix van 30% zakelijke waarden (aandelen en alternatieve beleggingen) en 70% vastrentende waarden (obligaties en liquiditeiten), met resp. bandbreedtes van 20-40% en 50-80%.
3. Aansluiting bij de door het VFI (sinds 2015 Goede Doelen Nederland) gemaakte richtlijn duurzaam beleggen.
4. Streefrendement van gemiddeld 5% per jaar.

Het vrij besteedbaar vermogen van de vereniging is/wordt als bron van inkomsten aangewend voor:

- beleggingen in aandelen en obligaties;
- het aanhouden van liquiditeiten.

De reserve activa doelstelling en de reserve activa bedrijfsvoering zijn na overleg met het CBF in de

jaarrekening vervangen door de reserve financiering activa. In de toelichting zal de bestaande uitsplitsing wel worden gehandhaafd, zodat een vergelijking met voorgaande jaren mogelijk blijft. Een verdere toelichting betreffende de reserves vindt u in de jaarrekening.

Governance

In de statuten van De Hollandsche Molen zijn de functies toezicht houden enerzijds en besturen en uitvoeren anderzijds gescheiden. Uitgangspunt daarbij is dat het toezicht berust bij de Algemene Vergadering, het bestuur de vereniging bestuurt en de directie belast is met de uitvoering. De Hollandsche Molen onderschrijft de Governance Code Cultuur.

Algemene Vergadering

In het verslagjaar werd door de Algemene Vergadering op grond van haar toezichthoudende taak de jaarrekening en het jaarverslag over vorig boekjaar vastgesteld en het bestuursbesluit omtrent de begroting en het jaarplan van het huidig verslagjaar goedgekeurd.

Bestuur

Binnen De Hollandsche Molen bepaalt het bestuur het beleid, stelt het de financiële richtlijnen vast en heeft het de eindverantwoordelijkheid voor het beleid. Bestuursleden zijn allen benoemd voor een periode van vier jaar en maximaal twee maal herkiesbaar; hiertoe is een rooster van aftreden opgesteld. De bestuursleden zijn vrijwilligers en ontvangen uitsluitend een vergoeding voor gemaakte reiskosten en andere onkosten. Bij vacatures in het bestuur wordt aan de hand van de aanwezige en de vereiste toekomstige competenties een functieprofiel opgesteld op basis waarvan de werving plaatsvindt. Jaarlijks evalueert het bestuur zijn functioneren in de bestuursvergadering.

Directie

De Hollandsche Molen beschikt over een bureau dat de dagelijkse werkzaamheden vervult, onder leiding van een directeur, Nicole Bakker. In 2017 is de volmacht van de directie vernieuwd. Deze is door het bestuur vastgesteld, met daarin opgenomen bepalingen over het vertegenwoordigen van de vereniging. De volmacht betreft handelingen die een bedrag of belang van € 25.000 niet te boven gaan. Ook het hoofd Belangenbehartiging is bevoegd tot handelingen die een bedrag of belang van € 25.000 niet te boven gaan. Daarnaast is de directeur gezamenlijk met het hoofd Belangenbehartiging bevoegd tot het doen van betalingen die een bedrag of belang van € 25.000 te boven gaan. Het functioneren van de directeur wordt jaarlijks in een functioneringsgesprek en beoordelingsgesprek met (een delegatie uit) het bestuur geëvalueerd.

Jaarrekening

Het opstellen van de jaarrekening geschiedt door de directie onder eindverantwoordelijkheid van het bestuur en dient door een onafhankelijk accountant van een verklaring te worden voorzien. Jaarlijks wordt uit het midden der leden een financiële commissie samengesteld van drie onafhankelijke personen, die toeziet op het opstellen van de jaarrekening en daaromtrent in de Algemene Vergadering een verklaring aflegt. De jaarverslaggeving vindt plaats overeenkomstig de richtlijnen van het CBF-keur. De commissie kwam in het verslagjaar ook eenmaal bij elkaar om met het bureau en de penningmeester van gedachten te wisselen over het financieel beleid van de vereniging.

Communicatie met belanghebbenden

De Hollandsche Molen streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverstrekking en de ontvangst en verwerking van wensen, vragen en klachten. Daartoe onderhoudt de vereniging intensief contact met belanghebbenden in het molenveld. Middelen daartoe zijn naast de Algemene Vergadering, thematische bijeenkomsten, een jaarlijkse Molencontactdag, digitale nieuwsbrieven en twee maal per jaar overleg in de Molenadviesraad, bestaande uit vertegenwoordigers van provinciale molenorganisaties. Ten slotte werden voor

verschillende projecten in het huidige verslagjaar bijeenkomsten georganiseerd voor de communicatie met betrokkenen.

De Hollandsche Molen beschikt over een klachtenprocedure conform de richtlijnen van het CBF. De ingediende klachten en beantwoording ervan worden binnen het bureau van de vereniging besproken en twee maal per jaar ter kennis van het bestuur gebracht.

De Hollandsche Molen kent vele vrijwilligers zoals bestuursleden, leden van de examencommissie, de SMD-vrijwilligers en de centrale redactie en mensen die op het bureau van De Hollandsche Molen actief zijn. Vooral dankzij de inzet van zeer vele vrijwillige molenaars, bestuurders, donateurs, sympathisanten en anderen, blijven molens toekomst houden in Nederland.

Communicatiebeleid

Met haar website, nieuwsbrieven en social media wil De Hollandsche Molen zoveel mogelijk belanghebbenden bereiken. De vereniging blijft verdere stappen zetten in de afstemming van de verschillende communicatiekanalen. Zo zet de vereniging nu ook achtergrondartikelen op de website welke linken aan artikelen in het blad Molens. Deze achtergrond artikelen kunnen als pdf worden geprint of vanaf het scherm worden gelezen.

Verwachte gang van zaken

De Hollandsche Molen heeft in de lijn van de uitkomsten van het project Molentoeekomst een Meerjarenbeleidsplan 2016-2020 vastgesteld. Hierin wordt in breed perspectief de richting van De Hollandsche Molen in de komende vijf jaar aangegeven. De koers van de vereniging steunt op twee pijlers, te weten draagvlakverbreding: het zoveel mogelijk betrekken van (potentiële) molenliefhebbers betrekken bij molens en de molen weer onderdeel te laten zijn van de samenleving, en belangenbehartiging: het faciliteren en ondersteunen van moleneigenaren en molenvrijwilligers voor een goed molenbehoud en tegelijkertijd het richting de overheid en andere spelers in het monumentenveld opkomen voor de belangen van het molenveld.

Maatschappelijke aspecten van ondernemen

De nieuwe erkenningsregeling van het CBF is uitgebreid met vragen omtrent de maatschappelijke aspecten van de organisatie. De Hollandsche Molen heeft hier op dit moment geen concrete doelen of criteria voor. In het algemeen kan worden gezegd dat het behoud van onze molens van groot belang is in het erfgoedveld, mede omdat molens een stuk van onze nationale geschiedenis vertellen. Molens hebben ons land groter, rijker en mooier gemaakt. Echter, wat is anno nu de maatschappelijke impact? Het feit dat al tientallen jaren vele honderden mensen op vrijwillige basis zich inzetten voor molens geeft aan dat molens, ook in onze huidige moderne maatschappij, een grote betekenis hebben. Mooi hierbij te noemen is dat eind 2017 het ambacht molenaar op de Unesco lijst voor het immaterieel erfgoed is gezet. Met het CBF is afgesproken dat de vereniging bij de bedrijfsvoering zoveel mogelijk rekening houdt met maatschappelijk verantwoord handelen en een volgende stap zal maken in het weten en meten van de impact.

I. Jaarplan en begroting 2020

Inleiding

In dit Jaarplan 2020 beschrijft De Hollandsche Molen haar activiteiten van komend jaar. Het is tevens het laatste jaar van het Meerjarenbeleidsplan, waar we dus evalueren in welke mate de meerjarendoelen zijn bereikt en we vooruit kijken naar een volgende meerjarenbeleidscyclus.

De Hollandsche Molen zet zich in voor het behoud van de molens in Nederland. Molens horen bij Nederland. Naast het verhaal wat zij vertellen over onze geschiedenis, willen we dat de molens op een eigentijdse manier een actief onderdeel zijn van een dorp, stad of streek.

We willen onze missie realiseren door zowel het draagvlak voor molens te verbreden bij het publiek als door de belangen van molens te behartigen bij de beslissers en beïnvloeders. Hiervoor is een sterk molen- en erfgoednetwerk van belang.

Het jaarplan is opgebouwd volgens deze twee lijnen, draagvlakverbreding en belangenbehartiging. Daarnaast besteden we aandacht aan het versterken van het molennetwerk, advisering, het werven van fondsen voor derden, onze eigen molens en de organisatie.

Draagvlakverbreding: We zijn een landelijke organisatie die zoveel mogelijk (potentiële) molenliefhebbers wil betrekken bij molens. Dit kan door mensen te stimuleren geld te geven, vrijwilliger te worden, kennis over molens te vergroten, een molen te bezoeken of mee te doen aan andere activiteiten op en rond molens.

Belangenbehartiging: We zijn een landelijke koepelorganisatie voor alle moleneigenaren en molenvrijwilligers en willen hen faciliteren en ondersteunen voor een goed molenbehoud. Op landelijk niveau richten we ons op de overheid en andere spelers die de nodige randvoorwaarden voor het molenbehoud bepalen. Op provinciaal niveau ligt de bal bij de provinciale molenorganisaties die we zoveel mogelijk ondersteunen en faciliteren.

Het Jaarplan 2020 valt binnen het Meerjarenbeleidsplan 2016-2020.

I. Draagvlakverbreding

Nationale Molendag

Nationale Molendag is een jaarlijkse evenement wat grote bekendheid geniet. Het is een belangrijk moment om mensen meer bij de molen te betrekken. In 2019 heeft Nationale Molendag zo'n 130.000 bezoekers gehad, een record. We zetten in op rond de 150.000 bezoekers, het aantal deelnemende molens heeft haar maximum bereikt. Extra aandacht zal worden besteed aan:

- Activiteiten die molens kunnen organiseren om meer bezoekers bij de molen te betrekken.
- Versterken van de communicatie rond Nationale Molendag. In het bijzonder richten we ons op freepub, online en sociale media.
- Meetbaar maken van de ingezette communicatieactiviteiten.
- Het vergoten van het gebruik van mijnmolen.nl
- Versterken van de communicatie naar het molenveld over de rol van Vereniging De Hollandsche Molen. Het is nog onvoldoende duidelijk bij het molenveld wat de vereniging doet en regelt rond Nationale Molendag.
- Naar aanleiding van het onderzoek van TNS NIPO waaruit duidelijk wordt dat 73% nog nooit een molen heeft bezocht op Nationale Molendag en 54% die geen communicatie heeft gezien over Nationale Molendag, kunnen we concluderen dat er werk aan de winkel blijft.
- Samen met de Limburgse Molenstichting kijken hoe we het aantal deelnemende molens in Limburg kunnen verhogen.
- Bij een aantal grote molenclubs als de SIMAV is het aanmelden van de molens via mijnmolen.nl nog geen gemeengoed. Niet alle deelnemende molens melden zich aan. Zaak is om daar eerder de aandacht op te vestigen. Eventueel moeten we het aanmelden ervan meer naar ons toetrekken via het callcenter.
- Herhalen van de inzet van het callcenter en waar mogelijk uitbreiden.
- Betere steekproef ontwikkelen voor het onderzoek via TNS NIPO.
- Actiepagina Nationale Molendag ontwikkelen dat gericht is op gebruik via mobiele telefoon en niet desktop.
- Kijken of er technische aanpassingen mogelijk zijn om de piekbelasting op de site verder in betere banen te leiden.
- Om de doelgroep 50+ te bereiken is alleen online communiceren niet voldoende. We zullen naast de regionale radio andere kanalen moeten blijven inzetten willen we hen uitnodigen voor Nationale Molendag.
- Eerder contact leggen met het molenveld om te enthousiasmeren en samenwerkingen te creëren.
- Extra aandacht blijven houden voor watermolens ook in de free pub. In dat laatste gaat het vaak over windgedreven molens. Het is goed om te kijken of we een aantal enthousiaste watermolenaars kunnen vinden.
- Sociale media blijft een goed middel om te communiceren. Nieuwsbrief Dagjewel.nl vervangen door Fietsen123. Samenwerking Kidsproof uitbreiden.
- Free publicity beleid rond Nationale Molendag versterken.
- Webwinkelverkoop verder uitbreiden.
- Werven van NAWE verder uitbreiden.

Doelstellingen in 2020:

- Deelname van 780 molens aan Nationale Molendag;
- Rond de 150.000 bezoekers op Nationale Molendag;
- Toename van 5 % via digitale media (twitter, facebook, nieuwsbrief, etc.);
- Uitbreiden van de gereedschapskist op molen.nl door het toevoegen van voorbeelden van publieksactiviteiten en samenwerkingen op of rondom molens tijdens Nationale Molendag.

- Van minimaal 1000 personen de contactgegevens (NAWE) en een conversie naar donateurs van 2 % op Nationale Molendag;
- Minimaal 1000 nieuwe volgers op Facebook;
- Bekendheid geven aan de regionale molendagen via molens.nl;
- Versterken van de Engelstalige communicatie.

Nieuw

- Ontwikkelen nieuwe cross-overs op de molen.
- Molenquiz. In de maand mei kan iedereen mee doen met de Molenquiz. Doelstelling is 7.000 netto e-mailadressen te verzamelen. Dit is als bijdrage aan de doelstelling van de 100.000 molenvrienden.

Molenprijs

De jaarlijkse Molenprijs is een traditie. Ieder jaar zijn er 4 á 5 molens die strijden om de hoofdprijs van 75.000 euro. Tot en met mei 2020 wordt het molenveld gestimuleerd zich aan te melden voor de Molenprijs. In september kan het publiek stemmen.

Doelstellingen in 2020:

- Minimaal 35.000 stemmers Molenprijs;
- Minimaal 5.000 nieuwe (netto) e-mailadressen;
- 4 of 5 aanmeldingen en minimaal drie genomineerden;
- Van minimaal 1000 nieuwe personen (netto) de contactgegevens (NAWE) en een conversie naar donateurs van 1% met de Molenprijs.

We willen het marketing traject bij de Molenprijs versterken door de genomineerde molenprojecten te helpen het aantal stemmen te vergroten via een coach. Deze kan de genomineerden ondersteunen bij wervingsacties.

BankGiro Loterij Molentocht – Wandeltocht lopen met molentjes

De BankGiro Loterij Molentocht is nieuw en opgezet om gedurende het gehele molenseizoen mensen een extra activiteit te bieden om molens te bezoeken. Van april tot en met oktober is het mogelijk mee te doen aan de Molentocht. Op de regionale molendagen is de Molentocht een extra aanleiding meerdere molens te bezoeken en op specifieke dagen worden wandelingen georganiseerd met een gids die mee kan vertellen over de molens die bezocht worden en de omgeving waar ze staan.

De molentocht is een actie die langlopend is. Zo kan jaarlijks een andere provinciale wandeltocht worden gelopen en kan men ook in de jaren na dit project de speldjes verdienen.

Doelstellingen 2020:

- 1x provinciale wandeltocht organiseren (pilot)
- 50 deelnemers

Molenfeest

Afhankelijk van het wel of niet organiseren van de BGL Molenprijs. Tevens afhankelijk van de evaluatie van de combinatie met de molencontactdag.

De uitreiking van de Molenprijs vindt plaats op het Molenfeest. Ook wordt op dit feest bekend gemaakt welke projecten mogelijk zijn gemaakt met het Molenfonds waaraan onder andere de BankGiro Loterij heeft bijgedragen. Dit jaar zullen we de opzet van het Molenfeest kritisch tegen het licht houden en de doelen en resultaten analyseren. Afhankelijk van de bijdrage van de BankGiro Loterij uit de extra trekking kan het Molenfeest meer of minder uitbundig worden gevierd in 2019.

Doelstellingen in 2020:

- Minimaal 75 bezoekers;
- Minimaal 10 artikelen in de (lokale) media over het Molenfeest.

Ieder kind naar de molen (FCP project – looptijd 1 januari 2017-31 december 2020)

Het doel van het project 'Ieder kind naar de molen' is dat ieder kind in de basisschoolleeftijd, ongeacht waar hij of zij woont, minimaal één keer in die schoolperiode een molen heeft bezocht en meer weet van de geschiedenis van molens en hoe ze werken. Nationale Molendag is hét moment om samen met (groot)ouders de molen te bezoeken. Het project wordt met name gefinancierd door het FCP. In 2020 worden naast een uitbreiding van de educatieve materialen. Van belang is het verder stimuleren van molenorganisaties en het primair onderwijs via diverse communicatiemiddelen.

Doelstellingen in 2020:

I verspreiden lespakketten	100 scholen
I verspreiden Nationale Molendag pakket	250 pakketten (=molens en scholen) * 20 leerlingen = 5.000 kinderen
I verspreiden educatieve materialen	350 pakketten (=molens en scholen)
I blad Molens	4.000 lezers
I promotie Nationale Molendag via digitale kanalen	1 miljoen mensen bereik
I bezoek website Molenmaatjes	10.000 bezoekers
I bezoek website Nationale Molendag	10.000 bezoekers
I Nationale Molendag met velen kinderactiviteiten	100.000 bezoekers
I Molenvrijwilligersdag	150 deelnemers
I Molencontactdag	90 deelnemers

Focus ligt op communicatie. De middelen hebben we nu zo langzamerhand wel.

Immaterieel erfgoed UNESCO

In 2017 is het molenaarsambacht toegelaten tot de Representatieve Lijst van immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid bij UNESCO. Om het ambacht daadwerkelijk in stand te houden hebben de aanvragers (Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, De Hollandsche Molen, Het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde en het Gild Fryske Mounders) zich een aantal activiteiten opgelegd. De Hollandsche Molen zal zich focussen op de educatie op scholen (middels Ieder kind naar de molen), promotie en voorlichting (ism de andere partners), veiligheid op de molen (ism de andere partners), het verstevigen van de onderlinge relatie met de partners en het voorbereiden van een internationaal congres (ism de partners) in 2020. Het hoofddoel van het congres is het wereldwijd bestendigen en borgen (safeguarding) van het ambacht molenaar. Hierbij hebben de organisaties drie subdoelen voor ogen; de publiciteit voor het ambacht molenaar wereldwijd, kennisuitwisseling tussen landen over de aspecten die van belang zijn bij het bestendigen en borgen van het ambacht, onder andere de inzet van vrijwilligers en een netwerk opbouwen voor duurzame relaties tussen landen. Zie ook het Unesco Actieplan wat is opgesteld samen met De Gildes.

Doelstellingen in 2020:

- Educatie op scholen;
- Meer bekendheid over molens en molenaars onder de Nederlandse bevolking;
- Versterken van een cultuur van veiligheid in de molenwereld;
- Versterken relatie tussen De Hollandsche Molen enerzijds en de Gildes anderzijds;
- Mede-organiseren van een internationale conferentie in 2020.

Allemolens.nl

De digitalisering van het molenarchief met de archiefstukken van vóór 1950 is in 2019 nagenoeg afgerond. Nu staat SMD voor het ontsluiten van deze gegevens via de website allemolens.nl waarbij deze gedigitaliseerde archiefdocumenten gemetadateerd worden. Hiervoor wordt een crowdsourcing project opgezet.

Voorts blijft een aandachtspunt het aantal bezoekers van allemolens.nl te vergroten. Hiertoe wordt een visie ontwikkeld op doelgroepen en de actieve benadering van deze doelgroepen. Het doel is tevens dat de informatie die te vinden is in de archieven en de kennis bij de SMD beter wordt benut. Ook wordt beleid ontwikkeld over de digitale opslag van archieven en het collectiebeheer. De Hollandsche Molen draagt éénmaal per 10 jaar haar archief over aan de SMD. Ter voorbereiding van de overdracht van de volgende 10 jaren tranche, zal dit voor digitale opslag eenduidig moeten worden gearchiveerd. Meer detail over de plannen is te vinden in het jaarplan van de SMD.

Doelstellingen SMD in 2020:

- Metadateren van het gedigitaliseerde archiefmateriaal uit het project Metamorfoze door middel van crowdsourcing;
- Verbeterde zichtbaarheid van allemolens.nl en toename van het aantal bezoekers met 5%;
- Betere benutting van de informatie in de archieven en kennis bij de SMD;
- Visie op doelgroepen en hun benadering;
- Beleid digitale opslag van archieven en collectiebeheer;
- Overnemen archief De Hollandsche Molen.

Iconen

Middels interviews zal de oral history van een 20-tal kopstukken uit het molenveld worden vastgelegd. Vanuit de transcripties worden ook toegankelijke samenvattingen gemaakt, welke weer de basis zijn voor een aantal mini documentaires. Alles wordt via de website molens.nl en allemolens.nl verspreid. In 2019 heeft het project forse achterstand opgelopen, in 2020 zal een inhaalslag plaats vinden.

Doelstellingen in 2020:

- 20 interviews met transcripties;
- 20 lange en korte verhalen;
- 10 mini documentaires;
- Promotie via molens.nl, allemolens.nl en social media en het publiceren van de interviews;
- Aandacht bij diverse media

Herdruk boek Stokhuizen

De 'Stokhuizen' is een basiswerk voor vele molenliefhebbers. Echter, het boek is volledig uitverkocht. Onderzocht wordt of een herdruk wenselijk is en het boek opnieuw uitgegeven kan worden.

Doelstellingen in 2020:

- Onderzoek naar belangstelling en eventueel opnieuw uitgeven, actualiseren tekst

Revisie website molens.nl

Doelstellingen in 2020:

- Website molens.nl herzien, werken met molens, wervingsdeel
- Samenwerking tussen molenbestand van molens.nl en de molendatabase en gegeven te koppelen, hier werkgroep voor maken

100-jarig bestaan

Er is een start gemaakt met plannen voor ons 100-jarig bestaan wat we wel groots willen vieren. Het is een uitgelezen moment om de molens en het werk van de vereniging meer bekendheid te geven bij het grote publiek. In 2020 ligt er een basis plan wat verdere uitwerking behoeft. Voor de verschillende activiteiten zal een financiering gevonden worden.

Doelstellingen in 2020:

- Verdere uitwerking plan 100-jarig bestaan en opstarten activiteiten of werven van fondsen.

Communicatie en marketing

Communicatie is een blijvend aandachtspunt, zowel over molens, als het Molenfonds als De Hollandsche Molen. Ook marketing is van essentieel belang.

De focus ligt op het vergroten van het aantal (particuliere) donateurs, zowel in aantal als in giftbedrag. Hierbij gaat gekeken worden hoe opkomende online donatiemethoden meer kunnen worden ingezet, en welke mogelijkheden voor upgrading er nog liggen binnen onze huidige website en processen, zoals het stemmen bij de Molenprijs. Er wordt ook gekeken hoe we kunnen inzetten op nieuwe donateurs.

Voor het verhogen van retentie, frequentie en giftbedrag is een donateursjourney opgesteld, waarbij de relatie met de donateur van DHM en MF centraal staat. Excursies worden goed gewaardeerd en wordt opnieuw aangeboden. Er zal meer prioriteit en lading worden gegeven aan het Molenfonds in de werving van (particuliere) donaties, vooral door het aanbieden van meer crowdfundingprojecten ism ledenbehartiging. Het Molenfonds wordt hierin leidend t.o.v. De Hollandsche Molen. Het Molenfonds moet prominenter gepromoot worden op onder meer social media.

Een andere belangrijke peiler is leadgeneratie. Doel van de werving is om de instroom van nieuwe adressen te vergroten in de klantpiramide en deze planmatig te benaderen en te bewerken van adres tot ambassadeur. We blijven hierbij werken aan een goede communicatiemix. Leadgeneratie wordt onder meer gerealiseerd door social media promoties, DM-kaarten op de molens, digitale proefabonnees promoten (via QR), een promostand bij eigen molens tijdens evenementen en online quizen. Onderzocht wordt hoe influencer marketing kan bijdragen.

Op het gebied van ledenwerving wordt gestreefd naar ledenbehoud door te kijken hoe het aantal aanvragers van een fysiek en digitaal proefnummer kan worden vergroot, en hoe deze beter kunnen converteren.

Voor donateur –en ledenwerving wordt gestreefd naar de inzet van een effectieve en efficiënte

marketingmix. Hierbij richt de vereniging zich op het blad Molens, de website Molens.nl en Molenfonds.nl, de social media, eenmalige uitgaven zoals brochures en folders, direct mail, e-mail nieuwsbrieven, Google Ads en online quizen. Deelacties door het molenveld blijven een aandachtspunt. Tevens zal meer worden gekeken naar externe mogelijkheden, zoals advertorials en redactionele content in ezines/ nieuwsbrieven, magazines en kranten; in eerste instantie via free publicity voor algehele promotie van molens onder een breed of juist specifiek publiek. De social media bestaan in ieder geval uit youtube, twitter, instagram en facebook, met een aparte Facebook-pagina voor de molenmaatjes. Er zal meer worden ingezet op Instagram en YouTube: videocontent. Er zal worden gewerkt hoe proposities beter kunnen aansluiten bij verschillende doelgroepen, zoals molenliefhebbers, lokale/ regionale historici en natuurliefhebbers.

De navigatie en conversietools op de website Molens.nl worden verbeterd met meer focus op online doneren en proefnummers van het blad aanvragen. Er komt ook meer aandacht voor schenken en nalaten en fondsen op naam. We blijven werken om in de behoefte van meer diepgaandere artikelen te voorzien middels de achtergrondartikelen op molens.nl, en voor leadgeneratie op social media. Er zal via artikelen in het blad en website, tips en online content worden gekeken naar hoe best practices ingezet kunnen worden voor leereffecten t.b.v. het gehele molenveld.

Naast de particuliere markt ook meer aandacht voor de zakelijke markt; bedrijven die connectie hebben met of zich richten op het molenveld interesseren voor een donateurschap of zakelijk lidmaatschap. In eerste instantie via DM-mailing.

Daarnaast zal marketing samen met Educatie en ledenbehartiging kijken hoe kan worden bijgedragen om meer jongere mensen te betrekken bij molens, in allerlei vormen.

In 2020 zal ook het 'Plan 100 jaar' de nodige aandacht vragen. Doel is het verder aanscherpen van de plannen, begroting, evt. zoeken van fondsen en de bij een aantal deelprojecten starten met de eerste opzet.

Bij de organisatie van de marketingactiviteiten zal meer focus liggen op meetbaarheid van de resultaten, interne planning en inkoop. Een ander aandachtspunt waar veel winst kan worden gehaald is het efficiënt inkopen van marketingmiddelen; wellicht door te kiezen voor andere leveranciers.

Doelstellingen in 2020:

- Opstellen en uitvoeren plan Communicatie en Marketing;
 - Jaarplan splitsen in maandplannen: uitvoeren en voorbereiden
 - Focus op efficiëntere inkoop marketingmiddelen
 - Verbeteren registratie en analyses van marketingactiviteiten;
 - Updaten en uitbouwen communicatieoverzicht
- Toename van aantal (particuliere) donateurs 3%
 - Focus op externe adressen
 - Inzetten donatiemogelijkheid bij molenzoeker NMD
 - Inzetten donatiemogelijkheid bij stemmen Molenprijs
 - Donatie bij aanvragen fysiek proefnummer Molens
 - Inzetten andere crowdfundingplatformen: Geef.nl, Facebook, etc
- Vergroten geefgedrag en service aan donateurs; stijging retentie, frequentie en giftgedrag
 - Opstellen en uitvoeren acties donateurs journey:
 - Organiseren leden- en donateursexcursies / restauratie-excursie MF
- Toename aantal volgers vanuit social media van 5%
 - Toepassen influencer marketing

- Meer focus op (betaalde) promoties (advertenties en organische berichten)
- Aantal leads vanuit digitale proefnummers en online quizen: 2.000
 - Meer inzet van online quizen
 - Stimuleren deelacties molenveld
- Leadgeneratie via (regionale) molendagen: 500 leads
 - Videomarketing MF rondom regionale molendagen
 - Affichemaker: proefnummer aanvragen met QR
 - DM-kaarten op molens
 - Stand bij eigen molens
- Stabilisatie van het aantal leden t.o.v. 2019
 - Meer focus op aanvragen en conversie van proefabonnementen
- Verbeteren websites molens.nl en molenfonds.nl tbv de marketing
 - Aanpassen routing / hoofdnavigatie
 - Mogelijkheid tot doneren en schenken beter zichtbaar op de site;
 - Meer special content achter e-mailinlog
- Versterken externe communicatie Molenfonds
 - Alle projecten op social media relateren aan MF
 - Aanvullen nieuwsberichten op site MF met content molens
 - Contentmarketing/ informeren donateurs MF
- Verrijken profielen CRM-database
 - Aanvullen profielen leden/ donateurs door stimuleren online communicatie in print
 - Donateurs indelen via RFM
- Samenwerking met bedrijven; toename 5% zakelijke donaties
 - Bedrijven die actief zijn bij molenrestauranten benaderen met donatiemailing
 - Uitwerken zakelijk lidmaatschap/ donateurschap
- Jonge(re) mensen betrekken bij de molen
 - Marketing ondersteuning: zie ieder kind naar de molen / educatiefonds
- Promotie molens
 - Free publicity magazines
 - Stimuleren 'joint promotions' / cross overs relevante organisaties
- Plan 100 jaar
 - Aanscherpen deelplannen en begroting

2. Lobby en belangenbehartiging

Financiën en organisatie

De 3,5 miljoen euro voor het Molenfonds is de meest tastbare uitkomst van de nota Erfgoed telt! van minister Van Engelshoven als het molens betreft. Het ministerie heeft een tweetal subsidieregelingen ontwikkeld, maar deze zijn vooral voor grote (kanjer)monumenten bedoeld. Voor molens is de evaluatie van de SIM in 2020 het belangrijkste beleidsdoel in dit jaarplan. De bedoeling is een eigen evaluatie onder moleneigenaren te houden en deze in te brengen in de evaluatie van de SIM die door de FIM wordt gestimuleerd. Daarnaast onderzoekt De Hollandsche Molen de mogelijkheid het maximum aan subsidiabele kosten voor molens in de SIM – die sinds 2013 op € 60.000 is vastgesteld – al dan niet in combinatie met de evaluatie te verhogen. Tenslotte stimuleert De Hollandsche Molen deelname van molenprojecten aan de Erfgoed Deal.

De Hollandsche Molen gaat verder met de uitwerking van Molentoeekomst. In 2019 is een advies uitgebracht aan alle provinciale molenorganisaties. Doel is uiteindelijk te komen tot versterking van de provinciale molenorganisaties, enerzijds in hun relatie tot het provinciaal bestuur en anderzijds tot de aanwezige (groepen van) eigenaren in hun provincie. Met een aantal provinciale molenorganisaties zijn de adviezen ook besproken; met de overige komt dit in het eerste kwartaal van 2020 aan bod. Gestreefd wordt met alle provincies jaarlijks regulier overleg te voeren in een vorm die past bij de betreffende provinciale overlegstructuur. Verder wil De Hollandsche Molen in alle provincies komen tot een uitwisseling van informatie en ideeën. Onderwerpen daarbij zijn niet alleen financiën en organisatie, maar ook het Molenfonds, vrijwilligerswerk, draagvlakverbreding, marketing en communicatie, educatie, belangenbehartiging richting de provincie, etc.

Het herijken van de gegevens uit Molentoeekomst bleek in 2019 niet mogelijk, omdat moleneigenaren niet meer alle noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden in hun SIM-aanvragen opnemen teneinde zeker te zijn van subsidie. Bekeken wordt of deze data door een enquête en door informatie van provinciale molenorganisaties toch in 2020 verkregen kunnen worden.

Naast Molentoeekomst per provincie zou een inventarisatie van de bestaande regelingen per provincie inzicht geven. Duidelijk is dat de regelingen per provincie soms sterk verschillen. Of een meer gelijk speelveld mogelijk is, kan niet worden gezegd. Wel kunnen we kijken op welke wijze het Molenfonds zo goed mogelijk kan aansluiten bij provinciale regelingen.

De Hollandsche Molen richt zich traditiegetrouw op het molenbehoud in Nederland. Het belang van Europa komt wel steeds meer naar voren, o.a. via het Unesco actieplan met het ambacht molenaar op de inventaris van immaterieel erfgoed en Via Molina. Naast lobby op provinciaal en landelijk niveau zou het zinvol kunnen zijn dat De Hollandsche Molen invloed uitoefent op de Europese agenda. Zeker voor watermolens kan Europese besluitvorming van invloed zijn. In 2020 zal de vereniging onderzoeken of hier een zinvolle rol voor haar is weggelegd. Daarbij is een afstemming met andere spelers op dit vlak - TIMS, FIM, RCE, Icomos – van belang.

Voor 2020 staan nog een aantal speerpunten uit 2019 open zoals de realisatie provinciale tour in alle provincies, aandacht voor administratieve lastendruk, al dan niet in combinatie met evaluatie SIM, het herijken gegevens Molentoeekomst per provincie en het onderzoeken rol De Hollandsche Molen bij lobby op Europees niveau. Deze zijn wederom opgenomen.

Doelstellingen in 2020:

- In kaart brengen restauratie behoeften en evaluatie SIM;
- Onderzoeken of verhoging maximale subsidiabele kosten SIM mogelijk is;

- Verder bouwen aan de versterking van provinciale molenorganisaties en ontwikkelen van diverse vormen van belangenbehartiging;
- Actieve deelname aan vormen van provinciaal molenoverleg;
- Actieve betrokkenheid bij landelijke lobby in FIM-verband;
- Bijzondere aandacht voor administratieve last en verminderen lastendruk eigenaren;
- Herijken gegevens Molentoekomst per provincie;
- Onderzoeken rol De Hollandsche Molen bij lobby op Europees niveau;

Veiligheid

We willen op het thema veiligheid een goede samenwerking binnen het molenveld om enerzijds het bewustzijn op het gebied van veiligheid onder moleneigenaren en molenaars te vergroten en anderzijds om eigenaren te faciliteren bij het verhogen van de veiligheid op de molen.

De Werkgroep Veiligheid werkt in opdracht van de vier samenwerkende partijen op dit gebied, te weten het Gilde van Vrijwillige Molenaars, het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde, het Gild Fryske Mounders en vereniging De Hollandsche Molen, taken uit die worden aangedragen door het voorzittersoverleg. Door deskundigheid en opgedane ervaringen ontstaan ook vanuit de werkgroep zelf gedachten en voorstellen omtrent het veiligheidsvraagstuk bij molens. Die initiatieven worden dan eerst voorgelegd aan het voorzittersoverleg.

In 2019 is gewerkt aan de continuering van de erkenning van de RI&E voor molens. Gevraagd is nu de RI&E zodanig uit te werken zodat een prettig en efficiënt instrument ontstaat. De huidige RI&E is nog te veel een gedigitaliseerd werkboek. Door de RI&E prettiger in gebruik te laten zijn, wordt de veiligheid in en rond de molens vergroot.

Een volgende stap in het veiligheid-denken is het bewustzijn van de bemensing op de molens. Zelden is het plaatsen van afschermingen afdoende: men moet ook bewustzijn van de gevaren en elkaar daar op kunnen wijzen. Juist in de monumentale molens blijkt door hun bouwaard en functie een geheel veilige omgeving niet altijd haalbaar. De werkgroep zal in 2020 werken aan methode het veiligheidsbewustzijn en het -gedrag beter op de kaart te zetten.

Naast deze onderwerpen zijn er binnen het thema veiligheid op molens ook onderwerpen die voor De Hollandsche Molen voortdurende aandacht hebben, zoals het aantal bezoekers per molen en de organisatie hierbij, hoe om te gaan met molenaars of vrijwilligers die fysieke of geestelijke beperkingen krijgen, het adviseren van het behalen van een VCA, het onderzoeken van het aspect veiligheid bij het verzekeren van molens en molenaars, etc.

De Hollandsche Molen heeft bij veiligheid het uitgangspunt dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid van eigenaren en molenaars betreft. Daar waar dat niet werkbaar of nodig is, zal De Hollandsche Molen zich meer focussen op de positie van moleneigenaren op dit terrein. Tenslotte zou een benchmarking met andere sectoren in het erfgoed overwogen kunnen worden (bv. varend erfgoed).

Doelstellingen in 2020:

- Secretariaat voeren van werkgroep;
- Versterken veiligheid bewustzijn en oppakken onderwerpen in opdracht van het voorzittersoverleg;
- Voorstellen doen voor verbeteringen in gebruik RI&E;
- Voorstellen doen voor verbetering veiligheidsgedrag en -cultuur op molens;
- Verbeteren van de communicatie over veiligheid op molens;
- Versterken veiligheid vanuit perspectief moleneigenaren;
- Eventueel benchmarking andere erfgoedsectoren.

Molenbiotoop

Steeds vaker komt de windvang van molens in de knel door nieuwe bebouwing of beplantingen. De Hollandsche Molen wordt gevraagd voor advies en ondersteuning en zet zich in voor de belangenbehartiging binnen ruimtelijke procedures. Deze reguliere werkzaamheden nemen sterk toe als gevolg van enerzijds het gunstige economische klimaat waardoor er weer meer gebouwd wordt en anderzijds de veranderende regelgeving. Hierdoor neemt het aantal adviesaanvragen toe. Daarom worden kleinere adviezen doorgezet naar de provinciale organisaties.

In 2021 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Met deze wet bundelt de overheid de regels voor ruimtelijke projecten. Het betekent onder meer het einde van de bestemmingsplannen, het instrument waarbinnen de regels ten aanzien van de molenbiotoop zijn opgenomen. De precieze invulling en uitwerking van de wet wordt steeds duidelijker. De Hollandsche Molen wil de consequenties voor de instandhouding van molens nagaan en het molenveld gericht informeren. De nieuwe wet betekent wel dat er meer gevraagd wordt aan burgerparticipatie. Het molenveld is daar onvoldoende voor toegerust. Dit verdient extra aandacht bij het onderwerp vrijwilligerswerk en bespreking met het veld via molenadviesraad en contactdag.

Ook staat de watermolenbiotoop op de agenda. Samen met het molenveld is er een regelmatig overleg waarbij actuele thema's aan bod komen en mensen met elkaar in contact gebracht kunnen worden.

Naar verwachting wordt in 2019 het biotooponderzoek in Noord-Brabant gerealiseerd. Tenslotte neemt de vereniging een ondersteunde rol in bij een pilotproject van het Erfgoedhuis Zuid-Holland om te komen tot een biotoopwacht. Mogelijk kan dit als voorbeeld dienen voor andere provincies.

Doelstelling in 2020:

- Moleneigenaren ondersteunen en zelf de belangenbehartiging doen voor molens binnen ruimtelijke procedures;
- Daar waar mogelijk/zinvol adviesaanvragen doorzetten naar de provinciale organisaties;
- Versterken en uitbreiden van het netwerk met personen en partijen die op het gebied van de molenbiotoop van betekenis kunnen zijn;
- Informeren moleneigenaren en andere betrokkenen over de relevante Omgevingswet met betrekking tot de molenbiotoopbescherming;
- Aandacht voor consequenties Omgevingswet qua burgerparticipatie in molenadviesraad en op molencontactdag;
- Participeren aan overleggen met betrokkenen op het gebied van de watermolenbiotoop;
- Participeren in een pilot van het Erfgoedhuis Zuid-Holland om een biotoopwacht op te zetten en mogelijk te komen tot een landelijk biotoopwachtersnetwerk.

URL Gebouweninspecties

Onder de vlag van Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) wordt gewerkt aan de uitvoeringsrichtlijn (URL) gebouweninspecties. Doel is om te komen tot een objectieve, eenduidige, deskundige en onafhankelijke meting en vastlegging van de conditie van gebouwde monumenten, die recht doen aan de cultuur-historische waarden van het monument. Bij molens wordt vaak gebruikgemaakt van inspectierapporten van derden om tot een doelmatig onderhoud te komen, daarom is het belangrijk om vanuit de molensector input te geven en invloed uit te oefenen bij het opstellen en uitwerken van deze richtlijn. Onderbelicht aspect was tot op heden het inspecteren van gaande werken van molens. In 2019 is vanuit de ERM begonnen met een eerste aanzet om te komen tot een URL voor inspecteren van gaande werken. Aangezien dit een typische

molen aangelegenheid is, zal De Hollandsche Molen vertegenwoordigd zijn bij vergaderingen, adviseren op technische gronden en actief meelesen.

Doelstelling in 2020:

- Deel uitmaken van de begeleidingscommissie URL inspectie gaande werken als vertegenwoordiger van het molenveld.

Verzekeren van molens

De Hollandsche Molen heeft in het verleden deze problematiek in kaart gebracht via de werkgroep verzekeren, waarbij het ging om het verzekeren van de molens zelf. De informatie en conclusies dienen geactualiseerd te worden en er is behoefte aan aandacht voor brandbestrijding en –preventie, eventueel samen met verzekeraars. Het Gilde van Vrijwillige Molenaars verandert in 2020 de verzekering voor haar leden – de WA-plus verzekering voor schade aan de molen door de molenaar – wordt onderdeel van het lidmaatschap en de verzekerde bedragen stijgen. Met een factsheet en verbeterde informatie op de website wil De Hollandsche Molen alle vormen van verzekeren voor eigenaren beter inzichtelijk maken en op elkaar afstemmen.

Doelstelling in 2020:

- Actualiseren gegevens verzekeren van molens;
- Overleg met het veld over brandbestrijding en –preventie;
- Factsheet en informatie op websites over verschillende vormen van verzekeren.

Monumentale waarden

In 2019 werd het project “Ken je molen” in Groningen afgerond. Met betrokkenen, waaronder de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zal vervolgoverleg gevoerd worden over het landelijk stimuleren van meer aandacht voor bouwhistorisch onderzoek. Daarbij wordt ook de Stichting Molendocumentatie betrokken, die de omvangrijke archief- en documentatiecollecties van De Hollandsche Molen beheert.

Doelstellingen in 2020:

- Bespreken uitkomsten diverse pilots met Groninger Molenhuis, RCE en SMD en bepalen vervolgstappen.

Draaiende molens

Het is van groot belang voor molen en omgeving dat deze regelmatig draait en maalt. Door het verdwijnen van draaipremieregelingen ontbreekt het overzicht van het aantal omwentelingen van molens in de verschillende provincies. In 2019 is in kaart gebracht hoeveel omwentelingen molens maken in de verschillende provincies.

Doelstellingen in 2020:

- Toevoegen van aantal omwentelingen aan de molenbestand op molens.nl c.q. de molendatabase.nl;
- Onderzoeken of het laten draaien en malen van molens verder gestimuleerd kan c.q. moet worden;
- Draaipremie bevorderen.

Constructieve sterkte bestaande roeden

Op verschillende plekken binnen het molenveld zijn zorgen ontstaan over de toestand van sommige molenroeden. De afgelopen jaren ging er al veel aandacht naar molenroeden. Daardoor zijn we ons bewuster geworden van de krachten die uitgeoefend worden op het gevluht alsmede de toestand waarin roeden in Nederland zich bevinden. Helaas is er bijna jaarlijks wel ergens een roedbreuk te betreuren en regelmatig worden molens stilgezet omdat de kwaliteit van de roeden niet meer kan worden gewaarborgd. In beide gevallen is duidelijk dat de toestand van de roed niet bekend was. Roeden worden voor verschillende partijen bekeken en beoordeeld. Deze doen dat kundig en zijn veelal ervaren. Maar niet alle roeden worden gezien en op eenzelfde wijze gecontroleerd. Daarom is, onder andere op initiatief van verschillende monumentenwachters, het idee ontstaan hiervoor een inventarisatie te doen en een zo veel als mogelijk uniforme methode van inspectie en onderhoud te ontwikkelen. De Hollandsche Molen geeft in 2020 gestalte aan dit thema, onderzoekt wat de beste aanpak is en ontplooit initiatieven voor het doen van onderzoek met een werkgroep.

Doelstellingen voor 2020:

- Inventarisatie van molenroeden (op basis van lengte, ouderdom, fabrikant);
- Inventarisatie van controle methodieken;
- Betrekken eigenaren van mogelijke risicogeveallen;
- Ontwikkelen van eenduidige meet- en controlemethode.

Advieswerk

De Hollandsche Molen is het kennisinstituut op het gebied van landelijk beleid inzake molens (instandhouding, veiligheid, biotoop, etc.). Over dit beleid wordt structureel gecommuniceerd met belanghebbenden. Daarnaast blijft de vereniging beschikbaar voor één op één advies, daar waar dit advies niet bij anderen verkrijgbaar is.

Doelstellingen in 2020:

- Adviseren van moleneigenaren op het gebied van de instandhouding van molens;
- Adviseren van overheden ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen die plaatsvinden binnen de molenbiotoop;
- Adviseren van moleneigenaren aangaande eigendomsconstructies;
- Adviseren van moleneigenaren ten aanzien van veiligheid op molens.

3. Netwerk versterken

Netwerkorganisatie

De Hollandsche Molen heeft expliciet in haar doelstellingen opgenomen om het molennetwerk sterk te houden. De vereniging speelt hierbij een belangrijke rol door zelf netwerkmomenten te organiseren en aanwezig te zijn op andere bijeenkomsten georganiseerd in het netwerk. Deze netwerkorganisatie wil de vereniging versterken door het molenveld meer te laten meepraten, meedenken en meedoen (bv als het gaat over het beleid van de vereniging). In 2020 wordt een onderzoek afgesloten waarbij de vraag wordt beantwoord hoe het molennetwerk waar nodig versterkt kan worden. Hierbij staat de vraag centraal welke rol De Hollandsche Molen moet hebben bij het versterken en in stand houden van het netwerk, hierbij kijkende naar de organen van de vereniging (ALV, bestuur, Molenadviesraad, werkorganisatie), mogelijke nieuwe organen en de huidige en mogelijk gewenste activiteiten (bv Molencontactdag, ledenpeilingen etc). Daarnaast gaat het ook om de ontwikkeling van het netwerk als totaal.

Doelstelling in 2020:

- Afronden onderzoek netwerkorganisatie inclusief besluitvorming;
- Uitvoeren conclusies.

Vrijwilligersbeleid

Het molenbehoud drijft op vrijwilligers en er is continue aandacht nodig om nieuwe vrijwilligers te werven. De werving dient vooral lokaal te gebeuren. De Hollandsche Molen wil dit waar mogelijk faciliteren. Hoe de vereniging en het molenveld de werving het beste ter hand kunnen nemen, willen we verder onderzoeken om zo samen met de Gildes en molenorganisaties tot een goed plan van aanpak te komen.

De eerder genoemde tour langs de provincies zal ook een moment zijn waarop we met het molenveld de werving en behoud van vrijwilligers bespreken.

Doelstelling in 2020:

- Aandacht voor werving en behoud vrijwilligers bij provinciale tour;
- Onderzoek om te komen tot wervingsplan in samenwerking met de gildes voor nieuwe vrijwilligers;
- Vaststellen en verspreiden gedragscode jeugd op de molen in samenwerking met de gildes.

Communicatie over beleid en onderhouden molennetwerk

Communicatie met de achterban over rijksbeleid is tweezijdig, waarbij De Hollandsche Molen enerzijds de ontwikkelingen op rijksniveau vertaalt naar de belanghebbenden en anderzijds die stakeholders de vereniging actief informeren. Naast hetgeen onder landelijk erfgoedbeleid is opgenomen, is het van belang het netwerk met molenprofessionals te onderhouden.

We merken dat er veel dagen worden georganiseerd in het veld. We onderzoeken of samenvoeging of samenwerking mogelijk is.

We bekijken ook of samenwerking met andere erfgoed organisaties of andere derden mogelijk is, bijvoorbeeld op gebieden als verzekeren, veiligheid en vrijwilligersbeleid.

Doelstelling in 2020:

- Molencontactdag (met minimaal 100 bezoekers en aandacht in molenbladen), al dan niet in combinatie met Molenfeest;

- Molenadviesraad (twee maal per jaar);
- Vier (minimaal) nieuwsbrieven voor het molenkader;
- Deelname aan voorzittersoverleg van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde, Gild Fryske Mounders en De Hollandsche Molen;
- Jaarlijks overleg met Het Gilde van Vrijwilliger Molenaars;
- Jaarlijks overleg met Nederlandse Vereniging van Molenmakers;
- Jaarlijks overleg met de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed;
- Vertegenwoordiging De Hollandsche Molen in provinciale molenorganisaties of molenoverleg bekijken en formeel vastleggen;
- Onderzoek samenvoegen overleggen om samenwerking te bevorderen en de druk op de vrijwilligers te verlagen;
- Contacten leggen met nieuwe externe groepen (landschapsorganisaties) en meer samenwerken binnen de erfgoedsector.

Examens vrijwillige molenaars

De examencommissie van De Hollandsche Molen neemt de examens af van de vrijwillige molenaars die hun opleiding bij Het Gilde van Vrijwillige Molenaars hebben gevolgd. De examencommissie wordt vanuit het landelijk bureau administratief ondersteund.

Doelstellingen in 2020:

- Afnemen van examens vrijwillige molenaar in voorjaar en najaar;
- Goede secretariële ondersteuning van de examencommissie in haar werk.

4. Molenfonds en fondsen van derden

In 2017 subsidieerde de minister van OC&W het Molenfonds met een bedrag van 3,5 miljoen euro. Hiermee konden in 2018 in totaal elf molenrestauraties door het fonds mogelijk gemaakt worden. Deze restauraties worden eind 2019 begin 2020 afgerond. Daarnaast is de OCW-bijdrage ingezet vanaf 2019 voor de regeling groot onderhoud. Het Molenfonds kon hiermee in totaal 21 projecten groot onderhoud ondersteunen, waarbij overigens ook een deel van het jaarlijkse molenbudget van de BankGiro Loterij werd aangewend.

Naast de 11 restauraties en de projecten groot onderhoud ondersteunt het Molenfonds ook andere restauraties, waarvoor de budgetten van BankGiro Loterij en Gravin van Bylandt Stichting worden ingezet.

Daarnaast ging in 2019 het Moleneducatiefonds van start, waarmee projecten op het gebied van educatie ondersteund worden.

Vanaf 2020 valt het Jongerenfonds Molens ook onder het Molenfonds.

Samengevat ontwikkelt het Molenfonds zich in rap tempo tot een belangrijke financier van verschillende vormen van ondersteuning van molenprojecten. De ambitie is om het fonds de komende jaren uit te breiden en als merk sterker te profileren. Het doel van het Molenfonds is om zoveel mogelijk middelen voor molens samen te brengen.

Het fonds ondersteunt op dit moment:

- a. 11 specifieke restauraties in 2018/2019;
- b. Andere restauraties: 14 in 2019;
- c. Projecten groot onderhoud: 21 in 2019;
- d. Crowdfunding: 6 in 2019;
- e. Projecten educatie: (tot nog toe) 1 in 2019;
- f. Jongerenprojecten: m.i.v. 2020.

Het Molenfonds is en wordt gevuld met bijdragen van het ministerie van OC&W, de BankGiro Loterij, de Gravin van Bylandt Stichting, giften van o.a. leden en donateurs van De Hollandsche Molen, het Koos Andriessen Moleneducatiefonds en het Jongerenfonds Molens. Bij toekenningen wordt het Molenfonds als merk en afzender ingezet.

Begin 2020 wordt de werking van het Molenfonds in 2019 geëvalueerd. Daarbij wordt advies gevraagd van de speciale externe commissie van het fonds en de molenadviesraad.

Het is van groot belang dat het merk Molenfonds verder ontwikkeld wordt, de naambekendheid toeneemt en nieuwe geldbronnen worden aangeboord. Ook is continuering van bestaande inkomstenbronnen, met name die van OC&W, van groot belang. Verder verdient het vormen van provinciale molenfondsen – waarmee in 2019 in bescheiden mate begonnen is – navolging. Tenslotte staat in 2020 verdere voorlichting op maat aan eigenaren centraal. Hiervoor wordt primair gekeken naar provinciale bijeenkomsten.

Doelstellingen in 2020:

- Minimaal 10 molenrestauraties steunen;
- Minimaal 15 projecten groot onderhoud mogelijk maken;
- Minimaal 25 educatieprojecten financieren;
- Minimaal één jongerenproject mogelijk maken;

- Vergroten en uitbreiden Molenfonds;
- Versterking en uitbouwen van het merk Molenfonds in marketing en communicatie bij publiek, bedrijven, fondsen, molenwereld, etc;
- Provinciale informatiemomenten voor eigenaren regelen;
- Evaluatie regeling groot onderhoud, hierbij evaluatie Molenprijs ook betrekken;
- Communicatie Molenfonds verbeteren;
- Ontwikkelen provinciale molenfondsen;
- Uitbreiding Molenfonds via vermogensfondsen onderzoeken.

Van de Van Toorn Scholten Stichting ontving De Hollandsche Molen wederom een bedrag van € 100.000, dat besteed kon worden aan een drietal grote, belangrijke molenprojecten, waar de bijdrage van VTSS ook echt het verschil maakte. Op verzoek van het bestuur van deze stichting worden deze toekenningen buiten het Molenfonds om gedaan.

Doelstellingen in 2020:

- Wederom realiseren bijdrage van de Van Toorn Scholten Stichting.
- Projecten ondersteunen met bijdrage VTSS.

Diversen

Doelstellingen in 2020:

- Bevorderen nieuwe fondsen op naam;
- Voordracht maken voor het Molenambacht Fonds van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

5. Eigen molens

Prioriteiten

De prioriteiten voor het cluster Eigen molens is onderhoud, restauratie en veiligheid van onze eigen molens. Mocht de capaciteitsplanning niet correct zijn, zal minder aandacht worden besteed aan het vrijwilligersbeleid en de verzelfstandiging van de eigen molens.

Onderhoud en restauratie

Het onderhoud van onze eigen molens is een blijvende activiteit. De werkzaamheden zijn per molen ingepland op basis van de begroting en instandhoudingsplan waarvoor in 2018 voor de periode 2019-2024 subsidie is verleend. Hierdoor ontstaat overzicht over de te verwachten uitgaven. Niettemin wordt per jaar per molen de begroting bijgesteld op basis van het verloop van het onderhoud en de planning. Daarnaast wordt op die manier geprobeerd de kosten lopende de periode 2019-2024 te spreiden. Ook zullen we zoveel als mogelijk gebruik maken van meer lokale subsidieregelingen om in een financiering van het onderhoud te voorzien.

We richten ons op doelmatig en sober onderhoud waarbij kosten beheersbaar blijven. Het is de bedoeling om iedere eigen molen minimaal één maal per jaar te bezoeken. Daarnaast wordt met de lokale vrijwilligers regelmatig contact gelegd om goed op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen rond en op de molen. Elke molen heeft één of meer contactpersonen met wie de adviseur molens of de directie regelmatig contact heeft.

Doelstellingen in 2020:

- Uitvoeren onderhoud op basis van prioritering in overleg met de molenaars en andere betrokkenen en met behulp van de voor de molen opgestelde instandhoudingsplannen.

Molen De Roos in Delft

Doordat de fundatie mede gevormd wordt door een spoortunnel, is er in het woongedeelte van de molen een situatie ontstaan waardoor het niet meer mogelijk is daar prettig te wonen. De afgelopen tijd is nagedacht over een andere invulling als ruimte voor bijv. vergaderingen. In 2020 werkt de vereniging aan de realisatie van dat plan waarvoor de vergunning reeds in behandeling is. Het is de bedoeling in de loop van het jaar het voormalige woonhuis als vergaderlocatie e.d. in gebruik te nemen. Met de interne wijziging zal ook het gevelonderhoud ter hand worden genomen.

De vereniging zal een beslissing moeten nemen over de koers ten aanzien van het maalbedrijf. Dit bedrijf dat goeddeels door vrijwilligers wordt vormgegeven, is dermate succesvol dat aanpassingen betreffende het transport van granen en het gemalen product verbeterd dient te worden. De molenaars hebben hiervoor verschillende passende voorstellen ontwikkeld. In het komende jaar zullen daarin keuzes worden gemaakt zodat de fysieke belasting voor de vrijwilliger niet te veel wordt. Tevens is er nog het idee een blauwe steen in de molen te plaatsen ter vervanging van een koppel voerstenen.

De steenschijflopen van de molen waren lange tijd in slechte staat. Door het vervangen van deze wielen, geheel op eenzelfde manier gemaakt als de voorgaande, is intensief malen goed mogelijk.

Verder blijft er aandacht voor de vochtproblematiek in de molen en monitoren we een mogelijke scheurvorming.

Doelstellingen in 2020:

- Monitoren en maken plan van aanpak vochtproblematiek en scheuren metselwerk;
- Realiseren verbouwing woning tot vergaderlocatie;

- Ruimte geven voor uitwerken verbetering van het maalbedrijf;
- Onderhoud exterieur woonhuis
- Opstellen meerjarenonderhoudsplan woning
- Feestelijke opening als de verbouwing gereed is

Molen De Braakmolen in Goor

Deze molen heeft intussen een achterstand in onderhoud opgelopen. Voor de molen is een restauratieplan gemaakt en is een aanbesteding geweest. Echter is de financiering nog niet rond. De provincie kent een zeer sobere regeling voor molenrestauraties en vanuit het rijk of gemeente zijn onvoldoende financieringsmiddelen. Voor De Hollandsche Molen ligt in 2020 de taak te zoeken naar financiering voor deze belangrijke restauratie. De intentie is in 2021 het werk aan te kunnen vangen en zo op die manier de Braakmolen toekomstbestendig te maken.

Doelstellingen in 2020:

- Zoeken naar financieringsmogelijkheden voor geplande restauratiewerkzaamheden.

Overige eigen molens

Naast bovengenoemde molens heeft De Hollandsche Molen ook molens in Edam, Oud-Vossemeer, Rotterdam-Overschie, Warnsveld en Wijk bij Duurstede in bezit. Bij de Molen van de Zuidpolder in Edam moet het erf worden opgehoogd en de beschoeiing worden verbeterd. Daarnaast zal door deze werkzaamheden de huidige schuur naast de molen moeten worden vervangen. Dit biedt de mogelijkheid hier een meer passend ontwerp voor te maken. Op molen Nooit Gedacht in Warnsveld zal onderhoud aan de staartconstructie worden verricht, hetgeen wordt gecombineerd met het schilderwerk van deze delen. Ook worden de roeden daar doorgehaald en geïnspecteerd. Bij molen De Speelman in Overschie staat onderhoud aan de kap op het programma. Bij de Rijn en Lek in Wijk bij Duurstede zullen slechts kleine werkzaamheden plaatsvinden. Voor de molenschuur wordt een meerjarig onderhoudsplan gemaakt. Bij De Jager in Oud-Vossemeer wil De Hollandsche Molen sanitair aanleggen als dit samenvalt met de activiteiten van de burens. De kenmerkende witte molenromp zal worden gereinigd en bijgewerkt.

Doelstellingen in 2020:

- Molen van de Zuidpolder in Edam verbeteringen aan schoeiing, erf en schuur;
- Molen Nooit Gedacht in Warnsveld onderhoudswerk aan de staart en roeden;
- Meerjarenonderhoudsplan voor de molenschuur opstellen in Wijk bij Duurstede;
- De Speelman in Overschie onderhoudswerk aan de kapconstructie;
- De Jager in Oud-Vossemeer reinigen en schilderen molenromp.

Veiligheid op eigen molens

Bij het bezoek aan de eigen molens staat de RI&E op de agenda. De Hollandsche Molen wil het goede voorbeeld geven als het gaat om veiligheid en voorziet in de secretariële ondersteuning van de Werkgroep Veiligheid. De vereniging volgt zoveel als mogelijk de adviezen uit deze Werkgroep Veiligheid en wil daar beleid op maken.

Doelstellingen in 2020:

- Blijvend verbeteren van het veiligheidsbeleid op al onze molens;

- Actief de bewustwording stimuleren en het gedrag ten aanzien van de veiligheid van de actieve vrijwilligers positief beïnvloeden;
- Ontwikkelen beleid ten aanzien van veiligheid op de molens

Vrijwilligersbeleid op eigen molens

We willen de waardering die we hebben voor de vrijwilligers op onze eigen molens meer laten zien. Daartoe geven we vorm aan ons eigen vrijwilligersbeleid. Zo gaan medewerkers van de organisatie een dag vrijwilligerswerk doen op één van onze eigen molens. Ook stimuleren we dat er lokaal daar waar gewenst meer vrijwilligers actief worden.

Doelstellingen in 2020:

- Uitvoeren vrijwilligersbeleid;
- Organiseren vrijwilligerswerkdag medewerkers op eigen molens;
- Iedere molenaar op onze molens heeft een molenaarscontract.

Verzelfstandiging

De Hollandsche Molen wil het aantal molens in eigendom verminderen. De vereniging blijft partners zoeken om een molen zorgvuldig aan over te dragen maar zal dit in 2020 niet actief doen.

Doelstellingen in 2020:

- Open staan voor potentiële nieuwe huisvaders voor een of twee van onze molens.

6. Middelen

Organisatie

Algemene Ledenvergadering

Op deze jaarlijkse bijeenkomst van onze leden wordt een besluit genomen over het jaarplan, de begroting en de jaarrekening. We willen een programma waarmee we de aanwezigen inspireren voor komend molenseizoen.

CRM

Nu het CRM in the cloud is, worden de ambities op het gebied van het maken van dashboards en het verrijken met extra gegevens over onze achterban opgepakt. Zo kunnen we onze marketing activiteiten verder uitbreiden. Ook in het kader van de werkzaamheden van Belangenbehartiging wordt gekeken op welke wijze het CRM ondersteunend kan zijn.

Webwinkel

We willen voor de leden minimaal 3 maal per jaar nieuwe en aantrekkelijke producten aanbieden. Ook wordt dit jaar de overstap naar een externe distributeur geëvalueerd.

Archief

Eenmaal per 10 jaar wordt het actieve archief van De Hollandsche Molen overgedragen aan de Stichting Molendocumentatie. Hiervoor wordt een externe partij betrokken die de overdracht zal uitvoeren. Tevens is het voornemen beleid te ontwikkelen op de verhouding tussen fysiek en digitaal archief.

Meerjarenbeleidsplan

In 2020 ontwikkelt De Hollandsche Molen een volgend Meerjarenbeleidsplan, van 2021 tot en met 2025. Het huidige plan loopt af. Bij de ideevorming over het Meerjarenbeleidsplan wordt het molenveld betrokken.

Medewerkers

De twee pijlers van het beleid van De Hollandsche Molen zijn draagvlakverbreding en belangenbehartiging. Deze twee kwaliteiten moeten in het team aanwezig zijn, niet altijd om zelf uit te voeren, wel om de strategie uit te zetten en activiteiten te organiseren (evt door derden). Beide pijlers worden ondersteund door de Front Office en de Financiële administratie.

Van belang is het om in de kern van het team onder meer kwaliteiten als kennis van molens en het molenveld, lobby en onderhandelen, communicatie met leden en publiek, fondsenwerving en vrijwilligersbeleid vertegenwoordigd te hebben.

Voor wat betreft de onderlinge samenwerking wil het team dit jaar investeren in de onderlinge kruisbestuiving zodat eventueel werkzaamheden kunnen worden geïntegreerd. Ook is er behoefte aan opleidingen, zowel als team als ook individueel.

Financiën

Komend jaar komt er extra aandacht voor de financiële rapportages, om de management informatie te verbeteren, nu de verantwoording volgens de nieuwe CBF normen is opgezet.

De directie blijft werken om de organisatie financieel in balans te brengen. De directie van De Hollandsche Molen wil de begroting en realisatie beter op elkaar laten aansluiten en stabiliteit creëren in de meerjarenbegroting en realisatie. Hiernaast wordt de wijze van begroten tegen het licht worden gehouden.

Begroting 2020

BATEN	Begroting 2020	Begroting 2019
11 Baten van Particulieren	478.597	405.548
12 Baten van Bedrijven	15.877	17.144
13 Baten van Loterijorganisaties	725.000	691.000
14 Baten van Overheden	731.957	1.141.617
15 Baten van Andere Organisaties	235.230	343.844
Som van de geworven baten	2.186.661	2.599.153
16 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	60.650	132.418
Som der baten	2.247.311	2.731.571
 LASTEN	 Begroting 2020	 Begroting 2019
Besteed aan doelstellingen		
21 Draagvlakverbreding	745.042	962.431
22 Belangenbehartiging	213.893	205.301
23 Advisering	81.541	78.196
24 Fondsen t.b.v. derden	1.081.898	1.417.375
25 Eigen molens	167.027	166.153
	2.289.401	2.829.456
 26 Werving baten	 100.959	 96.054
 27 Beheer en administratie	 110.876	 109.362
 Som der lasten	 2.501.236	 3.034.872
 Saldo voor financiële baten en lasten	 253.925-	 303.301-
 30 Saldo financiële baten en lasten	 111.725	 89.517
 Saldo van baten en lasten	 142.200-	 213.784-
 Resultaatsbestemming		
Mutatie bestemde fondsen	738	94.900-
Mutatie bestemde reserves	42.262	10.334-
Mutatie Continuïteitsreserve	120.138	343.408
Mutatie Reserve financiering activa	41.680-	41.674-
Mutatie Reserve doelbesteding	263.658-	410.285-
Saldo resultaatsbestemming	142.200-	213.784-

Een verschuiving heeft plaatsgevonden tussen baten van overheden, baten van andere organisaties en baten met tegenprestaties in de begroting van 2019. Ten tijde van het opstellen van de begroting was de onderverdeling verkeerd berekend. De totale baten bleven onveranderd.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van De Hollandsche Molen Vereniging tot behoud van Molens in Nederland te Amsterdam.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de samengevoegde jaarrekening 2019 van De Hollandsche Molen Vereniging tot behoud van Molens in Nederland te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van De Hollandsche Molen Vereniging tot behoud van Molens in Nederland per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de samengevoegde balans per 31 december 2019;
2. de samengevoegde staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van De Hollandsche Molen Vereniging tot behoud van Molens in Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Dubois & Co. Registeraccountants is een maatschap van praktijkvennootschappen. Op alle opdrachten die aan ons kantoor worden verstrekt zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden, waarvan de tekst is opgenomen op de website www.dubois.nl, bevatten een aansprakelijkheidsbeperking.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 25 mei 2020

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:
M. Belkadi RA